Serie nouă
AUGUST 2021
8
(CCXLI)
48 pagini
ISSN
1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Din sumar:

✓Aniversare Adrian Iorgulescu
✓Festivalul Internațional "Vara Magică", 2021
✓*Rigoletto* pe lac
✓*In memoriam* - Vasile Tomescu, Remus Georgescu
✓Festivalul Internațional "George Grigoriu", 2021
✓Convorbirile "A.M." - Mircea Romcescu

În imagine:
Adrian Iorgulescu
(Foto: Mihai Cosma)

Jubileu: Enescu 25

Pentru a fi în ton cu aşa-zisul ”Centenar” al Operei Naţionale Bucureşti (opera bucureşteană fiinţând, de fapt, din ultimul pătrar al secolului XIX), am putea aniversa cei 25 de ani ai lui Enescu... Nu 25 de ani de viaţă, nici măcar o comemorare de 25 de ani, ci... cele 25 de ediţii ale Festivalului Enescu (care, se ştie, nu înseamnă 25 de ani, ci mult mai mulţi: 63). Dar cum aritmetica nu este punctul nostru forte, iar întâiul matematician al capitalei nu mai pridideşte, printre denunţurile anti-corupţie pe care le scrie, să mai vină şi la concerte, putem să lăsăm cifrele de-o parte şi să ne bucurăm de o trecere în revistă optimistă, îmbucurătoare, a realizărilor Festivalului.

Înfiinţat la moartea lui George Enescu de către forurile de partid, la propunerea Uniunii Compozitorilor, Festivalul Internaţional ”George Enescu” a fost, multă vreme, unicul eveniment major al vieţii muzicale româneşti la care publicul îi putea vedea pe marii interpreţi din ţările occidentale. Au venit la Bucureşti şi au cântat în memoria lui Enescu foşti discipoli sau colaboratori ai săi – violonişti, pianişti, violoncelişti, dirijori de primă mărime din Europa şi din Statele Unite. Din fericire, buna organizare a festivalului a făcut posibile înregistrarea şi lansarea pe loc, la cald, a unei serii de discuri Electrecord, în paralel cu transmisiunile în direct la televiziune şi la radio, în aşa fel încât evenimentul a căpătat dimensiuni spectaculoase şi a avut şansa prezervării, în timp, a unor momente cu adevărat unice.

Obiectivele Festivalului, deşi în linii mari constante, au fost sensibil diferenţiate în timp. Dacă iniţial ideea de bază era invitarea unor personalităţi interpretative care să cânte pentru publicul românesc partiturile cele mai cunoscute ale lui Enescu, au existat şi obiective paralele, mai mult sau mai puţin explicit asumate: descoperirea şi lansarea unor lucrări care nu fuseseră prezentate încă în România – şi aici exemplul cel mai grăitor este opera *Oedipe*, tocmai lucrarea despre care compozitorul spunea că îi este cea mai dragă dintre toate creaţiile sale. Sau prima audiţie a *Simfoniei de cameră*, realizată de acelaşi formidabil dirijor care a fost Constantin Silvestri.

A urmat apoi o vreme în care a fost redusă drastic prezenţa oaspeţilor din ţări capitaliste, pentru a demonstra superioritatea artei socialiste, care dispune de interpreţi cel puţin la fel de buni ca ”vedetele” Occidentului – şi atunci au apărut pe scenele Festivalului în primul rând maeştri ruşi, dar şi din Ungaria, Polonia, Bulgaria, R.D. Germană etc. Din păcate, odată cu reducerea bugetului şi a interesului autorităţilor pentru Festival s-a profilat şi o scădere a calităţii şi standardului interpreţilor, aleşi după criteriul onorariilor mici.

Cea mai nefastă perioadă avea însă să urmeze: ideea de bază devenise nu să demonstrăm superioritatea artei din ţările socialiste, ci superioritatea muzicienilor din România, cărora partidul şi statul le crease ”cele mai bune condiţii de pregătire şi de afirmare”, astfel încât afişul ajunsese să fie dominat de invitaţi autohtoni. Mai rău, s-a propus chiar înlocuirea Festivalului cu celălalt festival, cel al culturii de mase, ”Cântarea României”, sau cel puţin ca pe afişele Festivalului ”Enescu” să fie promovaţi fruntaşii de la ”Cântarea României”... Din fericire, anul 1989 a anulat aceste tendinţe şi reluarea în anii post-Revoluţie a Festivalului a readus trendul invitării marilor solişti, dirijori şi orchestre indiferent de originea lor geo-politică, iniţial cu un buget economic.

Festivalul a fost vremelnic afectat şi de tarele vizibile în instituţiile noastre de concerte: invitarea oaspeţilor se făcea, nu odată, pe principiul devenit un secret al lui Polichinelle al ”reciprocităţii” – eu te invit pe tine, tu mă inviţi pe mine... sau altfel spus ”îi vom invita pe cei care sunt dispuşi să ne invite pe noi, cei din ierarhia decizională a Festivalului”, fără a mai conta cine ar fi aceştia şi ce valoare au...

Dar, în ultima vreme, Festivalul, ajuns la dimensiuni nebănuite ca număr de concerte, are un bun standard de calitate şi a atras, pe rând, cam toate orchestrele mari, şi pe cei mai semnificativi muzicieni ai zilei. Acest obiectiv a fost, certamente, atins.

Ar fi binevenit acum, după ce Festivalul şi-a consolidat renumele şi a devenit o tentaţie pentru participanţi, să fie implementată şi o politică repertorială mai fermă, în sensul încurajării explicite a preluării în repertoriul acestor oaspeţi a lucrărilor enesciene. Această ţintă ar trebui să fie prioritară, astfel încât ceea ce s-a întâmplat cu *Oedipe* să se întâmple şi cu Simfoniile, Suitele pentru orchestră şi cu muzica de cameră: acestea să fie cunoscute, apreciate şi alese de bună voie de marile ansambluri, de marii dirijori şi de marii solişti. La mulţi ani Festivalului Internaţional ”George Enescu”! Şi la mai mare!

Mihai COSMA

DIN SUMAR

Festivalul Internaţional “Vara Magică”.......3-5

***Rădăcini* - Enescu 140..........................10-11**

Simpozionul Internaţional “G. Enescu”.......15

Festivalul Internaţional “G. Grigoriu”...28-32

Convorbirile “A.M.” - Mircea Romcescu..38-39

Adrian Iorgulescu – ipostaze creatoare ale *Zborului înăuntru*

Nu-i deloc uşor să vorbeşti despre o personalitate precum Adrian Iorgulescu… Poate pentru binecunoscuta-i

Foto: Mihai Cosma

luciditate, care i-a echilibrat întotdeauna nu doar comportamentul, ci şi atitudinea, vizibil echidistantă, faţă de aprecierile celorlalţi. Calmul şi naturaleţea unei adresări constant amiabile îi înveşmântează elegant „firea de artist”, surclasând banala familiaritate şi chiar diminuând tacit eventuala tentaţie a celor din jur de a-i elogia calităţile. Privindu-l însă atent, în locul „ultimului dinozaur” – aşa cum s-a autointitulat recent, cu sarcasmul care îl caracterizează – apare conturul delicat al unui om de cultură cu alură aristocratică, dotat cu o remarcabilă capacitate intuitivă. Un personaj charismatic, cu abilităţi organizatorice native şi un stil individualizat de a pune în lumină situaţii, conjuncturi şi relaţii interumane.

Inteligenţa creativă, darul comunicării directe şi perspectiva clară asupra tuturor domeniilor artistice i-au ghidat cariera didactică şi, ulterior, pătrunderea în universul scindat şi, nu rareori, incoerent din punct de vedere doctrinar al politicului, pe care şi-a dorit să-l amprenteze cu propria viziune - *Dreapta: Principii şi perspective* – demonstrându-şi, o dată în plus, apetenţa pentru panoramarea analitică. Şi a acceptat, pentru o perioadă de 4 ani, să preia conducerea Ministerului Culturii şi Cultelor bazându-se pe acele principii de la care nu avea să abdice; poate şi pentru că, natural, e aproape imposibil, ca profesor de armonie şi teoretician al esteticului, să nu fii captivat de nuanţele Frumosului care să-ţi devină o a doua natură…

Însă, cu certitudine, creaţia sonoră a reprezentat pivotul preocupărilor sale de-a lungul întregii existenţe, tuturor genurilor (simfonic, concertant, vocal-instrumental, cameral, coral, operă şi muzică de film) dedicându-le, alternativ, cel puţin câte un demers componistic a cărui importanţă a marcat, deja, dramaturgia muzicală contemporană. Sunt lucrări calibrate, de o plasticitate aparte, deschise semantic unor multiple opţiuni interpretative, partituri care, dincolo de „litera” carnaţiei sonore propriu-zise au o alură epică şi un farmec rafinat, perceptibil chiar de la prima lectură.

Şi totuşi, Adrian Iorgulescu nu s-a oprit aici, *„fiindcă poezia, nepreţuită pentru auditoriu – vedeţi dumneavoastră – este un simplu exerciţiu personal de stil, cu stiletul înţepând neuronii”* (citatul îi aparţine). Ironia fină, preponderent investită în subiecte telurice, afinitatea pronunţată pentru satiră, dar şi pentru expresia metaforică l-au determinat pe muzician să-şi manifeste simţul ludic şi în sfera poeticului. Atras atât de fabulosul concept al revelării Timpului cât şi de plurivalenţa armoniei contrariilor – probată în inspiratul volum de eseuri *(Dez)acorduri* –, precum şi de alchimia amestecului dintre sunete şi litere, compozitorul a schiţat *Aripa Evei*, acel superb mănunchi de versuri grefat pe simbioza dintre filonul liric şi savuroasele jocuri de cuvinte agrementate cu note muzicale, în spiritul propriei libertăţi de expresie.

„Despre destinul damnat” (din *Aripa Evei*)? *„Depinde…”*

Despre non-conformism, la graniţa dintre milenii? Cu siguranţă, privindu-i pas cu pas *“zborul înăuntru”* către *„vremea boltirii sub boltă”* a celor şapte decenii de viaţă…

Loredana BALTAZAR

Festivalul Internațional “Vară Magică” la a X-a ediție

Mai întâi de toate o atenționare: rândurile de mai jos nu vor avea virtuțile unei cronici muzicale „comme il faut” asupra celor 4 recitaluri la care am luat parte sub egida celei de-a X-a ediții a Festivalului „Vara Magică”, ci sunt preocupate mai mult de evidențierea resorturilor care au asigurat organizarea lor, în ciuda condițiilor financiare şi a conjuncturii pandemice - deloc favorabile.

În al doilea rând, un amănunt ce nu trebuie să supere pe nimeni: sunt foarte puține la noi asociațiile culturale capabile/dispuse să desfăşoare proiecte de muzică clasică pe termen lung, fără a se asigura de câştiguri imediate, sigure.

Iar în al treilea rând, un adevăr deranjabil, rostit – tocmai din această cauză - doar „în privat”: de o bună bucată de vreme calitatea vieții muzicale româneşti este dramatic angajată „în coborâre”; iar instituțiile muzicale au devenit nişte corăbii lovite de multe furtuni. Or, tocmai de aceea , apreciem la superlativ eforturile unei asociații precum Lanto Communication care, fără nici o susținere din partea Primăriei capitalei sau a Ministerului Culturii, reuşeşte să ofere bucureştenilor – şi în aceast an! - recitaluri şi concerte de neuitat, sub cupola Ateneului Român.

Despre...

Dorin Ioniță, organizatorul Verilor Magice...

Preocupări la început întâmplătoare, iar mai apoi integrate tiranic în existența sa cotidiană, l-au determinat pe actualul manager general al Lanto Communication, Dorin Ioniță, să se dedice în exclusivitate domeniului cultural, spre câştigul real al melomanilor bucureşteni. Un om de o perseverență rară: care şi-a depăşit rapid condiția de „sosit dinafara domeniului” devenind unul dintre cei mai apreciați făuritori de cultură de la noi; un om care nu s-a resemnat

PRODUCĂTOR
Lanto
CO-PRODUCĂTORI
Radio România Muzical
TVR3
FESTIVALUL INTERNAȚIONAL
Vară Magică
ediția a X-a
MAREA MUZICĂ A LUMII LA BUCUREȘTI
7 IULIE - 19 AUGUST 2021 | ATENEUL ROMÂN
11 CONCERTE EXTRAORDINARE
ORCHESTRE, DIRIJORI ȘI SOLIȘTI, NUME SONORE PE SCENA MUZICII CLASICE
LUCRĂRI RENUMITE DIN REPERTORIUL NAȚIONAL ȘI UNIVERSAL
BILETE DISPONIBILE :
www.LANTO.ro Bilete.ro
Casa de Bilete a Festivalului, deschisă la Ateneul Român, intrarea din str. Benjamin Franklin nr. 1-3, de luni până vineri, orele 14:00 - 19:00.

până acum niciodată, nici măcar vara trecută, când majoritatea directorilor de festival au făcut-o în fața restricțiilor impuse de pandemie. De neclintit în hotărârea de a asigura continuitate proiectelor sale, Dorin Ioniță nu a capitulat ci a căutat soluții, şi-a asumat riscuri... şi a organizat până la urmă mult aşteptata „Vară Magică”- în aer liber, afirmând demonstrativ în fața unui Ateneu zăvorât, că nimic nu poate zădărnici *nevoia de cultură* a omenirii şi nici elanul său.

Aşa se face că „Vara Magică” de acum, poate sărbători 10 ediții neîntrerupte şi performanța de a fi avut: peste 120 de manifestări artistice, peste 100 artişti-invitați şi circa 80.000 de spectatori până în prezent. Desfăşurată din 7 iulie până pe 19 august, ediția de anul acesta - cu numărul 10! - a aruncat în cotidian un generic seducător prin: *Marea Muzică a Lumii la Bucureşti*; şi, de asemenea, o ofertă de 5 recitaluri, 3 seri camerale şi 3 seri concertante – extrem de ademenitoare prin program dar şi prin artişti – aceştia din urmă, cunoştințe vechi sau nume mai noi pe afişele festivalului, precum: Elisabeth Leonskaja, Cristian Măcelaru, Elena Moşuc, David Lefevre, Andrei Yaroshinsky, Alexandru Tomescu, cvartetul Wave sau ansamblul PlaCello.

Dorin Ioniță

Soprana Elena Moşuc, o artistă la aniversare...

Cum putea debuta mai promiţător un festival ca „Vara Magică”, dacă nu cu un *Recital vocal* - susţinut de una dintre cele mai apreciate soprane pe care România le-a oferit Lumii după Hariclea Darclée, Viorica Ursuleac, Virginia Zeani, Ileana Cotrubaş sau Nelly Miricioiu, adică de soprana Elena Moşuc?! O artistă cu o carte de vizită impresionantă, sărbătorind – la rândul său, anul acesta, 3 decenii de carieră internaţională şi 31 de ani de la debutul ei pe scena Operei din Iaşi, oraşul natal al celebrei noastre soprane. Elena Moşuc, o excepţională belcantistă şi deţinătoarea tuturor secretelor Şcolii italiene de Canto: care s-a reînfăţişat publicului bucureştean cu un program muzical extrem de consistent, variat şi, nu în ultimul rând, atractiv.

Astfel, în prima parte, Elena Moşuc a propus miniaturi lirice în acompaniament de chitară **(Bogdan Mihăilescu)**, semnate de: Henry Purcell, Gr. Fr. Haendel, J. S. Bach, Antonio Cesti, César Franck, Francisc Poulenc, Erik Satie şi Nino Rota care i-au evidenţiat sensibilitatea şi cântul măestrit, strălucirea de sunet şi capacitatea de a hipnotiza audienţa prin nuanţări splendide. În timp ce, în a doua parte, a propus arii de operă cu acompaniament clasic de pian **(Vasilica Stoiciu-Frunză)** şi o incursiune într-un repertoriu care să-i etaleze toate potenţele actuale ale glasului şi experienţei: un glas, capabil încă de abordări spectacu-loase în registrul supra-acut - ca în scena finală a operei *Roberto Devereux* de G. Donizetti, de pildă, dar şi de intonaţii spinte, tipic verdiene – ca de exemplu în aria Odabellei din opera *Attila.* Minunată a fost interpretarea “Valsului Musettei” din celebra *Boema* pucciniană! Şi, de asemenea, cea a Rugăciunii *Orazione di Santa Brigida*, partitură – prezentată de Moşuc în premieră absolută şi dedicată excepţionalei noastre soprane de compozitorul milanez Marco Giubileo. Dar, cu totul memorabilă – sunt sigură că va rămâne pentru mulţi dinte cei prezenţi, “*Vocaliza*” din ciclul *Gymnpedies* de Erik Satie – în care, personal am regăsit toate rafinamentele ştiute din anterioarele spectacole ale artistei.

Elisabeth Leonskaja, o dragoste veche...

Nu este pentru prima oară când o notorietate ca Elisabeth Leonskaja vine să confere festivalului „Vară Magică” galoanele unui important festival european. Şi nici când publicul bucureştean a aplaudat-o cu veneraţie pe celebra pianistă de origine georgiană. Este bine ştiut azi că Leonskaja este câştigătoarea Concursului Internaţional „George Enescu” – din 1964 şi că ne are... „la suflet”; sau că – după cum mărturisea chiar ea într-un interviu, de fiecare dată când se află sub cupola Ateneului Român, amintirile i se întorc în faţă, cu prospeţimea vârstei de atunci, 19 ani în momentul concursului.

Prin urmare, era firesc ca pe 8 iulie, sala Ateneului Român să fie plină ochi de emoţie. Şi să nu mai conteze nimic altceva - cu adevărat - decât, pur şi simplu, reîntâlnirea cu această „leoaică a claviaturii”... revenind la Bucureşti, cu un program întegral Schubert. Un program alcătuit din cele *3 Piese pentru pian, D964; Sonata nr. 16 în la minor op. 143, D784* şi *Fantezia în Do major*

„Călătorul”, D 760 - partituri de maturitate componistică pentru reprezentantul Romantismului timpuriu, Franz Schubert, pe care Elisabeth Leonskaja le-a prezentat cu fermitate şi precizie; şi pe care le-a completat - la cererea insistentă a publicului, cu 2 impromptu-uri... “de vis”...

Alexandru Tomescu, violonistul vrăjitor...

George Enescu (*Balada*), Béla Bartók (*6 Dansuri româneşti*), Camille Saint-Saëns (*Lebăda, Fantezia* op. 124, *Introducere şi Rondo Capriccioso*), Jules Massenet (*Tzigane*) şi, la bis, *Balada* lui Ciprian Porumbescu – au fost coordonatele

repertoriale ale celui de-al treilea recital propus de actuala ediție a Festivalului internațional „Vară Magică”, cel din 14 iulie, susținut de „cel mai cunoscut violonist român contemporan” **Alexandru Tomescu** şi harpista **Miruna Vidican**.

Un recital, perfect adaptat principalului obiectiv al asociației Lanto Communication: acela de a aduce muzica clasică, mai aproape de marele public; recital care a ținut - atât cât trebuia şi care a conținut programul ideal pentru o serată - plăcută şi memorabilă în acelaşi timp...

Că Alexandru Tomescu este un virtuoz al viorii, cine nu ştie? Sau că, din 2007, el cântă pe o vioară legendară - vioara Stradivarius Elder-Voicu! - ce sună fabulos ... Ceea ce a evidențiat însă recitalul din 14 iulie – cel puțin pentru mine, a fost calitatea lui Alexandru Tomescu de violonist – *vrăjitor*, care reuşeşte să-şi subjuge publicul prin toate mijloacele; precum şi virtuozitatea tinerei harpiste Miruna Vidican - care s-a dovedit a fi, mai mult decât o parteneră insolită într-un recital de vioară ci, mai cu seamă, o parteneră de nădejde.

Şi, în sfârşit, despre seara „magică” prilejuită de recitalul trioului: **David Lefevre - Edouard Sapey Triomphe - Andrey Yaroshinsky ...** un trio care a adus într-adevăr „marea muzică a lumii la Bucureşti!”

David Lefevre - excelent violonist, concert-maestru al Orchestrei Filarmonicii din Monte Carlo, **Edouard Sapey Triomphe** – violoncelist de excepție şi **Andrey Yaroshinsky** – un pianist de un rafinament extraordinar „şcolit” la Conservatorul moscovit; trei artişti reuniți - pe 21 iulie - pentru o seară „magică” la Bucureşti şi pentru un program consistent, alcătuit din: *Trio Elegiaque nr. 1 în sol minor* de Serghei Rahmaninov, *Trio nr. 2 în mi bemol major op. 100, D 929* de Franz Schubert şi *Trio nr. 1 în si major, op. 8* de Johannes Brahms – splendid interpretat!

Ceea ce uimeşte, este extraordinara compatibilitate dintre cei trei: parteneri de recitaluri camerale - doar ocazional, dar care atunci când se întâlnesc se înțeleg şi se simt, ca şi cum ar fi cântat împreună zi şi noapte. Dar, probabil că a face „muzică de cameră” a fost un veritabil *modus vivendi* pentru fiecare dintre ei şi le-a conferit o experiență ce le permite să funcționeze împreună de o manieră, uluitoare... În orice caz:

a fost un adevărat privilegiu să-i privim şi să-i ascultăm pe David Lefevre - Edouard Sapey Triomphe şi Andrey Yeroshinsky făcând muzică împreună. Iar pentru mine, o încununare a patru experiențe muzicale, demne de orice alt festival estival din lume.

Luminița ARVUNESCU

Valsuri şi peşrevuri…

… un concert plin de culorile subtile ale liniştii. Asta am auzit/simţit/văzut joi, 8 iulie la Opera Naţională Bucureşti când, atrasă de titlul dar şi de ansamblul Anton Pann, pe care îl apreciez pentru rara-i disponibilitate, deschidere şi constantul interes pentru frumuseţea muzicii vechi româneşti, am ascultat 12 compoziţii reprezentative stilului şi zonei de confluenţe muzicale între Orient şi Occident.

Desfăşurat pe parcursul a peste două ore, sub forma unui spectacol-document, concertul a fost susţinut de şapte talentaţi instrumentişti, toţi aflaţi în acelaşi timp pe scenă, într-un uşor semicerc: patru din formaţia sus-amintită (**Andrei Niţescu** – violoncel, **Constantin Răileanu** – *kanon*, un fel de harfă orizontală, şi voce, **Alexandru Stoica** – *oud*, strămoşul cobzei şi **Ghassan Bouz** – percuţie – un fel de tamburină construită doar din piele, fără nimic metalic), împreună cu ***Stretto String Quartet*** (**Adrian Vasile** – violă, **Cristina Precup** – vioara a doua, **Ştefan Bădiţescu** – vioara întâi şi liantul dintre ei, violoncelistul Andrei Niţescu, membru al ambelor formaţii).

Dintre cele 12 creaţii, cinci au fost semnate de autori români de mare notorietate internaţională, culturală şi nu numai; mă refer la *Anton Pann, Dimitrie Cantemir*, *Ana Simonis*. Două de un polonez-ucrainean, *Ali Ufkî* (Woyciech Bobowski); patru de autori turci: *Sultan Mahmoud al IIlea*, *Sultan Abdulaziz*, *Sultan Murad al Vlea* şi una de bine-cunoscutul italian *Giuseppe Donizetti – Paşa*, din perioada lui otomană, toate beneficiind, în timpul execuţiei lor, de ilustraţii care cuprindeau atât figura lor cât şi titlul piesei, în româneşte, în turceşte sau în ambele limbi, ilustrate artistic şi aşezate pe un panou mare din fundalul scenei.

Şi mi-a plăcut grozav să constat ceea ce în fapt era şi firesc, dacă mă gândesc mai bine, că românii şi polonezul, absorbind atmosfera locului, au scris muzică de inspiraţie turcească cu pitoreşti înflorituri inserate pe discrete elemente melodico-modale din folclorul plaiurilor natale şi folosind instrumentele tradiţionale orientale – faine instrumente, pe când turcii, şi ei şcoliţi în Europa Occidentală, au compus clasic pentru instrumentele aferente stilului respectiv. Legănată de alternanţa lor, mi-am dat seama, poate mai bine ca oricând, că, deşi sufletul se obişnuise să asculte şi să înţeleagă armonii mult mai suave şi mai sugestive, a lăsat totuşi destul spaţiu ca să se întrevadă nişte graniţe misterioase, care invită imaginaţia să participe din plin.

Impresionant! Impresionant, ca şi autenticitatea tălmăcirilor care s-a bazat în primul rând pe folosirea acelor instrumente exotice – singurele capabile să redea prin sunetul lor emoţia epocii, apoi pe abilităţile improvizatorice ale instrumentiştilor, acolo unde era permisă de ştimă, şi era, cât şi pe studiul sistemelor muzicale vechi, netemperate, cu microintervale, realizat cu multă seriozitate de membrii ansamblului Anton Pann, căci despre repertoriul lui e vorba. Şi uite aşa, prin astfel de evenimente-concert, frumuseţea de mult uitată a muzicii vechi – clou-ul serii – renaşte în luminile scenei/scenelor, readucând în actualitate compozitori valoroşi din acele timpuri.

Concertul a fost ca un pastel fluid, străbătut de sălbatice splendori, care mie personal mi-a mers la suflet, mai ales că toate cele douăsprezece lucrări, fără excepţie, au avut farmecul lor, evidenţiat cu subtilitate prin interpretări alese, fie că mă refer la cele încadrate în profilul occidental, fie la cele integrate adânc în cel oriental. Dar, din păcate, nefiind familiarizată cu o bună parte dintre autori, nu le-am putut reţine pe toate, întrucât nu m-a ajutat nici programul de sală, de altfel o admirabilă cărticică, plină de CV-urile complete ale compozitorilor dar fără nici un rând despre lucrările lor, instrumentele folosite sau numele muzicienilor celor două formaţii. Chiar şi aşa, mi-au rămas în memorie câteva:

Sirto Macam Hicaz de Anton Pann, în care violoncelistul Andrei Niţescu a avut un solo de o tulburătoare frumuseţe: şi romantic, şi lin, şi cu înflorituri, cântat duios, cu dor, cu un timbru cald, plin de culorile subtile ale liniştii; cvartetul de coarde în stil clasic al Sultanului Abdulaziz *Invitaţie la Vals*, fiind cadenţat şi cu final rărit ca în mai toate piesele vechi; *Peshrev Makam Rast* de Dimitrie Cantemir, cu improvizaţiile de mare efect ale lui Constantin Răileanu la kanun şi voce; percuţionistul Ghassan Bouz, cu a sa tamburină din piele, cu sunet sec, percutant, fără vibraţii dar de o coloratură unică; intervenţiile cantilenei oud-istului Alexandru Stoica şi *Oltenitza Marche de Ana Simonis* (Scriida Saide Hanin) – şi frumoasă, şi talentată, şi celebră şi romăncă, născută lângă Braşov, stabilită în Bucureşti şi restabilită la Paris, elevă a lui Czerny, pianistă concertistă la Paris şi Londra, profesor de pian în Turcia, soţie de paşă - şi bineînţeles, *Hymn Makam Irak* de Ali Ufkî. Toţi aceşti compozitori, oameni de o vastă cultură, personalităţi marcante ale vremii, cu profesii multiple în domenii de mare importanţă (muzica fiind doar una dintre ele) mai au în comun şi faptul că stăpâneau, vorbeau, scriau, traduceau, inventau, conversau în cel puţin 8-10 limbi străine, în chiar 17, ceea ce spune mult despre Bizanţ şi valorile lui. De aceea seara, pe lângă tot ce am spus până acum, mi-a părut şi o mare lecţie de civilizaţie.

Frumos proiect, grozavă iniţiativă, fructuoasă colaborare între Ambasada Turciei, Ministerul Culturii şi ONB! ...Care, ca în mai toate ocaziile speciale, a ştiut să îşi deschidă larg porţile artei de calitate, punându-şi la dispoziţie cocheta scenă şi sală. A fost interesant şi frumos pe 8 iulie la ONB.

A fost un eveniment plin de culorile subtile ale liniştii.

Doina MOGA

Aurelian Octav Popa şi Sanda Crăciun-Popa în oglinda breslei pentru excelență artistică

In data de 3 iulie 2021 a avut loc în Pavilionul 32 al Institutului Goethe din Bucureşti un eveniment ale cărui reverberații merită cunoscute şi amplificate. Organizația germană KunstlerGilde Esslingen a acordat Premiul "Johann-Wenzel-Stamitz" pentru întreaga carieră muzicienilor români Aurelian Octav Popa şi Sanda Crăciun-Popa. La ceremonia de înmânare a premiului au fost prezenți reprezentanții KunstlerGilde Esslingen: preşedintele Martin Kirchhoff şi dr. phil. Dietmar Gräf M.A., Directorul departamentului muzical şi preşedintele juriului. Din partea Institutului Goethe din Bucureşti au participat doamna director adjunct Isabel Kielian şi doamna Oana Lapadatu, coordonator de programe. Renumita compozitoare prof. dr. Violeta Dinescu a transmis un cuvânt de mulțumire mesagerilor KunstlerGilde şi Institutului Goethe care a găzduit acest eveniment, subliniind semnificația deosebită a acordării acestui premiu de răsunet internațional celor doi artişti români "care au îmbogățit cu o excepțională creativitate viața muzicală". Violeta Dinescu a menționat că este pentru prima dată de la înființarea acestui premiu în 1960 când s-a hotărât acordarea unui premiu dublu, unui cuplu de personalități muzicale.

foto: Ilie Alexandru Bumbac

Asociația KunstlerGilde, în traducere românească Breasla artiştilor, a fost fondată în 1948 în sprijinul artiştilor reîntorşi din exilul cauzat de Al Doilea Război Mondial. Ulterior, s-a dezvoltat prin aderarea unui număr mare de artişti din fosta Germanie de Est şi totodată a inițiat acordarea unor premii de literatură, poezie, arte vizuale şi muzică.

Premiul Johann-Wenzel-Stamitz a fost acordat multor personalități marcante internaționale, dintre care amintim pe cele de origine română: Violeta Dinescu şi Adriana Hölsky. În anul 2020 premiul a fost acordat compozitorului Heinz Acker, născut în Transilvania.

Clarinetistul Aurelian Octav Popa, cunoscut la nivel mondial pentru sonoritatea desăvârşită a instrumentului său, pentru fluiditatea extraordinară a interpretărilor sale, solist al Filarmonicii "George Enescu", a fost omagiat în cuvântările de *laudatio* rostite de oficialii KunstlerGilde şi ai Institutului Goethe. Au fost evocate momentele de vârf ale carierei sale în ipostazele de clarinetist, dirijor şi compozitor. Greu de cuprins într-un text, complexitatea personalității lui Aurelian Octav Popa răzbate şi din modestia şi naturalețea cu care a primit acest premiu. În cuvântul său a încercat să estompeze laudele care i-au fost aduse atrăgând atenția asupra unor aspecte muzicologice legate de Stamitz, fondator al vestitei Şcoli de la Mannheim, care, printre alte inovații, a introdus trei gesturi muzicale: crescendo/diminuendo, arpegiul ascendent numit gestul "rachetă" şi "suspinul" (germ. Seufzer). Toate aceste figuri ale retoricii muzicale se vor regăsi în muzica clasicilor vienezi. Dar, Aurelian Octav Popa găseşte expresia perfectă a "suspinului" în muzica lui Enescu. Ne oferă o compoziție a sa, *Partita după Enescu*, bazată pe un solo de clarinet din *Simfonia a 2-a* partea a 2-a, lucrare care vorbeşte cu un suflu subtil românesc şi în care se împletesc "suspine" alcătuite din meandre melodice sublime. Dincolo de cuvinte, prin sunetele create de Aurelian Octav-Popa, ne întâlnim cu un adevăr pe care îl intuim şi pe care doar muzica îl poate exprima.

Sanda Crăciun Popa este o violistă virtuoză, muzician împlinit în muzica de cameră şi în cadrul Filarmonicii "George Enescu", al Orchestrei de cameră "Quolibet" condusă de Aurelian Octav Popa şi în Ansamblul de muzică veche "Consortium Violae" pe care l-a fondat ea însăşi. Este doctor în muzică şi profesor asociat la Universitatea Națională de Muzică Bucureşti. Maniera sa de a cânta orice stil de muzică, veche sau contemporană, se caracterizează prin căldura vibrațiilor sale sonore, amploarea spectrelor şi varietatea timbrală. În duo-ul realizat împreună cu Aurelian Octav Popa, calitățile sale de interpret s-au evidențiat în detaliu şi plenar.

Multitudinea de lucrări scrise pentru acest duo reflectă bogăția de expresie a acestor muzicieni. Un exemplu ar fi colecția de piese scrise de Violeta Dinescu pentru cei doi interpreți (solo sau în formație de duo) apărute pe CD-ul *Octava Aurea* la casa de discuri Podium, recunoscut între primele 10 cele mai bune albume lansate în anul 2020 în Elveția.

După *Partita după Simfonia a 2-a de Enescu* de Aurelian Octav Popa pentru clarinet solo, cei doi muzicieni au interpretat două lucrări baroce pentru formația de duo, în aranjamente proprii: Jean-Philippe Rameau – *Le Rappèl des Oiseaux* şi Georg Philipp Telemann – *Canon Vivace*. Programul s-a încheiat cu lucrarea *Octava Aurea* de Violeta Dinescu, dedicată Duo-ului Aurelian Octav Popa & Sanda Crăciun-Popa.

foto: Ilie Alexandru Bumbac

Premiul "Johann-Wenzel-Stamitz" acordat de KunstlerGilde Esslingen este o oglindă prin care breasla artistică germană a recunoscut şi a onorat două personalități ale culturii române care au strălucit internațional şi au contribuit la bucuria comună a măiestriei artistice.

Livia TEODORESCU-CIOCĂNEA

Arhetipuri româno-americane

Ansamblul Atem (Timişoara) a susţinut concertul „Arhetipuri româno-americane – spectacol sincretic" în ziua de 1 iulie 2021, acesta putând fi vizionat de către public prin difuzarea sa pe internet, în direct, în cadrul seriei de evenimente Parma Live Stage. Compus din Cristian Miclea (clarinet), Cristina Mălăncioiu (vioară), Darius Tereu (violoncel) şi Victor Andrei Părău (pian), ansamblului i s-a adăugat flautistul Matei Ioachimescu. Parcursul muzical a fost însoţit de proiecţii video realizate de artistul vizual Gabriel Kelemen (profesor asociat al Universităţii de Vest, Timişoara, coordonator al departamentul de Istoria şi Teoria Artei), cu o bogată activitate în ceea ce priveşte susţinerea de conferinţe, workshopuri, proiecte ş.a.m.d. pe teme precum istoria civilizaţiei şi a culturii, recondiţionarea patrimoniului, arta şi religia, antropologia, pentru a numi doar câteva dintre ele; de asemenea, studiază de peste 30 de ani fenomenul valurilor staţionare care se formează în lichidele stimulate de frecvenţe sonore audibile, fenomen ce a inspirat latura video a spectacolului.

Proiecţia a constat într-o serie de animaţii de durată variabilă (între 10 şi 30 de secunde), diferite ca texturi, culori, ritmuri de mişcare, ce se reluau aleator, nu urmărind muzica (rulau şi în pauza dintre piese), ci ca o instalaţie video într-o expoziţie. Deşi într-adevăr inedite privite separat, în timpul concertului mi-a părut însă că proiecţiile în cauză mai degrabă riscă să distragă atenţia de la muzică, neputând fi vorba, din punctul meu de vedere, de *sincretism*, căci cele două apariţii – muzicală şi vizuală – au fost detaşate una de cealaltă şi s-au desfăşurat în paralel, nişte puncte de contact fiind poate lăsate la latitudinea imaginaţiei urmăritorilor (încercare facilitată de faptul că totuşi animaţiile erau construite în jurul *sunetului*).

În ceea ce priveşte latura strict muzicală a concertului, am apreciat traseul bine gândit: o asociere de piese ce s-au pus în valoare reciproc şi care şi-au „predat ştafeta" firesc, lăsând impresia că aparţin de un acelaşi univers sonor. De lăudat a fost şi interpretarea muzicienilor, excelentă în componenta de virtuozitate, cât şi în cea expresivă: de o implicare totală, a valorificat partiturile şi a prezentat muzica în cea mai bună formă a sa.

Arhetipurile americane au fost reprezentate de muzica lui George Crumb, mai precis de o selecţie de piese din volumele I şi II ale ciclului *Makrokosmos* (care cuprinde, însă, patru volume), un omagiu adus faimoasei creaţii bartókiene *Mikrokosmos*; cele două volume ale lui Crumb poartă, fiecare, subtitlul „Douăsprezece piese-fantezie după zodiac", fiind inspirate de semnele zodiacului european, ale căror caracteristici au fost folosite ca punct de pornire pentru clădirea caracterului fiecărei piese. Fiind aşezate în locuri-cheie, de iniţiere, centru şi încheiere, lucrările lui George Crumb au fost contrapunctate de cele ale compozitorilor români.

Astfel, din întunericul tăcerii, seara a fost deschisă de *Music of Shadows (for aeolian harp)* pentru pian – *Muzica umbrelor (pentru harpă eoliană)* –, din primul volum al *Makrokosmos*. Aceasta se cântă direct pe corzile pianului, în acorduri arpegiate (susţinute cu mâna stângă pe clape, pentru a se detaşa doar notele dorite). Efectul aminteşte într-adevăr de sunetul harpei (eoliene sau nu), angelic şi misterios; acordurile delicate degajă semiobscuritatea sugerată şi în titlu: *muzică a umbrelor* imateriale, difuze, cu o prezenţă fantomatică.

Concepută tematic în jurul ideii de anamneză, cu referinţe şi către personajul amnezic Dory din filmul de animaţie *Finding Nemo*, *Mnemo* (pentru clarinet, vioară şi pian) porneşte, conform autorului ei, Sebastian Androne-Nakanishi, de la începutul *Badineriei* lui J. S. Bach şi al *Simfoniei nr. 1* de George Enescu; traseul muzical este astfel construit pe baza proceselor de uitare-amintire, evocate prin tehnici precum fragmentarea şi repetiţia anumitor motive recognoscibile, unde interpretul capătă un soi de rol extra sau meta-muzical, în redarea relaţiei noastre cu memoria şi cu procesele pe care aceasta le implică. Enunţată într-o manieră directă şi precisă, lucrarea menţine atenţia prin concizia sa, condusă de un fir narativ clar. Se remarcă şi un element ludic-grav, ce poate aminti de muzica lui Dan Dediu (element totodată şi prokofievian), compozitor la care m-am gândit şi datorită tipului de abordare a materialului citat. Cu o introducere ezitant-calculată în care motivele familiare se descompun şi recompun, piesa trece apoi la o nouă secţiune, marcată de clusterele grave şi astringente ale pianului, cărora le sunt suprapuse glissandi bine „înfipţi'' ai viorii şi suflul percusiv al clarinetului; se instaurează rapid zona de expresie romantică, mai-multele stări alternând apoi pe parcurs şi culminând într-un final categoric. Se observă claritatea intenţiei, ce înfăptuieşte un traseu uşor de urmărit.

În sonorităţi delicate, *Crystals* preia „harpa eoliană" din piesa lui Crumb, adăugând pianului suflarea flautului. Doina Rotaru (care menţionează asocierea cristalelor cu

puritatea, lumina şi cu ritualul, în diferite culturi) ne transportă pe acel tărâm fermecat şi misterios, încărcat de acea magie pe care compozitoarea o ţese într-un mod aparte. Aspectele captivante ale cristalelor au fost „capturate” şi redate sonor extrem de expresiv, într-un discurs de o „cuminţenie” înşelătoare, căci atmosfera se precipită pe nesimţite: fiecare palier muzical are parte de o „intensificare’’, fie că vorbim de tempo mai rapid ori de nuanţe mai puternice; clustere grave la pian *bolborosesc* pentru a conduce totul apoi la o dizolvare a tensiunilor naturală. Materialul anorganic al cristalelor are parte de o tratare organică, fluidă, schimbătoare, respiratorie. *Parlando rubato*-ul grăitor are un efect hipnotic. Ţesătura texturilor sonore e condusă cu aceeaşi măiestrie şi desăvârşire pe care o observ şi în muzica de orchestră a autoarei; o lume a detaliilor atent şlefuite, pline de personalitate, de surpriză şi de un suflu viu. Se remarcă şi îmbinarea organică a celor două instrumente.

Extrasă din ciclul de piese pentru vioară şi pian *Un bestiar mitologic* de Dan Dediu, *Grifon* (pentru vioară şi pian) vine cu arsenalul de gesturi ale unei făpturi de poveste, infuzată cu semnătura spiritului ludic al compozitorului şi cu umor. O primă secţiune aduce „mişcări’’ scurte şi bruşte, dar nu agresive. Clustere săltăreţe de pian în staccato sunt presărate pe întinsul claviaturii, minime motive în dialog cu mici glissandi şi pizzicatti ale viorii ce expune o varietate de sonorităţi, prin modurile de atac diferite, rezultând într-un dialog pointilist. Secţiunea de mijloc se desfăşoară în gesturi mai largi. Ghiduşia se topeşte într-o discretă gravitate, unde fostele punctări succinte îşi *întind aripile* întru mai-vaste sonorizări. A treia secţiune prezintă o revenire scurtă şi oarecum bruscă în schimbarea sa, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, iar „bestia”, după un moment în care şi-a lăsat observată masivitatea ameninţătoare, pe de o parte, dar şi măreţia demnă şi solemnă, pe de alta, se întoarce la acele inofensive „preocupări” care te determină, poate, să simţi faţă de acest grifon semeţ mai mult drag decât teamă. Un portret pe cât de succint pe atât de evocator şi de memorabil – aşa cum este cazul pentru întreg ciclul *Bestiarului* de altfel, ciclu pentru care trebuie să mărturisesc că, între creaţiile lui Dan Dediu, am o preferinţă aparte, deoarece m-a impresionat *live* şi mi-a rămas în amintire după mulţi, mulţi ani.

Voices from Corona borealis de George Crumb (din volumul II al *Makrokosmos*) instruieşte pianistul să… fluiere în corpul pianului, al cărui capac stă deschis din două motive: creează un efect de ecou, emanând o aură de mister (şi prin distanţa pe care o evocă-invocă, adusă în sală ca un extra-spaţiu teleportat din *afară*) şi permite pianistului să cânte, prin atingeri percusive, la corzile pianului; aceste apariţii minimale, ca nişte accente presărate ce par a veni din ambient, conferă discursului muzical subtilitate. Linia melodică se compune din paşi mari, detaşaţi, mai mult cu salturi intervalice şi cu pauze între note, în nuanţă mică.

Toccata impaziente de Şerban Marcu are la bază o temă inspirată de liedul *Ungeduld* (*Nerăbdare*) din ciclul de lieduri *Die schöne Müllerin* de Franz Schubert. Porneşte prin a păstra motivul ostinat şi energic al pianului, distribuind clarinetului şi viorii un discurs modificat, bazat pe elementele originalului. Materialul schubertian este adus într-o lumină modern-contemporană, însă ethosul este păstrat – şi extins; atitudinea faţă de original este una omagială, în care pur şi simplu este imaginată o ipostază nouă a ideilor muzicale recontextualizate, intenţie realizată cu succes şi cu un efect convingător. Întâlnim un limbaj cromatizat şi ludic, cu gesturi apogiate cântate simultan, dar şi un dialog contrapuctat. În structura ABA avem un centru dilatat-întunecat, atmosferic. Rămâne şi caracterul zvelt.

Marcată de avânturi energice, *ExtraTEREUstru* de Aurelian Băcan (pentru clarinet şi violoncel) captivează, printre altele, datorită substratului de umor, prezenţă indicată încă din titlu, căci lucrarea a fost dedicată violoncelistului Darius Tereu (ce a condus la acel joc de cuvinte). Deşi scurtă ca durată, înglobează câteva momente diferite ca stare; discursul discontinuu şi relativ agitat trece la un pasaj de expresie romantică, unde violoncelul preia motivul anterior şi-l redă într-o melopee mai amplă şi mai stabilă; cele două expresii se îmbină temporar pentru a lăsa loc, apoi, unei acumulări cu suspans. Cu aluzii tonale, piesa concisă îşi spune povestea cu rapiditate şi cu virtuozitate instrumentală.

În *Eleven echoes of Autumn*, George Crumb apelează, din nou, la efectul „harpei eoliane”. Liniştea apare ca spaţiu de desfăşurare, un loc în care se percep scurte evenimente sonice, cu economia esenţializată a unor haiku-uri. Misterul domină, dar contrastul nu lipseşte. Aerat-tensionat, discursul aduce în cele din urmă o difuzie a tensiunilor.

Difuzie, acuarelă, transformare, mister, mit, transcendenţă, dar şi umor (căci cel din urmă poate fi cea mai clară elevare a spiritului) – arhetipurile româno-americane au captivat ca un tot unitar, prin traseul muzical, dar şi prin interpretarea strălucită ce a adus chiar prin *streaming* acea sclipire de convingere şi de impact. Un spectacol pe care mi-aş dori să îl pot urmări cândva şi pe viu, din sala de concert!

Irina VESA

Rădăcini – Enescu 140

Revelarea originilor face parte dintre acele impulsuri fundamentale resimțite de fiecare dintre noi, într-un anumit moment al existenței. Ne hrănim, mai mult sau mai puțin conştient, din seva acelui substrat a cărui esență se regăseşte în individualitatea fiecăruia, germinând o uluitoare multitudine de ipostaze atitudinale. Iar inspirata titulatură generică a turneului de concerte inițiat de duo-ul pianistic Corina Răducanu – Eugen Dumitrescu, ***Rădăcini***, trimite şi ea la acest angrenaj ideatic complex, ancorat în orizontul nostru psihologic..

După un prim recital susținut în 30 iulie, la Muzeul Național „George Enescu" din Bucureşti, turneul a continuat în 20 august la Casa Memorială „George Enescu"

RĂDĂCINI
Turneu de concerte
30 iulie - 29 august 2021
Muzeul Național „George Enescu"
BUCUREȘTI - PALATUL CANTACUZINO
30 IULIE 2021 - ORA 18
Andrei Mihail RADU
vioară
Corina RĂDUCANU și
Eugen DUMITRESCU
pian la patru mâini
Program:
George ENESCU - Pastorală, Menuet trist și Nocturnă
Marius SIRETEANU - Oltenisme la patru mâini (p. a.)
Marius SIRETEANU - Rapsodia Moldavă (p. a.)
Expoziția „Enescu 140 - Rădăcini"
a Muzeului Național „George Enescu" București

din Sinaia, apoi la Muzeul Național "George Enesc"u – Secția „Dumitru şi Alice Rosetti Tescanu" (Tescani, 21 august), Casa Memorială „George Enescu" şi Muzeul Memorial „George Enescu" (Liveni şi, respectiv, Dorohoi, 22 august), Casa de Cultură „Theodor Balş" (Darabani, 23 august), Centrul Național de Studii „Mihai Eminescu" (Ipoteşti, 24 august) Centrul Cultural „Mihai Teliman" (Siret, 25 august), Sala „Draga Olteanu-Matei" (Fălticeni, 26 august), Casa de Cultură „Sf. Ioan Gură de Aur" (Horodnic de Sus, 28 august), Casa de Cultură „Ştefan cel Mare" (Putna, 29 august), pentru ca să se încheie, în seara aceluiaşi sfârşit de august, la Casa de Cultură din Rădăuți.

Pornind de la dorința de *„a-şi cânta rădăcinile"*, aşa cum afirma Corina Răducanu, cei doi pianişti şi-au gândit acest turneu ca pe un traseu simbolic de suflet românesc. Panouri cu fotografii de epocă, documente şi extrase din partituri enesciene au fost plasate în vecinătatea sălilor de concert în ideea de a reevalua conotațiile parcursului muzical, având menirea de a sonda sensibilitatea spectatorului cu precădere tânăr, ispitit să exploreze, şi vizual, atmosfera sfârşitului de secol XIX. Inclusă în proiectul integral al turneului, această expoziție itinerantă, intitulată **Enescu 140** a adus, în fapt, acel plus imaginativ capabil de a focaliza atenția publicului asupra aceloraşi ***Rădăcini*** folclorice proprii spațiului autohton, motivante pentru George Enescu, pentru şcoala componistică românească, pentru crearea unei maniere interpretative originale şi, de ce nu, la modul general, pentru abordarea re-creatoare a paradigmelor culturii naționale.

Afilierea la un spațiu identitar comun, dar, totodată, divers din punct de vedere emoțional şi afectiv, i-a determinat pe Corina Răducanu şi Eugen Dumitrescu să-şi alcătuiască programul după un scenariu semnificativ care a traversat mai mult de un secol, readucând, în ptim plan, ipoteza revalorificării personalizate a patrimoniului folcloric. Povestea muzicală a pornit, în Aula Palatului Cantacuzino, de la un reper apartenent componisticii enesciene de tinerețe – *Pastorală, Menuet trist şi Nocturnă* – axându-se, apoi, pe două prime audiții ale unor lucrări de dimensiuni ample, semnate de compozitorul contemporan Marius Sireteanu – *Oltenisme* la patru mâini şi *Rapsodia Moldavă*.

Tripticul *Pastorală, Menuet trist şi Nocturnă*, un amalgam de trăiri şi sentimente adolescentine, de melancolie, dor şi tandrețe juvenilă, a alăturat duo-ului Corina Răducanu – Eugen Dumitrescu pe tânărul violonist Andrei Mihail Radu, a cărui „voce" interpretativă s-a remarcat prin lirismul adresării, prin tonul intim, de o cuceritoare naturalețe, care a valorificat la maximum atuurile acestui opus, unicat în întreaga creație enesciană prin combinația instrumentală propusă – vioară şi pian la patru mâini! Prin comparație, cele două partituri aparținând lui Marius Sireteanu au impresionat prin spectaculozitatea scriiturii pianistice şi prin complexitatea, de factură orchestrală, a exploatării registrelor timbrale – rod al meticuloasei armonizări a unor celebre citate folclorice (precum *Mărie şi Mărioară*, *Mă dusei să trec la Olt*, ori binecunoscutul cântec al lui Barbu Lăutaru); interesantă, în acest context, s-a dovedit a fi opțiunea pentru un tipar polistilistic, în interiorul căruia compozitorul a reformulat structural proiecția narativă a unui spectacol popular

Eugen Dumitrescu, Corina Răducanu, Andrei Mihail Radu

autentic. Dialogul viu, incitant, al celor patru mâini, aşa cum a fost conceput de către Marius Sireteanu atât în *Oltenisme* (piesă finalizată chiar în iulie 2021) cât şi în mozaicata *Rapsodie Moldavă*, impregnată cu melisme de factura celor utilizate în tarafurile lăutăreşti, s-a metamorfozat continuu, tiparul improvizatoric intrând uneori în sfera de influenţă a etno-jazzului. Printre personajele sonore a căror structură melodică ni s-a dezvăluit în paginile *Rapsodiei* – Barbu Lăutaru, Franz Liszt sau George Enescu – autorul şi-a inserat propria „semnătură" muzicală (Si-Re), logo artistic ce amprentează, de altfel, nu doar firul epic ci şi culminaţiile ambelor lucrări. Guvernând întregul flux repertorial, simbioza tipic românească dintre bucolic şi dansant, ea însăşi inedită conceptual la nivelul programului unui turneu de concerte, s-a regăsit, rafinat stilizată, şi în imaginea de fundal a afişului – conturul unui deal-pian, atent cizelat ca design şi ca perspectivă cromatică.

Eugen Dumitrescu, Corina Răducanu, Marius Sireteanu

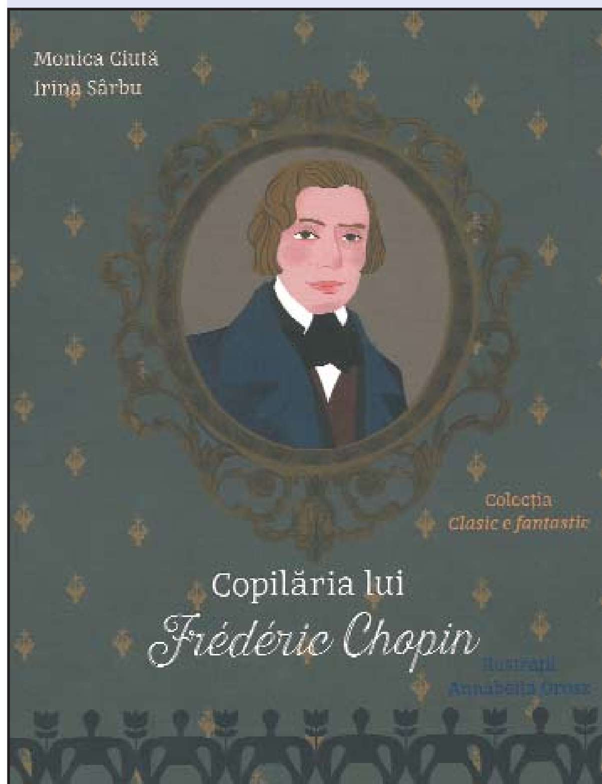
Cu nobila-i generozitate, însuşi Enescu şi-a dorit să ducă muzica „în cartierele mărginaşe, în provincie, la ţară, prin serbări, sezători, societăţi corale şi instrumentale" (Bernard Gavoty – *Amintirile lui George Enescu*); asumându-şi, peste timp, continuitatea acestei admirabile misiuni, Corina Răducanu şi Eugen Dumitrescu traversează România cu scopul de a aduce creaţia muzicală autohtonă „mai aproape de tineri, într-o tonalitate contemporană". Îi leagă, fundamental, memoria ***Rădăcinilor***...

Turneul a fost co-finanţat de Administraţia Fondului Cultural Naţional (AFCN).

Loredana BALTAZAR

Învăţând despre micuţul *Frédéric Chopin*

Consider că în educarea copiilor este important să punem la dispoziţie materiale didactice interesante şi pline de informaţii utile ce sunt în acelaşi timp şi simplificate, şi atrăgătoare. O colecţie de cărticele pe care o recomand pentru acest scop este *Clasic e fantastic*, o serie ce se concentrează pe povestirea vieţilor marilor compozitori din istoria muzicii. După ce am parcurs aceste culegeri pot afirma că volumul meu preferat, şi cel pe care îl voi prezenta în această recenzie, este „Copilăria lui *Frédéric Chopin*".

Primul lucru pe care l-am remarcat au fost ilustraţiile, ce mi-au atras atenţia într-un mod plăcut. Desenele realizate de către Annabella Orosz au fost create într-un stil uşor copilăros dar totuşi sofisticat, în care predomină nuanţele mai închise şi pregnante, lucru ce, personal, îl găsesc foarte atractiv la un desen. Comparând cărţile pe care am avut ocazia să le citesc din această colecţie (respectiv „Ceaikovski şi povestea unui spărgător de nuci" şi „Gioachino Rossini şi povestea lui Wilhelm Tell"), pot declara că acest volum are cele mai frumoase ilustraţii, din punctul meu de vedere.

Povestea este simpatică, veselă şi plină de umor. Ne reîntâlnim cu aceleaşi personaje nostime: pisicuţa Lola şi cei doi şoricei, Sică şi Rică, ce de această dată se află în casa micuţului Frédéric Chopin. Alături de cei 3 curioşi învăţăm despre copilăria compozitorului. Am apreciat limbajul rafinat, însă destul de lejer, folosit în această cărticică şi felul în care povestea a fost combinată cu informaţiile istorice în aşa fel încât copii să înţeleagă cât mai mult din copilăria compozitorului. Termenii muzicali folosiţi au fost bine explicaţi şi integraţi în text, de asemenea, la sfârşitul volumului se poate găsi un mic dicţionar de termeni muzicali ce au fost menţionaţi pe parcursul poveşti, un element interesant ce l-am mai găsit şi în alte volume ale acestei colecţii. Mi-a plăcut în mod deosebit că textul a inclus un mic joc muzical ce se concentrează pe ritm, un element foarte important în muzică, ce adesea nu prea este luat în serios de către copii.

Un singur comentariu negativ am de adăugat. La pagina 18 am observat o mică greşeală de tipar. Mai exact, o porţiune a conversaţiei dintre Lola şi Frédéric duce lipsă de câteva liniuţe de dialog.

Personal, aş recomanda această carte copiilor de 6-7 ani sau mai mari, din cauza termenilor muzicali ce pot părea puţin mai complicaţi. Este important de menţionat faptul că acest volum serveşte drept scenariu al unei piese de teatru. Reamintesc faptul că puteţi găsi mai multe detalii despre acest volum pe pagina de Facebook *Clasic e fantastic* sau situl oficial al proiectului (www.clasicefantastic.ro). De asemenea, tot acolo puteţi găsi cartea în format electronic, deşi aş încuraja mai mult deţinerea ei în format fizic.

Sabrina GRIGORESCU

In memoriam Vasile Tomescu

„Adusu-mi-am aminte de Proorocul ce strigă:
Eu sunt pământ şi cenuşă…
Şi iarăşi m-am uitat în mormânt şi
am văzut oase goale şi am zis:
Oare cine este Împăratul sau ostaşul, bogatul sau săracul,
dreptul sau păcătosul…”

Am pornit de la textul biblic al unei superbe creaţii de Ciprian Porumbescu, din două importante motive: ştiu că era îndrăgită de cel căruia i-o adresăm, un ostaş, un

Vasile Tomescu

drept şi unul dintre împăraţii muzicologiei româneşti şi exprimă un crez al celui ce pleacă dintre noi.

Am obligaţia morală să amintesc în aceste momente că Vasile Tomescu a fost unul dintre cei mai puternici susţinători ai publicării monumentalei monografii a bardului bucovinean, realizată de Leca Morariu, a cărei odisee s-a încheiat recent prin publicarea celor două mii de pagini consacrate autorului *Baladei, Tricolorului*, Unirii, Unităţii românilor, Independenţei şi culturii româneşti. Şi am în minte bucuria lipsită de ipocrizie pe care a exprimat-o la primirea celor patru volume tipărite la Suceava.

De asemenea, amintesc faptul mai puţin cunoscut multor confraţi că Vasile Tomescu a fost unul dintre cei mai convinşi susţinători ai publicării vechilor manuscrise psaltice putnene, care astfel au fost puse la adăpostul păstrării pentru generaţiile viitoare, care nu se vor lăsa înşelate de exagerările cotidiene, globaliste, ce consideră, în mod eronat, că istoria muzicii româneşti ar începe în secolul al XIX-lea. Marile monumente culturale româneşti, Voroneţul, Humorul, Moldoviţa, Trei Ierarhi, Tismana, Curtea de Argeş, Hurezi etc. etc. precum şi *Psaltirea în versuri* a mitropolitului Dosoftei, cărţile de cult şi cele religioase, culminând cu *Biblia* lui Şerban Cantacuzino, sunt simboluri româneşti mult anterioare secolului al XIX-lea şi ele îşi au corespondente pe plan muzical. Unora dintre ele, indiferent de confesiunea celor care le-au creat, le-au practicat şi imortalizat, le-a consacrat Vasile Tomescu pricepere şi migală, putându-se vorbi nu numai despre urmărirea înscrierii în universalitate a muzicii româneşti dar şi într-un ecumenism sui generis, care sunt prezente în scrisul său. Voi aminti doar migala şi probitatea profesionistă cu care a abordat creaţia lui Paul Constantinescu, autorul capodoperelor de anvergură europeană, *Oratoriile bizantine de Crăciun şi de Paşti, Mioriţa* şi madrigalele pe versuri de Mihai Eminescu.

Deoarece conturul general al personalităţii celui pe care-l conducem în „lumea celor fără de dor” a fost făcut pe prietenul şi colegul de o viaţă, academicianul Octavian Lazăr Cosma, voi limita evocarea mea la câteva momente pe care le consider emblematice, completând personalitatea celui ce ne părăseşte, după chinuitoare suferinţe.

Simt nevoia să evoc o scenă cu totul aparte, la fel necunoscută mai ales detractorilor, de care n-a fost scutit. Memoria mea păstrează imaginea muzicologului Vasile Tomescu, cel care reprezenta Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor la o manifestare culturală de mare profunzime, dar şi cu riscuri imense. În condiţiile în care securitatea comunistă păzea cu străşnicie prezenţa unor vizitatori la Mănăstirea Neamţ, unde apăruse minunea acelui mormânt ce „creştea” la loc, în fiecare noapte, în biserica ştefaniană Vasile Tomescu participa într-una din stranele legendarului locaş de cult, sub o pază draconică, dar cu sentimente de satisfacţie şi puternică trăire spirituală, la un memorabil act cultural ce se oficia. Formaţia *Animosi* a Conservatorului din Iaşi, dirijată de Sabin Păutza, încheia una dintre ediţiile *Vacanţelor muzicale de la Piatra Neamţ* cu o creaţie religioasă ce făcea legătura prezentului cu trecutul muzical multisecular, ce a căpătat viaţă în naosul ctitoriei ştefaniene.

Un alt moment memorabil ce trebuie să-l amintesc acum la despărţirea de cel care a fost redactorul şef al prestigioasei reviste *Muzica,* al cărei ctitor şi coordonator rămâne, din 1954 până în 1990 fiind peste un sfert de secol diriguitorul principal al unui colectiv dornic să reţină principalele aspecte ale vieţii muzicale româneşti, ţine de această calitate. Redactorul şef revistei amintite mi-a propus să scriu un articol despre ilustrul său dascăl de la Buzău, Ioan D. Vicol, profesorul său şi al dirijorului Marin Constantin. Am fost onorat cu o asemenea „comandă” şi nu pot să nu remarc preţuirea dată de muzicolog înaintaşilor, dar şi faptul că fostul discipol buzoian îşi reîntâlneşte acum, aici, dascălul, care se odihneşte în acelaşi cimitir, al cărui necrolog l-am rostit în acelaşi loc, în 1996.

Din păcate, muzicologia noastră pierde pe unul dintre stâlpii convingerilor că trecutul nostru muzical trebuie urmărit până la muzica daco-romană şi aceasta în contextul în care Vasile Tomescu a urmărit reprezentarea muzicii româneşti în universalitate şi a relaţiilor ce s-au stabilit de-a lungul istoriei între cultura noastră şi cea a naţiunilor surori, în primul rând cea franceză şi cea italiană.

„Împăratul" pe care-l conducem astăzi pe drumul fără întoarcere s-a bucurat de una dintre aprecierile supreme ale Universității "Sorbona" din Paris, prin glasul autoritarului judecător, Jacques Chailley, care i-a prefațat travaliul de ani de zile – *Histoire des relations musicales entre la France et la Roumanie*, dedicată memoriei lui Nicolae Iorga (al cărui titlu de lucrare îl va prelua) şi George Enescu. Referentul sublinia legăturile trainice stabilite de-a lungul secolelor, chiar mileniilor, între muzica românească şi cea franceză, de la tracul Orfeu, prin Dimitrie Cantemir şi George Enescu, până la Marcel Mihalovici, membru în comisia ce i-a acordat titlul de doctor autorului român.

Autoritatea profesională, dublată de funcțiile deținute în cadrul obştii muzicienilor, l-au recomandat să prezinte unele personalități de seamă ale muzicii româneşti în prestigioase lucrări enciclopedice din mari centre ale Europei*: Enciclopedia Musicale Ricordi* din Milano, *Musica Enciclopedia Storica* din Torino, *Die Musik in Geschiche und Gegenwart* (M. G. G.), *Riemann Musiklexikon* etc. devenind membru al unor societăți internaționale de muzicologie, iar lucrările sale beneficiind de premii ale Uniunii Compozitorilor, Academiei Române, Academiei de Arte Frumoase din Paris, *La Minerva* din Roma etc. Voi aminti şi câteva dintre cele mai importante reviste care i-au găzduit diferite materiale, din țară: *Muzica, Studii şi cercetări de istoria artei, Academica* etc. şi din străinătate: *Synthéses* din Paris, *Revue Internationale de Musique Française* din Paris, *Danubio, Una civiltà musicale* – Montfalcone etc., ele completând activitatea muzicologică şi de critic muzical.

Remus Georgescu

Pentru definitivarea profilului prezentat la împlinirea a 90 de viață am rugat pe fiul său, muzicologul Gabriel Tomescu, să mă ajute în creionarea unor proiecte ale ilustrului său părinte, nefinalizate. Răspunsul confirmă încă o dată responsabilitatea autorului față de propriul scris: Nu există asemenea materiale.

A rămas pe traseul spre public sinteza muzicologică – *Muzica, o artă divină*. Ea reuneşte studii istorice, estetice şi biografice, lucrare ilustrativă şi prin cele patru chipuri de muzicieni europeni de pe copertă: Bach, Mozart, Beethoven şi Enescu.

Să ne rugăm Domnului, noi toți cei care l-am stimat, l-am iubit şi am beneficiat de munca sa neostoită, să-i ierte păcatele, cele de voie şi cele fără de voie, lui, dar şi iubitei sale soții – Yvonne – şi stimatului său dascăl, şi să putem cânta: *Cu Sfinţii odihneşte, Hristoase, sufletele adormiţilor robilor Tăi, unde nu este durere, nici întristare, nici suspin, ci viaţă fără de sfârşit.*

Dumnezeu să-l ierte!

Vasile VASILE

Adio, Remus Georgescu

S-a stins din viață maestrul Remus Georgescu, personalitate de seamă a muzicii româneşti. În august ar fi împlinit 89 de ani. Dirijor, compozitor şi pedagog, viața sa a fost o adevărată lecție de măiestrie artistică – creatoare şi interpretativă.

Încă din anii studenției, la Conservatorul din Bucureşti, unde a studiat în paralel compoziție şi dirijat orchestră, s-a remarcat ca un excelent pianist (citea la prima vedere dificile partituri de orchestră) şi talentat compozitor.

În 1968 a revenit în oraşul natal – Timişoara, ca dirijor al orchestrei Filarmonicii Banatul, instituție unde o perioadă a fost şi director. A fost o şansă pentru oraşul nostru, obişnuitele concerte simfonice fiind punctate de concerte-eveniment, cu prime audiții, unele mondiale, între care două lucrări enesciene neterminate: poemul simfonic *Voix de la nature* şi *Suite Châtelaine* (Suita castelană). Concertele de autor, dar şi lucrări vocal-simfonice de referință, unele redate după absențe nemeritate de decenii, au umplut sala de concerte până la refuz. O serie de compozitori români i-au încredințat partituri care au fost auzite pentru prima oară în sala de concerte timişoreană

Turneele efectuate în străinătate: Austria, Marea Britanie, Cehia, Danemarca, Franța, Germania, Grecia, Italia, Iugoslavia, Norvegia, Polonia, Olanda, Spania, Singapore, S.U.A., Rusia, Ungaria, Venezuela, în majoritate în fruntea orchestrei filarmonice din Timişoara, au atras elogii în presa străină la adresa dirijorului şi a orchestrei. Mărturii ale artei sale dirijorale stau numeroasele înregistrări cu lucrări din literaratura muzicală universală şi românească.

Activitatea dirijorală, chiar dacă l-a limitat, nu l-a împiedicat însă pe compozitor să se exprime şi să se autodefinească prin intermediu unor lucrări, ce poartă amprenta personalității sale.

Primele sale creații se constituie într-o primă etapă de căutare a propriului limbaj muzical, în care "echilibrul sonor este obținut prin subtila fuziune dintre tradiței şi

inovaţie" (Doru Popovici). Universul modal-cromatic este exploatat în oratoriul *Cântare străbunilor*, pentru recitatori, solişti, cor şi orchestră, compus în 1977, pentru care a obţinut premiul Uniunii Compozitorilor. De altfel genul vocal-simfonic, prin cuvânt, l-a stimulat în crearea unor spaţii sonore, care, la rândul lor, subliniază sau chiar descifrează sensuri şi semnificaţii.

Remus Georgescu a fost tentat să exploreze spaţiul spiritualităţii româneşti, mai precis bănăţean şi printr-o serie de lucrări dedicate orchestrei. Indiferent de genul abordat, creaţiile sale sale denotă „profesionalism şi responsabilitate artistică de aleasă muzicalitate, seriozitate profesională extremă, talent muzical profund şi mergând la esenţe, o sete perpetuă de perfecţiune" (Theodor Grigoriu).

Ca profesor s-a străduit – aşa cum ne-a mărturisit – „să deschidă o mică fereastră sau poate o uşiţă către acea zonă înaltă a muzicii unde aerul este rarefiat, a performanţei, a excelenţei".

Rodica GIURGIU

Ne-a părăsit Remus Georgescu

Ne-a părăsit unul dintre cei mai temeinic clădiţi, mai dinamici, muzicieni ai deceniilor de sfârşit ale secolului trecut.

O ştim cu toţii, Remus Georgescu a fost un muzician complet, în egală măsură o personalitate complexă. A fost un creator legat de ceea ce am putea numi valorificarea în realitatea artistică a secolului trecut, a tradiţiei neoclasice privind simfonismul drept principiu de creaţie. A fost una dintre personalităţile de mare prestigiu ale Timişoarei, ale Banatului, ale vieţii noastre muzicale. Anul viitor ar fi împlinit venerabila vârstă de 90 de ani.

A fost un dirijor de vocaţie privind relaţia cu muzicienii ansamblului, cu muzica însăşi. "A fost unul dintre ultimii seniori ai baghetei", îmi mărturisea unul dintre muzicienii de mare experienţă ai Filarmonicii bucureştene, orchestră cu care Remus Georgescu a colaborat în numeroase prilejuri.

A studiat la Bucureşti, la Conservatorul de muzică „Ciprian Porumbescu", secţiile Compoziţie şi Dirijat de Orchestră. A fost discipolul unor mari maeştri, George Georgescu - cursul de orchestră, Theodor Rogalski - orchestraţie, Constantin Silvestri - dirijat, Marţian Negrea - armonie. La sfârşitul anilor '60 a urmat studii de perfecţionare în Statele Unite, prilej cu care l-a cunoscut pe marele dirijor şi compozitor român Ionel Perlea. La fel ca şi alţi muzicieni ai timpului, şi-a început activitatea în calitate de cercetător al Institutului de Folclor din Bucuresti. Şi-a început activitatea de dirijor în compania colectivelor simfonice din Sibiu, Oradea, Tg. Mureş. A devenit dirijor al colectivului simfonic timişorean şi, ulterior, director artistic al instituţiei.

A susţinut turnee de concert în marea majoritate a ţărilor europene, în Statele Unite, în Rusia, în ţări ale Americii Latine.

A concertat în compania unor mari solişti ai timpului cum sunt Daniil Şafran, Emil Gilels, Victor Tretiakov, Annie Fischer, Jean Pierre Rampal, Ivry Gitlis, Lola Bobescu, Valentin Gheorghiu, Ion Voicu, Dan Grigore, Silvia Marcovici.... I-au fost dedicate lucrări simfonice, date fiind abilităţile dirijorale de mare probitate profesională, încrederea de care s-a bucurat din partea colegilor compozitori.

O altă latură a personalităţii maestrului o reprezintă activitatea componistică. A compus lucrări vocal-simfonice ample cum sunt oratoriul *Cântarea străbunilor*, oratoriile *Ecouri*, *De profundis*, lucrări concertante cum sunt *Concertul pentru orchestră*, *Exorcisme* pentru flaut şi orchestră...

În calitate de compozitor nu a urmărit updatarea - cum se spune astăzi - a limbajului său muzical faţă de evoluţia generală a acestuia în secolul trecut. Dar a urmărit

de fiecare dată exprimarea clară, fermă, a gândului artistic, de fiecare dată de o manieră atent elaborată. În adevăr, Remus Georgescu a fost o personalitate de autentică consistenţă a vieţii noastre muzicale. A fost onorat cu numeroase distincţii profesionale ale Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor, Academiei Române. În mod cu totul firesc, a primit titlul cu totul onorant de Cetăţean de Onoare al oraşului Timişoara. Personal am asistat la Ateneul Român, în compania Filarmonicii bucureştene, la numeroase concerte susţinute sub bagheta maestrului Remus Georgescu. Atitudinea seniorială era dominantă în relaţia cu ansamblul orchestral, cu publicul, cu muzica.

Dumitru AVAKIAN

SISTEMATICĂ

1. Svetlana Bădrăjan (Rep. Moldova) – Configurări ale valorificării sursei folclorice în muzica contemporană: *Studii sonore* de Ghenadie Ciobanu

2. Mihaela Buhaiciuc (Rep. Moldova) – Dezrobirea expresiei vocale - O analiză a vocalității aplicate în secolul al XX-lea din S.U.A.

3. Petruța Coroiu-Mănăuț – George Enescu și Aurel Stroe; *Oedipe* și *Oreste*: două arhetipuri muzicale și dramaturgice ale artei sonore românești moderne

4. Dan Dediu – Enescu și romantismul critic

5. Andreea Kiseleff – Imagini sonore ale furtunii în creația enesciană

6. Helmut Loos (Germania)

7. Olguța Lupu – Tema marii treceri în muzica lui Dan Dediu

8. Despina Petecel-Theodoru – Destine încrucișate sau „cum poate viitorul să influențeze trecutul", în opera *Oreste & Oedipe* de Cornel Țăranu

9. Oana Popescu-Kariotoglou (Elveția) – *MazurK mélancolique*, o formă determinată de relația dintre două idei melodice

10. Carmen Stoianov (Israel) – George Enescu: atracția tematicii biblice. Intersectări

ISTORIOGRAFIE

1. Ioana Cărăușu (Italia) – George Enescu și Alfredo Casella: Convergențe muzicologice și culturale

2. Lavinia Coman - George Enescu pianist – în lumina cronicilor și memoriilor contemporanilor săi

3. Monica Joița (Ministerul Afacerilor Externe) – Enescu în Arhivele Diplomatice ale Ministerului Afacerilor Externe al României

4. Cristina Lascu – George Enescu și instituționalizarea operei române

5. Franz Metz (Germania) – O capodoperă muzicală dedicată Timișoarei

6. Irina Nițu (Muzeul Național „George Enescu") – Documente din arhiva Muzeului Național „George Enescu"

7. Dalia Rusu-Persic (Rep. Moldova) – Eduard Caudella, profesor și compozitor. 180 de ani de la naștere

8. Vasile Vasile – Activitatea lui George Enescu în anii Primului Război Mondial

CRITICĂ MUZICALĂ

1. Mihai Cosma – Un nou *Oedipe*, la Berlin

2. Ulrich Lenz (Germania) – *Oedipe* în repertoriul Komische Oper din Berlin

3. Constantin-Tufan Stan - George Enescu la Oradea. Prima audiție absolută a *Sonatei a III-a pentru pian și vioară „în caracter popular românesc"* reflectată în cronicile vremii

4. Cornel Țăranu – Peter Ruzicka – noi înregistrări enesciene

CONFLUENȚE

1. Norela-Liviana Costea - Reverberații ale fenomenului „Cancel Culture" avant-la-lettre, în anii de exil ai lui Enescu

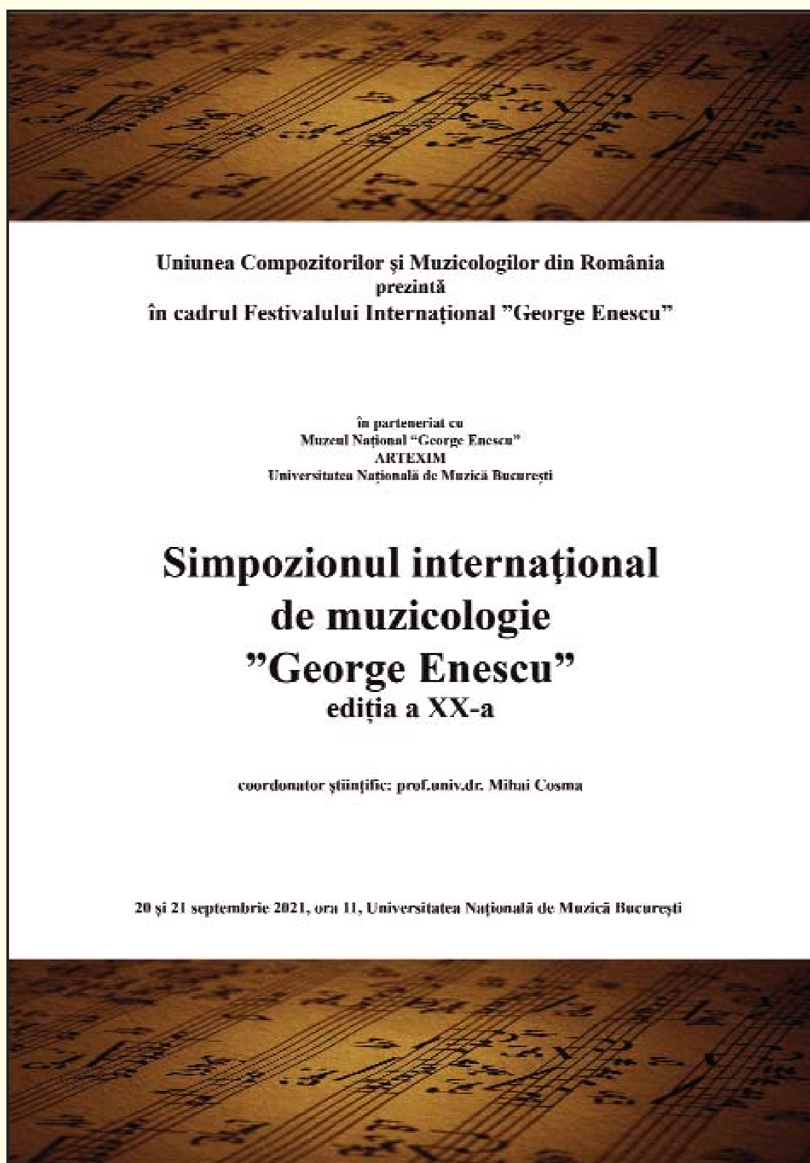
2. Maria Doina Mareggini (Italia) - Patrimoniul Muzeului Național „George Enescu" văzut ca o platformă digitală, dintr-o perspectivă socio-semiotică

3. Octavian Ursulescu – Festivalul Național „Mamaia"

CREAȚII MUZICOLOGICE STUDENȚEȘTI

1. Ioana Bîgu - Tōru Takemitsu – Poetul zen al muzicii din Țara soarelui răsare. Percepția timpului în cultura muzicală japoneză

2. Ana-Maria Cazacu - Interferențe între universul operelor wagneriene și cel al povestirilor lui Thomas Mann. De la muzică la ficțiune literară

3. Teodora Constantinescu – Paradigme și similitudini în creația corală a lui Timotei Popovici și Marțian Negrea

4. Vlad-Cristian Ghinea - Relația disonanță-consonanță în viziunea compozitorilor Wolfgang Amadeus Mozart și Pascal Bentoiu. Cazul Introducerii lente în cvartetele de coarde

5. Ana-Luiza Han – Igor Stravinski și Mihail Jora: coordonate simetrice ale baletelor *Petrușka* și *La piață*

6. Sarah Rizescu – Figura Sfinxului, cu ramificațiile sale în opera *Oedipe* și în alte creații artistice

Pagina de **Norela-Liviana COSTEA**

Rigoletto pe lac

Nu cu mult timp în urmă am vizionat, pentru prima dată, un spectacol pe scena lacustră de la Bregenz. Copleşitoare impresie mi-a lăsat atunci *Carmen* de Bizet în montarea lui Casper Holten – o experienţă unică, în care creativitatea, profunzimea mesajelor, integrarea în peisajul acvatic şi exploatarea resurselor surprinzătoare oferite de o scenă pusă pe apă le poate oferi regizorilor cu imaginaţie!

La Bregenz nu este vorba doar despre ideea de spectacol în aer liber. Aşa ceva am văzut, cu destule satisfacţii, la Arena di Verona, la Teatrul Antic din Taormina, la Steinbruch (St. Margarethen) etc. Cu toate acestea, ceea ce se întâmplă pe lacul situat la confluenţa graniţelor Germaniei, Austriei şi Elveţiei (Bodensee) aş spune că este unic.

foto: Bregenzer Festspiele/Karl Forster

În primul rând, montările de aici sunt încredinţate unor regizori cu personalitate, cunoscuţi pentru gândirea imaginativă şi pentru curajul exprimării inovative şi pline de substanţă ideatică. Apoi, calitatea muzicală este foarte bună, prin alegerea unor solişti capabili de performanţă dar şi prin prezenţa orchestrei Wiener Symphoniker, coordonaţi de dirijori care ştiu să ţină în mână un spectacol, în condiţii cu totul speciale (Julia Jones/ Daniel Cohen)... Căci, pentru cine nu ştie, la Bregenz doar soliştii cântă de pe scena lacustră, orchestra, dirijorul şi corul aflându-se... în sala de spectacol din vecinătate. Pentru ca lucrurile să meargă bine a fost pus în operă un plan acustic perfect gândit şi coordonat, care asigură sincronizarea şi combinarea sunetului între scena în aer liber şi "studioul" din interior, aflat în clădirea adiacentă.

foto: Bregenzer Festspiele/Karl Forster

Grija pentru detalii şi soluţiile găsite pentru orice problemă apare sunt rezultatul a 75 de sezoane de producţii muzicale: Festivalul fiinţează din 1946 când, dincolo de distrugerile şi suferinţa cauzate de război, arta a învins toate piedicile şi astfel a luat startul un eveniment care avea să devină în scurt timp un reper în peisajul european şi mondial. În fiecare an sute de mii de spectatori vin din toate colţurile lumii aici, să vadă producţii spectaculoase şi neconvenţionale, recordul fiind de aproape 400.000 de spectatori pe sezon (pentru circa 30-50 de reprezentanţii, de cele mai multe ori auditoriumul de 7000 de locuri fiind sold-out).

Managementul artistic al Festivalului, asigurat acum de Elisabeth Sobotka, a avut mereu în vedere găsirea celor mai atrăgătoare titluri de operă, sau a celor care se pretează bine unor montări speciale, neobişnuite, imposibil de întâlnit în alte părţi. Astfel, nu au lipsit din repertoriu *Carmen*, *Rigoletto*, *Bărbierul din Sevilla, Flautul fermecat* sau *West Side Story*, totodată Festivalul oferind şi opere noi, inclusiv premiera în Austria a operei *Beatrice Cenci* de Goldschmidt, ba chiar

şi o partitură în premieră mondială, comandă a Festivalului: *The Hunting Gun (Das Jagdgewehr)* de Thomas Larcher, pentru sezonul următor fiind anunțată *Madama Butterfly*.

Anul acesta sezonul a debutat pe lac pe 22 iulie, cu uluitoarea versiune scenică a operei *Rigoletto* imaginată de regizorul Philipp Stölzl (tot el fiind şi scenograf, alături de Heike Vollmer). Centrul scenei este ocupat de un imens cap plutitor, de paiață, întregul concept accentuând faptul că Rigoletto era un bufon, în această variantă întruchipat de o paiață dintr-o trupă de circari. Aceştia devin personaje extrem de active, care sunt integrate în acțiune şi participă la toate momentele ei. Unii sunt clovni, alții acrobați, zburători, dresori, apar şi oameni-maimuță, muzicanți etc. Atmosfera este pregătită încă dinaintea primelor acorduri din partitură, prin defilarea printre spectatori a unui grup de instrumentişti care intonează tema petrecerii din Actul I, ca o Uvertură, temă repetată în buclă în timp ce circarii din alaiul care însoțeşte muzicanții interacționează cu publicul. Pe timpul *Preludiului* este prezentată din nou o acțiune complementară: o tânără echilibristă merge pe sârmă dar este urmărită de uriaşa paiață care se apleacă spre ea, o prinde cu mâna dreaptă, o dezechilibrează şi o aruncă în lac, ucigând-o – simbol al faptului că însuşi Rigoletto, bufonul, este de vină pentru moartea fiicei sale.

foto: Bregenzer Festspiele/Karl Forster

Uriaşul cap de paiață devine punct central al scenografiei: din creştet se deschide o trapă şi apar pe acolo personaje, inclusiv ”ducele” – patronul circului. La fel, când deschide gura, printre dinți apar diverşi protagonişti, care apoi se ivesc din urechi sau din globii oculari. O serie de mecanisme complicate apleacă acest cap uriaş sau îl scufundă parțial în lac, ori îl ridică foarte sus sau schimbă planul de înclinare al ”gulerului” acesteia (cu rol de podium scenic) în acțiuni de mare efect, mai ales că se combină cu designul de lumini foarte eficient. Paiața, pe parcursul actelor, este stricată de către circari, care îi distrug, pe rând, aproape toate elementele. De mâna stângă a paiaței se află legat un balon cu aer cald, care devine refugiu al Gildei; deşi în clipele de pericol care preced răpirea acesteia balonul este ridicat mult în cer, pentru a o proteja, abilii circari urcă pe sfoară şi pătrund în nacelă, de unde o răpesc pe Gilda şi fug cu ea, spre a o preda ”Ducelui”. Şi aici şi în multe alte situații personajele (inclusiv cele principale) efectuează acrobații uneori dificile sau periculoase – situație în care cântăreții respectiv sunt înlocuiți discret de dubluri-cascadori. Personaje atrăgător incluse în noul tip de narațiune, din interiorul circului, sunt şi Sparafucile (aruncător de cuțite) şi Maddalena, în timp ce faimoasa arie ”La donna e mobile” este persiflată prin înconjurarea ”Ducelui” de către un grup de dansatoare cu mai multe perechi de sâni. Când ”Ducele” se pretinde a fi un student sărac poartă pe cap o tichie universitară şi este însoțit de ”profesori”. Evident, după uciderea lui Monterone (iluzionist), ca şi, în final, a Gildei, cadavrele acestora sunt aruncate în lac – mişcare spectaculoasă şi din punct de vedere vizual dar şi prin sunetul de plesnire a apei pe care îl produce căderea corpurilor.

foto: Bregenzer Festspiele/Karl Forster

Atât regia cât şi scenografia, costumele şi luminile tind să acapareze atenţia tuturor; normal, câtă vreme tocmai de aceea se fac aceste montări pe lac, pe o scenă uriaşă şi super-tehnologizată. Dar şi partea muzicală trebuie lăudată. Fără să existe în distribuţie staruri ale scenei mondiale, echipa de solişti a fost totuşi aleasă cu grijă, propunând voci şi personaje convingătoare, de foarte

foto: Bregenzer Festspiele/Karl Forster

bună calitate. Am avut o satisfacţie neobişnuită remarcând că toţi trei interpreţii Ducelui (sunt trei distribuţii care evoluează prin rotaţie seară de seară) sunt tenori care au participat la Concursul ”Grand Prix de l'Opéra” de la Bucureşti: chinezul Long Long (câştigător în 2016), bielorusul Pavel Petrov (dublu laureat în 2015 şi 2016) şi românul Ovidiu Purcel. Foarte bună alegere a fost bulgarul Vladimir Stoyanov (Rigoletto) – o voce puternică, frumos timbrată, dramatică, sigură la acute. În rolul Gildei a evoluat, cu o voce mai plină decât am auzit de regulă, dar totuşi suficient de agilă, Ekaterina Sadovnikova. Printre celelalte nume din distribuţie cunoscute cititorilor noştri se numără Liviu Holender într-un rol episodic şi Goredzi Janelidze, laureat al Concursului ”Elena Obraztsova”, la care am fost în juriu şi despre care am relatat în paginile „Actualităţii muzicale” la vremea respectivă.

foto: Bregenzer Festspiele/Karl Forster

La fel ca şi după *Carmen* de acum câţiva ani, impresiile lăsate de montarea operei *Rigoletto* sunt copleşitoare, spectacolul fiind o excelentă propunere pentru turiştii care vizitează, în lunile de vară, frumoasa regiune Voralberg. Chiar şi în situaţia în care ar veni o ploaie puternică, spectacolul se ţine, sala din complexul Seebühne primind 2000 de spectatori (aceştia au deja scris pe bilet şi locul ”de rezervă”), în spaţiul unde se află orchestra şi corul, opera fiind atunci prezentată în versiune concertantă. Altminteri, în seara în care am asistat eu la spectacol, deşi plouase înainte, designul şi materialele speciale ale scaunelor fac ca ele să se usuce singure foarte repede... Asemenea mici detalii organizatorice contribuie foarte mult la confortul şi siguranţa publicului, la fel cum contribuie şi un sistem foarte eficient de control al vaccinării sau al testelor negative, efectuat printr-o aplicaţie descărcată de pe un cod QR afişat la intrare. Evident, există şi bogate şi frumoase materiale informative, inclusiv o carte groasă a spectacolului, cu poze şi toate detaliile necesare.

Se vede experienţa de atâţia ani a organizatorilor, ca şi dorinţa lor ca totul să fie pus la punct şi ca publicul să beneficieze de tot ceea ce este nevoie, pentru a reveni şi altă dată cu plăcere şi cu interes.

Mihai COSMA

TOSCA – o producție nememorabilă…

În ultimul an am dezbătut, cred, în fiecare lună (și chiar și în acest număr) eforturile muzicienilor din întreaga lume de a menține o oarecare legătură cu publicul. Am descoperit diverse strategii de adaptare – de la concertele cu public virtual până la adaptări în regia și partitura operelor (genul care a pus, de altfel, cele mai mari probleme în a se menține în atenția melomanilor). De-a lungul acestei perioade am întâlnit numeroase experimente reușite, dar și unele mai puțin coerente.

Una dintre acestea din urmă este producția operei *Tosca,* de Giacomo Puccini. Despre premiera acestei lucrări la Teatrul La Monnaie din Bruxelles, care a avut loc pe 15 iunie 2021. Guillaume Maijeur face o analiză obiectivă în Opera Gazet (operagazet.com) din care aflăm că a fost adaptată pentru a respecta limitările impuse de situația sanitară critică din toată lumea.

Aflăm despre corpul orchestral că a fost redus la aproximativ 30 de muzicieni. Membrii corului au cântat dintr-o altă cameră iar sunetul a fost transmis în direct printr-un sistem care oferea publicului impresia că este înconjurat de voci. Această soluție a funcționat minunat și s-au putut evidenția unele detalii instrumentale care în formula orchestrală originală se pierd. Discursul muzical a fost totuși lipsit de tensiunea pe care acea complexitate de instrumente o aducea, iar tempo-urile dirijorului Alain Altinoglu au fost și ele puțin prea lente – probabil pentru a putea sincroniza cele două efective muzicale. Cu toate acestea, distribuția orchestrală redusă a fost un plus pentru interpreții celor trei roluri principale, fiecare având un sunet poate prea liric pentru rolurile propuse de *Tosca*. Myrtò Papatanasiu poate fi distribuită cu succes într-un rol ca Rusalka, dar Tosca cere mai mult dramatism. Vocea ei este de soprană lirică, sună fantastic în registrul înalt, dar nu deține forța de proiecție necesară, iar în acest caz o determina să forțeze emisia.

Același lucru a fost valabil și pentru tenorul Pavel Černoch (Mario Cavaradossi), care nu s-a făcut neapărat observat în primul act, dar cu siguranță și-a luat revanșa în ultima arie: „E lucevan le stelle”, datorită unor nuanțe de *piano* deosebit de frumoase. Rolul său este însă oarecum neglijat în această producție în ceea ce privește actoria, întrucât aproape toată atenția regizorului se concentrează asupra lui Scarpia.

Repertoriul lui Lauren Naouri este bogat și extins, de la Lully la Michel Legrand. Scarpia reprezintă pentru el o nouă provocare, pe care a luat-o foarte în serios. Cu toate acestea, se pare că îi lipsesc două atribute vitale: stilul și vocea potrivite. Și el se află la limita posibilităților, iar nuanțele de *fortissimo* și notele înalte sunt din păcate mai mult strigate, forțând emisia pentru a câștiga dramatism.

În ce privește regia, în genere, o realizare bună este una în care acțiunile, decorul și jocul actoricesc se întâlnesc atât de natural încât spectatorul uită că este implicat un regizor. *Tosca* a reprezentat debutul lui Rafael R. Villalobos alături de instituția belgiană, iar filosofia regizorului se axează pe o idee, oricât de nebună, care este elaborată indiferent dacă se potrivește cu textul și/ sau acțiunea operei. De această dată, Villalobos și-a găsit inspirația în creația cinematografică a lui Pier Paolo Pasolini (în speță pelicula *Salò o le 120 giornate di Sodoma)*, creație de altfel relevantă pentru istoria cinematografică europeană a secolului al XX-lea, dar care eșuează în a crea legături de corespondență cu opera lui Puccini.

Tosca este o operă în care muzica, libretul și opțiunile regizorale trebuie să se potrivească perfect. În schimb, dacă se analizează cu atenție ceea ce se întâmpla pe scena belgiană, singura concluzie va fi fost că totul s-a întâmplat haotic. Distribuția a fost, să zicem, completată de niște „manechini” care aleargă haotic pe scenă, accentuând sentimentul de moment improvizatoric și distrăgând atenția de la muzică. Se face abuz de nuduri, mutând interesul publicului către acești statiști – o aluzie către intoleranța manifestată de faliile ultra-religioase și homofobe din cadrul bisericii. Rolul lui Scarpia devine cel al unui pervers, nicidecum al baronului snob care își ascunde adevăratele sentimente pentru Tosca.

Cu toate acestea, presa belgiană aduce doar critici pozitive față de această producție. Se menționează numai conceptul privitor la abuzul de putere al religiei – conexiune totuși atât de superficială cu *Tosca* – și la

comportamentele sale homofobe, lăsând la o parte neajunsurile artistice și denaturarea subiectului acestei opere valoroase.

Atunci când mă întâlnesc cu asemenea opțiuni regizorale, mă întreb din nou unde (și de către cine) ar trebui trasată linia dintre inovație și ridicol? Se cunosc desigur numeroase producții care la momentul inițial au generat numeroase reacții din cele mai controversate și nu îmi este străin conceptul potrivit căruia „nu există publicitate negativă”; însă îmi este la fel de clar că nu multe lucrări vor avea destinul *Ritualului primăverii*, de pildă.

Așadar, cred – cu toată simpatia pentru eforturile celor implicați în producția *Tosca* la teatrul La Monnaie, că această performanță nu va fi una dintre „acele producții memorabile”...

Norela-Liviana COSTEA

Parlons Opera! L'Italiana in Algeri şi Opera Israeliană... sau invers!

Dacă este să vorbim despre *Operă* (ca André Lothe despre pictură!), să ilustrăm cu cea mai nouă premieră a *Operei Israeliene* din Tel Aviv-Yafo: cunoscuta dramma giocoso *L'Italiana in Algeri* de Gioachino Rossini: 10 iulie

2021 (după ce la 13 mai 2000 aceeaşi instituție realizase premiera aceleiaşi partituri). Nu înainte de alte considerații generale, desigur.....

Suntem încă în plină perioadă pandemică, astfel că afişul repertorial este redus, stagiunea 2020-2021 fiind ilustrată doar de cinci titluri (*Die Fledermaus*, *The Medium*, *Mothers*, *L'Italiana in Algeri* şi *I Capuleti ed i Montecchi*); se adaugă repetiții întrerupte în martie la *Evgheni Oneghin* şi, de ce nu?! - premiera *La Calisto* (faimoasa partitură de aproape patru secole a lui Francesco Cavalli, pe libret de Giovanni Faustini), co-producție a *Jerusalem Baroque Orchestra* şi *Meitar Opera Studio* (*Studioul* tinerilor cântăreți ai *Operei* din Tel Aviv-Yafo).

Este şi motivul pentru care, nu puțini sunt cei care fac comparația cu anii de început ai *Operei Israeliene* (1985-1990), când puteai număra premiere pe degetele unei singure mâini. Situația s-a schimbat radical, *Opera* din Tel Aviv (singura din Israel!) captând culorile şi definindu-şi personalitatea unei scene de prim rang. Media ultimelor stagiuni regulate se situează la valori ridicate: 15-16 premiere, uneori cu spectacole de tip *revival*, serbând *Ziua Independenței Statului Israel*, propriile producții în turnee în străinătate ori intrând pe ruta de turneu a unor prestigioase trupe (*Teatro Alla Scala di Milano, Teatro dell'Opera di Roma*, *Bolshoi Teatr*, *Mariinski Teatr*, *Frankfurt Oper*, *Hamburg Oper*, *Deutsche Oper Berlin*, *Cape Town Opera*, *Wiesbaden May Festival* ...). Nu sunt neglijate nici turneele în țară: Akko, Cesarea, Beer Sheva, Ierusalim, Masada ..., afişul prezentând montări de partituri ale celor mai cunoscuți compozitori de gen ori ale creatorilor autohtoni (*Copilul visează*, *Călătorie la sfârşit de mileniu*, *Alice în Țara Minunilor*...). Aceeaşi *Operă Israeliană*, cu moderna ei arhitectură, găzduieşte impresionante concerte vocal-simfonice (*Messa da Requiem*, *Johannes Passion*, *Messias* ...) şi - de ce nu?! - concerte rock sau jazz cu soliştii şi formațiile în vogă ale momentului... în fond *RLM, JLM (Rock Life Matters*, *Jazz Life Matters*)...

Intervalul 1985-2021, cu cele 36 stagiuni aproape încheiate, dintre care doar primele 10 în vechiul sediu iar restul în actualul *Performing Arts Center*, înseamnă nu mai puțin de peste 400 producții din genurile operă, operetă, musical, operă pentru copii, ilustrând mari epoci şi sclipitoare minți creatoare, stiluri, maniere, limbaje, mesaje... Astfel, în ciuda relativei sale tinereți, *Opera Israeliană din Tel Aviv-Yafo* se poate mândri şi cu producții "rare" pe multe din scenele lumii: *Aufstig und Fall der Stadt Mahagonny* (Kurt Weill), *The Turn of the Screw* (Benjamin Britten), *Ariadne auf Naxos*, *Elektra* şi *Der Rosenkavalier* (Richard Strauss), *Dido & Aeneas* (Henry Purcell), *Giulio Cesare in Egitto* (Haendel), *La Rondine* (Giacomo Puccini).....

Nu lipsesc o serie de organisme a căror inimă bate la unison cu *Opera*, favorizând incluziunea comunitară: *The Israeli Opera Friends Association* (cu Aliza Jaffa - *Chairperson*) - asigurând impresionante fonduri; din rândul donațiilor speciale/sponsorizărilor, legat de ultima premieră, pot fi semnalate cele îndreptate către susținerea pregătirii tinerilor cântăreți (Dafna Meitar Nechmad) şi suportul financiar direct: Sano-Diti şi Alex Landesberg Family.

Revenind la *L'Italiana in Algeri*, ce aduce nou acest spectacol? Culorile şi entuziasmul tinereții în prim-planul scenic, devenind un fel de punte între generațiile de artişti în plină glorie şi tinerii ce bat la porțile afirmării. Concret, din cele şapte roluri principale - cinci (şi două *cover*) sunt deținute de absolvenți (iar alte două secundare) de membri ai *Meitar Opera Studio*. Se pune astfel în pagină şi se continuă proiectul formării tinerilor artişti (absolvenți de facultate, beneficiari ai bursei *Meitar*) şi integrarea acestora în spectacolele/programele *Operei Israeliene*.

Fac posibil întreg acest miracol experimentate personalități în domeniu, din al căror *brain-storming* şi colaborare în sensul creşterii calității "vieții Operei" (privite

ca organism în sine) iau naştere proiecte menite să reducă, stagiune de stagiune, distanța dintre sală şi podiumul scenic sau fosa orchestrei, să cultive gustul pentru operă unui tineret în permanență sedus de lumea virtuală, de

tehnicitate şi să-l ″răpească″ pentru un timp din talazul existenţei zilnice pentru a-i oferi şi o altă percepţie asupra actului cultural. La nivel ″macro″, ţinând de politici culturale şi sponsorizări, am în vedere: ministrul Culturii şi Sportului, primarul Tel Aviv-Yafo, Zach Granit (general manager), iar în mod specific, cu legătură directă către proiectele/actul artistic şi punerea lor în pagină, vizând inclusiv misiunea educaţională: Michael Ajzenstadt (artistic administrator), Shirit-Lee Weiss (artistic coordinator şi artistic director la *Meitar Studio*), David Sebba (music director - *Meitar Opera Studio*), Sarah Ioana Stoianov-Cohen (education & opera studio administrator), Limor Ilan (education coordinator)...

Întregul spectacol cu *L'Italiana in Alger*i a fost conceput de *regizorul* Ido Ricklin în deja binecunoscutul său stil: spumos, perfect ancorat ca discurs scenic ″modulând″ cu virtuozitate din teritoriul muzical în pantomimă, schiţări coregrafice şi agrementări cu proiecţii video (ţinând de zona amintirii sau a întâmplărilor petrecute într-un ″cândva, mai ieri″ nedefinit, dar cu impact în prezentul acţiunii); totul este presărat cu ″poante″ gustate de public, cu ″luări peste picior″, cu persiflări mai subtile sau ″mai nu prea…..″, nota generală fiind cea estivalieră, la nivel de glumă şi spirit presărat din abundenţă, prin orice mijloace. Subtextul se citeşte cu claritate şi din joc şi din afişul inspirat tip colaj: - o solară invitaţie la ″vis de vacanţă″: mare, construcţii efemere de nisip (adus pe scenă!), palmieri, călătorii, dune, miraje… În fond este vară, iar vacanţa ne cheamă să nu mai stăm ″intra muros″ căci, undeva…. prin Orient, se petrece miracolul câştigării şi valorizării propriei libertăţi; este Orientul sagacităţii feminine, al minţii ″italiencei în Alger″, care transformă un Bey tiranic şi năzuros în maleabilul *Pappataci/Taci şi-nghite!*

Fără să se simtă nevoia unei pauze efective (în loc de foyer, bufet, caffe, ″un suc răcoritor, o apă rece″ - de evitat în condiţiile date!), doar un scurt *Intermission*! - jucat ″la faţă de cortină″; fără să realizeze trecerea timpului, publicul petrece aproape două ore în compania acestui ansamblu - nota bene: omogen! - apreciind, prin generoase aplauze, *alumni* de la *Meitar Opera Studio* ce îşi caută, încă, propriul profil pe direcţia definirii artistice; îl găsesc în coeziunea de ansamblu ce se (re)stabileşte continuu în note de *Scherzando*. Totul respiră voie bună, tinereţe, antren şi un fel special de a privi şi trata orice situaţie: în complicitate - priviri şi gesturi ce nu au nevoie de cuvinte - nu doar între personaje, ci cu sala, cu conducătorul spectacolului - la rândul lui: precis, exact, glumeţ, entuziast, perfect rossinian - dirijorul Yuval Zorn… chiar şi cu elementele de recuzită ce pot deveni ″parteneri de discuţie″…

În două cuvinte, să trecem în revistă şi alţi ″vinovaţi″, vasta lor experienţă în domeniu asigurând unitatea reprezentaţiei: decoruri şi costume - Neta Haker (prima colaborare cu *Opera*) şi, respectiv, Oren Dar (colaborator al *Operei*), light designer - Avi Yona Bueno (un ″nume″ greu, de referinţă) şi video designer - Adam Lewensohn (prima colaborare cu *Opera*).

Cine au fost tinerii artişti? În ordinea apariţiei: Alasdair Kent (Lindoro), Rachel Frenkel (Isabella), Oded Reich (Taddeo), Yuri Kissin (Haley, Căpitanul corsarilor), Yair Polishook (Mustafa, Bey al Algerului), Yael Levita (Elvira, soţia sa), Shay Bloch (Zulma, confidenta Elvirei); şi Rona Shrira (cover); cu excepţia rolurilor Lindoro şi Căpitanul corsarilor, distribuţia a fost asigurată din *alumni* ai *Meitar Opera Studio*, cărora li s-au adăugat şi doi membri: Stas Davidoff şi Noam Heinz Lowenstein. Spectacolul a beneficiat de o colaborare devenită deja tradiţională: *Orchestra simfonică* din Rishon Lezion.

Aplauzele finale au răsunat îndelung, răsplătind din plin vocile rossiniene şi jocul tinerilor interpreţi; să nu uităm: ca la orice regal rossinian, sala era umplută la refuz. În timp ce mă îndreptam spre ieşire, mi-au trecut prin minte câteva din evocările ″din bătrâni″ ale lui Nicolae Filimon, strecurate într-unul din capitolele-cheie ale romanului

"Ciocoii vechi şi noi", mai precis capitolul tratând despre una din reprezentaţiile de la Cişmeaua Roşie, în Bucureştii anului 1818 şi intitulat - ce coincidenţă?! - chiar *Italiana în Algir*. ″*Amatorii dar de teatru veniseră cu două ore înaintea deschiderii teatrului [...] şi ca să fugă de urâtul ce pricinuieşte aşteptarea [...] formaseră un mare cerc împrejurul afişului şi comentau muzica şi intriga piesei cum se pricepeau. E tragedie, ziceau unii. Ba este comedie, răspundeau alţii, afară de câţiva învăţaţi, care, luând cuvintele drama giocoso în simţ material, afirmau cu aroganţă că nu este nici tragedie, nici comedie, ci jalnică privelişte cu jocuri şi cântece!...* ″

... Any comment?! (Foto: Yossi Zwecker)

Carmen STOIANOV

Adelaide Festival of Arts – o integrală psalmică

Cu frecvență bienală din 1960, an în care a fost fondat, fastuosul regal nu doar de muzică (în toate genurile) din sudul Australiei, de la Adelaide, a câștigat în urmă cu opt ani o altă dimensiune, devenind Festival Internațional desfășurat anual în cursul lunii martie. Gândit ca replică a nu mai puțin celebrului Festival Internațional de la Edinbourgh, a fost susținut de la bun început de Primărie, Consiliul Local, instituții și prosperi oameni de afaceri, obținând chiar și sprijin guvernamental.

În acest an, umbrit de pandemie, primele patru zile ale Festivalului au propus un proiect ambițios, cunoscut deja din 2015, când – într-o „geometrie" diferit jucată ca autori, lucrări sau formații participante – Lincoln Center așeza în lumina reflectoarelor proiectul coral 150 *Psalms*. Adeliade Festival of Arts a răspuns acestei idei cu un program ambițios: 150 lucrări psalmice (multe dintre ele în primă audiție absolută/australiană – după cum o anunțau afișele, cărora li s-a adăugat impresionantul *Spem in alium* al lui **Tallis**! Așadar 151 piese corale *à cappella* (și orgă) găzduite timp de 4 zile (29 februarie – 3 martie) în 6 locații (St. Peter's Cathedral, St. Francis Xavier Cathedral, Pilgrim Uniting Church, Adelaide Hebrew Congregation, Adelaide Town Hall) și interpretate de patru dintre cele mai reprezentative ansambluri în plan mondial: The Tallis Scholars – Marea Britanie, Netherlands Chamber Choir/Nederlands Kamerkoor – Olanda, Norwegian Solists' Choir/Det Norske Solistkor – Norvegia și The Song Company – Australia.

Cei 150 *Psalmi* biblici cu replicile lor muzicale, alese cu grija de a reprezenta cât mai multe culturi muzicale și epoci culturale au fost repartizați în 12 concerte cu durata stabilită de 75 minute (fără pauză); primele 2 zile: câte 4 concerte programate să aibă loc la cel puțin 3 ore distanță în aceeași zi și în aceeași locație iar ultimele 2 zile – cu câte 2 concerte (matineu și seară).

Concertele corale s-au derulat sub titulaturi sugestive, menite să sublinieze mesajele dominante cuprinse în *Psalmii* aleși de formațiile reprezentând 2 continente (culturi muzical-interpretative europene și australiene) pentru fiecare apariție, programele cuprinzând 11-16 piese: *A Mirror for Today's Society*, *Suffering* (Olanda), *Safety*, *Gratitude*, *Power and Oppression* (Marea Britanie), *Trust*, *Abandonment*, *Path of Life* (Norvegia), *Justice*, *Powerlessness*, *Leadership* (Australia). Ultima seară de concert, derulată la *Adelaide Town Hall* sub generoasa și ofertanta deviză *Celebration of Life* a avut două coordonate clare; prima a constituit-o participarea tuturor celor 4 formații iar cea de-a doua a fost reunirea forțelor artistice pentru ca – la 450 ani de la crearea sa! – impresionantul *Motet* renascentist la 40 voci (8 coruri mixte la 5 voci) *Spem in alium* de **Thomas Tallis** (c. 1505-1585) să răsune ca *Imn* al speranței și al bunei înțelegeri.

Și, pentru că am amintit acest „vârf" al creației tallisiene, să nu încheiem această trecere în revistă înainte de a plonja în anecdotica secolelor XVI-XVII. Documente ce ne parvin la circa patru decenii de la compunerea sa, par a indica drept motivație a creației un *challenge* (artistic, desigur): la 1567, în cadrul unui turneu european, compozitorul și diplomatul **Alessandro Striggio** (1536/1537-1592) a vizitat Londra, ocazie cu care cei prezenți se pare că ar fi putut asculta fie motetul *Ecce beatam lucem* (40 voci), fie recent compusa pe atunci (1555/1556) missă pe *Ecco si beato giorno* (40 voci, *Agnus Dei* final ajungând chiar la 60 voci, parte din acestea fiind instrumentale, de susținere). **Ducele de Norfolk Thomas Howard** i-ar fi comandat lui **Tallis** o lucrare care să egaleze plinătatea armonică a lucrării lui **Striggio**, astfel născându-se *Spem in alium*. Ambele capodopere renascentiste au fost făcute cunoscute publicului în concerte/recitaluri și gravare pe *CD* de către coralele I Fagiolini (Grammophone Award și Diapason d'Or de l'Année – 2011), BBC Singers și Tallis Scholars (Albert Hall, 2007), dirijor **Davitt Moroney**, muzicologul căruia i se datorează redescoperirea partiturii lui **Striggio**, considerată pierdută încă din sec. XVII.

Carmen STOIANOV

Între *Freemuse* şi Bono

Faptul că solistul trupei U2, Bono, a primit de curând un premiu de maximă rezonanţă morală (*2021 J. William Fulbright Prize for International Understanding*), mă determină să fac o introducere ţinând de etică. Deoarece, din nefericire (socială), cel mai adesea artiştii rămân să se chinuie în egofilie hapsână, în expectaţiuni narcisiste, în pretenţii sociale (la români, chiar politice), mult prea rareori cheltuindu-se ori investindu-se (pe sine şi resursele lor) în generozităţii şi altruisme, în „iubire de semeni”. Sigur, îmi vor replica artiştii care de-abia supravieţuiesc economic, ca să fii bun şi darnic trebuie să fi ajuns mai întâi bogat (precum Bono); fapt care nu e negreşit fals, însă de un

adevăr deloc absolut sau „obligatoriu” şi mai ales excesiv folosit drept mască, ascunzând mult prea eficient duhul şi capcana ambiţiilor, avidităţii şi parvenirilor care, oricum, îngrămădesc sufletul şi nu merită scuză.

E adevărat, mulţi artişti nu ajung (deloc) departe. Şi e alegerea lor de a se strădui pentru o carieră/ devotare riscantă, este alegerea lor să nu se resemneze cu statutul „mediocrităţii de aur” sau al „masei critice”, deci să sufere ori, dacă îşi deschid porţi noi, diverse, să fie fericiţi. (Mai ales că proliferează agenţiile intermediare, în care ştiinţa şi educaţia artistică pot fi valorificate şi în scopul susţinerii altora.)

Problema cea mai serioasă este că există artă care expune şi confruntă sisteme şi legi nedrepte, abuzive, şi care chiar riscă şi cade în suferinţele cele mai grave. E vorba de arta curajului civic acolo unde autoritarismul şi variile fanatisme domină, arta interzisă şi marginalizată sau persecutată în mod agresiv. Pentru asemenea situaţii, deloc tot mai puţine, ci dincontră, există admirabila societate, echipă şi platformă numită *Freemuse*. O asociere de un activism internaţional foarte sonor („vocal”, spun anglofonii pentru gesturile civice cu impact sau efect), care face cunoscute şi mobilizează sprijin pentru situaţiile de împilare şi violentare a artiştilor. Freemuse a început şi multă vreme a continuat cu campanii susţinute întru apărarea muzicienilor ajunşi în condiţii de ameninţare extremă, treptat incluzând şi alte dimensiuni ale culturii (poeţi, pictori) care suferă individual şi biologic (nu doar economic şi social), în interdicţii, excluziuni, puşcării, atentate, condamări la moarte, bătăi, răpiri, ameninţări violente, asasinate.

Pe listele semnatarilor de petiţii adresate unor guverne inumane şi comunităţilor internaţionale nu prea sunt de văzut români. De ce, m-am întrebat uneori. Din cauza „geneticii” noastre istorice, dominate de sărăcie, de competitivism şi individualism (ştiinţific numit de tip infantil)? Din cauza comunistei noastre formatări, însemnând implicit laşitate, indiferenţă, grijă exclusivă faţă de propriul clan, „neieşire din rând” şi supunere/ complianţă faţă cu autorităţile oficiale? Explicaţiile şi scuzele ar putea fi fluviale, important fiind efectul final: civism minim sau oportunist-temporar, lipsa apetenţei pentru empatie la nivel transfamilial şi transnaţional (darmite intercontinental, mondial)... În vreme ce pulsul, reala civilizaţie, conştiinţă sau psihologie (etno- sau naţională) pot fi aproximate şi de gesturi mult mai mărunte, precum este prezenţa, respectiv absenţa românilor – artişti, colegi intelectuali (nu vorbesc de mase) – pe un site/pagini/semnături/contribuţii/donaţii precum cele ale campaniilor lansate de Freemuse.

Revenind la imboldul (pretextul?) intervenţiei de faţă: iată că o comunitate reprezentativă pentru inteligenţa americană contemporană (Fulbright Association) pune un muzician de pop alături de mari eroi ai democraţiei şi omeniei. (Laureaţii Premiului pentru Înţelegere Internaţională îi numără pe Nelson Mandela, Corazon Aquino, Mary Robinson, strălucind nu negreşit în calitate de preşedinţi de state, ci prin lupta împotriva nedreptăţii statale, pentru punerea propiei libertăţi şi vieţi în joc cu mult înainte de-a obţine succesul.) Muzicianul Bono nu e omagiat pentru muzica sa, ci pentru activitatea drept co-fondator al ONG-urilor *One* şi *(Red)*, dedicate luptei împotriva sărăciei extreme, a crizelor şi molimelor din

Bono

lumea a 3-a. Când, în România, va putea fi apreciat un muzician, fie el popular, fie de elită, şi pentru altceva decât steaua sa individualistă? Când va deveni şi aici firesc ca omul să apere nu numai „sărăcia şi nevoile şi neamul” personal, ci şi drepturile omului universal, adică Binele, Adevărul şi Frumosul de principiu, de pretutindeni?

Marin MARIAN

Big Band-ul Radio: final cu public

Încheiere de stagiune 2020 – 2021 realmente apoteotică a **Big Band-ului Radio**: un concert de excepție, a cărui ținută a fost acreditată în principal de două rezonante nume: maestrul baghetei dirijorale **Ionel Tudor** și înzestratul, multi-premiatul pianist compozitor invitat **Sorin Zla**t... un concert valorizat deopotrivă de contribuții instrumentale apreciabile, de ansamblu și individuale, aport înnobilat de un contaminant entuziasm!

Joi 24 iunie a.c. ora 19:00 – emoții în premieră iscate, după multe luni de spații inerte ale scaunelor goale, de prezența vie în Sala Radio a **Măriei Sale Publicul**. Concomitent, revenirea radioasă la familiarele vibrații ale aplauzelor – recompense legitimând spontan calitatea prestației sonore de pe podium!!! Și la fel de emoționat ca artiștii, prezentatorul **Cristian Marica** mulțumind în mai multe rânduri melomanilor care au onorat cu benefica lor existență loco, actul devoțiunii pentru muzică al celor cincisprezece componenți ai **Big Band-ului**, plus câțiva interpreți oaspeți.

În deschidere, după o sugestivă introducere a pianului, a zumzăit în auz exuberanta creație *„Everlasting"* expusă de **Liviu Negru** la ghitară, piesă compusă și orchestrată de **Gordon Goodwin** scintilând în complexe armonii, în emancipate, pline de miez **chorus-uri speciale** ale suflătorilor, ce au alternat cu – apoi au dialogat cu – confesiunile pe claviatură ale lui **Sorin Zlat** debordând de imaginative meandre melodice. A fost acesta primul dintre cele șase momente muzicale oferite în tutti de-a lungul celor circa o sută de fascinante minute ale comuniunii de spirit dintre artiști și auditori.

Alertă ca tempo, emanând forță și vigoare, tema *„Tke Loup"* datorată lui **Woody Witt** și aranjorului **Thomas Wenslinski** le-a prilejuit evoluții improvizatorice admirabile atât pianistului virtuoz **Sorin Zlat**, cât și celor doi membri ai **Big Band-ului Radio** afirmați drept destoinici soliști: **Silviu Groaza** la trompetă și **Cătălin Milea** la saxofon tenor. Succesiv, familiile de suflători **brass** & **reeds** au irumpt în dezlănțuite **chorus-uri speciale**, cu inserții ritmice dezinvolte ale bateristului invitat **Iulian Nicolau**.

Cuprinsă în suita de piese ce au beneficiat fără excepție de aranjamente remarcabile, notoria temă *„Body and Soul"* a lui **Johnny Green**, măiestru orchestrată de **Bob Florence**, s-a demarcat ca un **punct culminant** în ceea ce privește bogăția de sensuri a scriiturii în partitură, dar și sub aspectul eficienței interpretative a ansamblului evidențiind odată în plus intervenția solistică intens expresivă a lui **Sorin Zlat**. În viziunea aranjorului, tema a comportat o amplă expansiune orchestrală, incluzând un excepțional chorus de saxofoane, urmat de un exploziv travaliu colectiv al tuturor suflătorilor pigmentat cu energizante accente percutante ale bateriei!

Ca și cu anterioare prilejuri, în zona centrală a programului a intervenit un episod... cameral dacă putem numi astfel tronsonul de cinci piese interpretate de pianistul compozitor **Sorin Zlat** în trio cu contrabasistul **Mike Alex** și cu bateristul **Iulian Nicolau**, toți trei reprezentând incontestabil nume de referință pentru generația tânără și medie a jazzului autohton. Am putut admira astfel, clipe de jazz autentic ca trăire și luxuriantă inventivitate creatoare, proprii incitantelor compoziții ale liderului intitulate *„THE Land of Dreams"*, *„Little Maximus"*, *„Roxane"* și *„On Time"*, **Sorin Zlat** găsind cu cale ca, între primele două și ultimele sale două creații să includă, redimensionată în personal concept, tema lui **Chick Corea** *„Eternal Child"*, drept tribut pentru memoria ilustrului muzician american de jazz care în chip tragic a trecut în nemurire la data de 9 februarie a acestui an. În cele două din urmă menționate piese, numitului trio i s-a alăturat cu sesizabil câștig valoric, mereu inspiratul improvizator **Cătălin Milea** care a cântat alternativ la saxofon sopran și la saxofon tenor.

Pentru ultimele secvențe ale concertului, **Big Band-ul Radio** s-a regrupat sub bagheta autorizată a maestrului **Ionel Tudor**, ansamblu alăturându-i pe **Silviu Groaza**, **Sebastian Burneci**, **Laurențiu Moise**, **Silviu Albei** la trompete; **Adrian Cojocaru**, **Florian Radu**, **Ciprian Partenie**, **Andrei Bolbocean** la tromboane; **Diana Suciu** la saxofon tenor, **Evgheni Mamot** și **Paolo Profeti** la saxofoane alto, **Cătălin Milea** la saxofon tenor și la saxofon sopran, **Cozmin Suciu** la saxofon bariton; **Liviu Negru** la ghitară, **Adrian Flautistu** la contrabas; și tot în secția ritmică invitații **Sorin Zlat** la pian și **Iulian Nicolau** - baterie. În această distribuție a rolurilor interpretative, ne-am mai lăsat captivați de: insolita creație (din vremea pandemiei) a lui **Sorin Zlat** *„Involution"*, în aranjamentul semnat de basistul italian **Gianluca Renzi**, temă fructificată variațional spontan cu notabilă agilitate de compozitorul însuși la pian, de **Liviu Negru** la ghitară și **Cătălin Milea** la saxofon tenor; iar ca epilog, celebrul standard al jazzului modern *„Giant Steps"* – autor **John Coltrane** în aranjamentul lui **Mike Taylor**, de-a lungul travaliului dezvoltător distingându-se prin marcante contribuții solistice **Cătălin Milea** și **Sorin Zlat**.

Big band, dirijorul Ionel Tudor

La cererea insistentă a publicului, a fost reinterpretată ca *bis* (în lexicul jazzului, acest termen se definește prin vocabula *encore*) piesa *„Body and Soul"*.

Jazz cu public la Sala Radio, în încheierea stagiunii 2020 – 2021 a ***Big Band-ului Radio*** și a invitaților săi de prestigiu. **Un concert – reviriment**! (Capturi foto – Marius G. Mihalache)

Florian LUNGU

PS. Mai mult ca sigur, un disc memorând înregistrarea live a evenimentului interpretativ evaluat în rândurile de față, ar fixa un veritabil reper în jazzul autohton al anului 2021...

Festivalul Național de Romanțe
Crizantema de aur
-Ediția a 54-a, Târgoviște, România-
desfășurat sub patronajul
Comisiei Naționale a României pentru UNESCO

Târgoviște, nr.246/17.08.2021

COMUNICAT DE PRESĂ

Ref.: Promovare Preselecții,în perioada 20 august – 10 septembrie 2021, pentru Concursul de Interpretare și Concursul de Creație ale Festivalului Național de Romanțe „Crizantema de Aur", ediția a 54-a, Târgoviște

Vă facem cunoscut că în perioada ***21-23 octombrie 2021*** se va desfășura în municipiul Târgoviște cea de-a 54-a ediție a ***Festivalului Național de Interpretare și Creație a Romanței Românești „Crizantema de Aur", sub patronajul Comisiei Naționale a României pentru UNESCO***. Festivalul este organizat de Consiliul Local Târgoviște, Primăria Municipiului Târgoviște, Consiliul Județean Dâmbovița, Centrul Județean de Cultură Dâmbovița și Teatrul „Tony Bulandra" Târgoviște, în colaborare cu Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România și cu Uniunea Muzicienilor din Moldova și în parteneriat cu Radio România și cu Televiziunea Română.

Ediția din acest an are în vedere să promoveze tineri interpreți de romanță – laureați ai concursului de interpretare și romanțe noi lansate la concursurile de creație ale festivalului.

În acest context, precum și din dorința de a aduce la cunoștință cât mai multor interpreți și compozitori de romanțe fenomenul muzical național de la Târgoviște, ***organizăm preselecții online, astfel:***

1.Pentru Concursul de Interpretare :

- ***Ardeal***, preselecție regională online - vineri 3 septembrie 2021, ora 10,00
- ***Moldova***, preselecție regională online – sâmbătă 4 septembrie 2021, ora 10,00.
- ***Oltenia-Banat***, preselecție regională online – vineri 10 septembrie 2021, ora 10,00.
- ***Dobrogea***, preselecție regională online – vineri 10 septembrie 2021, ora 12,00
- ***Muntenia***, preselecție regională online – sâmbătă 11 septembrie 2021, ora 10,00
- Republica Moldova, preselecție regională, realizată ***în perioada 01-10 septembrie 2021***, în colaborare cu ***Uniunea Muzicienilor din Moldova și cu Filarmonica Națională „Serghei Lunchevici" din Chișinău*** *(organizator și persoană de contact: Președinte – Director: Svetlana Bivol).*

2. Pentru Concursul de Creație :

Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România și Uniunea Muzicienilor din Moldova vor participa la pregătirea Concursului de Creație, prin organizarea preselecțiilor romanțelor înscrise în competiție, în perioada 05 - 10 septembrie 2021, conform calendarului detaliat în Regulamentul oficial.

Ediția a 54-a a Festivalului „Crizantema de aur", care se va desfășura în perioada 21-23 octombrie 2021 la Târgoviște, va fi structurată pe patru mari secțiuni: ***Concursul de Interpretare, Concursul de Creație; Concerte, Recitaluri extraordinare și Evenimente asociate. Secțiunea evenimentelor asociate festivalului*** include: *Programul Național de Concerte „Tinerețea Romanței", realizat în România și în Republica Moldova; *Programul „Casa Romanței – ambasadă a culturii la Târgoviște";*Lansări editoriale și discografice. Evenimentele asociate festivalului vor avea loc în zone istorice din România și Republica Moldova, în perioada octombrie – decembrie 2021, inclusiv la Muzeul „Casa Romanței" din Târgoviște - spațiu muzeal unic în România.

Regulamentul Oficial al Festivalului, fișele de înscriere, detalii și alte informații suplimentare sunt postate pe site-ul ***www.crizantemaaur.ro*** și pe site-ul ***www.centrulunescotgv.ro***.

Vă mulțumim!

Persoana de contact: Alina Mavrodin Vasiliu, Director artistic al Festivalului Național de Romanțe „Crizantema de Aur" Târgoviște, ediția a 54-a, 2021. Tel.: 0722/335.013. E-mail: alina.mavrodin.vasiliu@gmail.com

✔ O imagine pe care nu ştim dacă şi când o vom revedea, cu artişti de muzică uşoară pe scena Ateneului Român, acompaniaţi de o orchestră simfonică... După cum se ştie, Marcel Pavel, absolvent al Universităţii Naţionale de Muzică Bucureşti, a editat cu câţiva ani în urmă un excepţional album dublu, „Very classic", înregistrat atât în sala Ateneului, cât şi la Midi Sound Studio, în intervalul

2011-2013. Discurile conţin atât arii celebre din opere, cât şi titluri cunoscute din repertoriul internaţional al muzicii uşoare. Invitaţi: soprana Angela Gheorghiu (în „The Prayer"), Gabriel Cotabiţă şi Vlad Miriţă (în „Belle", din „Notre Dame de Paris"). În aceeaşi perioadă Marcel Pavel a susţinut un concert memorabil pe scena Ateneului, în care şi-a invitat cîţiva colegi de breaslă, aşa cum se poate vedea în fotografie: Elena Cârstea, Bodo, Sanda Ladoşi, Laurenţiu Cazan.

✔ Pe vremuri se mai făceau şi filme muzicale de lung-metraj... În imaginea alăturată, sub afişe cu Olimpia Panciu şi Aurelian Andreescu (... decapitat!), apar, tineri şi

frumoşi, protagoniştii filmului „Melodii, melodii": Margareta Pâslaru, Cornel Constantiniu şi Cornel Patrichi. Din păcate Cornel se luptă cu o boală nemiloasă, iar valorosul coregraf şi balerin s-a stins din viaţă...

✔ Iată-l pe Paul Surugiu-Fuego la începutul anilor 90, pe scena Teatrului de revistă „Constantin Tănase", la Concursul de muzică uşoară „Aurelian Andreescu", unde s-a numărat între laureaţi. Originar din Turda, el se

pregătea la Bucureşti cu compozitorul George Grigoriu. Pe fundal, el este vegheat parcă de marele interpret Aurelian Andreescu, căruia, peste ani, Paul Surugiu-Fuego îi va aduce omagiu în multe din spectacolele sale, inclusiv în turneul „Tu eşti primăvara mea", închinat lui Florin Bogardo.

✔ Înainte de 1989, grupul vocal Forte, lansat de compozitorul Ionel Tudor, a reprezentat una din marile

speranţe ale muzicii noastre uşoare, speranţe confirmate din plin prin premiile obţinute la diverse concursuri, în frunte cu Mamaia, dar şi prin participarea la spectacole şi turnee. Dintre cele patru se menţin în activitate Nicoleta Nicola, a doua din stânga, şi conducătoarea formaţiei, Iulia Nemeş, prima din dreapta, stabilită în Suedia. (**I. S.**)

Dusty Hill

Rar întâlnim fani ai muzicii blues care să nu recunoască de la întâiul acord piesa *La Grange* şi nu există iubitor al rockului care să nu recunoască emblematicele bărbi ale celor doi **frontmeni** ai trio-ului ZZ Top, Billy

Gibbons şi Dusty Hill. În mod paradoxal, singurul membru al trupei care nu poartă podoaba facială marca ZZ Top este tocmai Frank Beard, toboşarul formaţiei.

Pasionaţi de muzică blues, membrii trio-ului ZZ Top au propus un stil unic, un gen de graniţă între rock şi blues, acolo unde energia rock se împleteşte cu cea mai intensă trăire blues. Plutind deasupra unei muzici aparte, atingând pământul doar cu spectaculoasele bărbi, ZZ Top a reprezentat o apariţie inedită în istoria muzicii rock a anilor '60-'70. La fel ca un alt trio celebru, dar din Regatul Unit (Cream), ZZ Top a reuşit să creeze, având la dispoziţie o orchestraţie sumară, un sound bogat graţie manierei de interpretare la chitară a solistului Gibbons, la care s-a adăugat balansului ritmic produs de perechea Hill-Beard.

În vara aceasta, universul rock l-a pierdut pe unul dintre cei mai îndrăgiţi basişti. Dusty Hill, basist şi vocalist ZZ Top, a murit la vârsta de 72 de ani în data de 28 iulie 2021. Născut în 1949 în Texas, Joseph Michael Hill a format alături de Billy Gibbons şi Frank Beard trupa ZZ Top. Din 1969 până în 2021, timp de 51 de ani, cei trei au activat împreună compunând 15 albume de studio pe care le-au vândut în peste 50 milioane de discuri în întreaga lume. În 2004, ZZ Top şi-a câştigat locul în celebrul **Rock'n'Roll Hall of Fame**, în acelaşi an în care au fost omagiaţi George Harrison sau Prince.

Spirit modest, muzician de talie mondială, Dusty Hill a fost o figură centrală în cadrul fenomenului blues-rock şi a făcut parte dintr-o companie selectă de basişti-solişti, alături de Jack Bruce, Roger Waters, Paul McCartney sau Sting.

Joey Jordison

Fondatorul formaţiei metal Slipknot, Joey Jordison a murit la vârsta de 46 de ani, în data de 26 iulie 2021.

Nathan Jonas Jordison s-a născut pe 26 aprilie 1975, în Iowa, SUA, acolo unde şi-a descoperit dragostea pentru tobe şi muzica rock şi unde, mai apoi, a format alături de percuţionistul Shawn Crahan şi de basistul Paul Gray trupa **heavy-metal** Slipknot. Cu un ritm ameţitor, o manieră de interpretare năvalnică, Slipknot a început ca o formaţie de nişă, ajungând în cele din urmă un fenomen mondial, vânzând peste 30 de milioane de discuri. Istoria Slipknot nu a fost lipsită de controverse. Propunând o poezie a violenţei, versurile cuprinzând un spectru larg de la dragoste la frustrare şi nihilism, membrii formaţiei au fost acuzaţi de instigare la fapte reprobabile. Cu toate acestea, Slipknot şi-a păstrat intact crezul artistic, formaţia continuând pe linia consacrată a cântecelor întunecate şi a stilului muzical agresiv. Între 2001 şi 2016, trupa Slipknot a fost nominalizată la zece premii Grammy, reuşind să cucerească un singur trofeu în anul 2006 cu piesa *Before I Forget,* la categoria „Best Metal Performance".

Influenţat de Keith Moon, John Bonham sau Gene Krupa, Joey Jordison s-a impus ca unul dintre cei mai buni toboşari ai rockului modern, fiind votat în anul 2010, de

către cititorii revistei „Rhythm magazine", drept cel mai bun toboşar al ultimilor 25 de ani.

Cariera lui Jordison nu s-a mărginit doar la Slipknot. Pasiunea sa pentru muzica **metal** s-a manifestat şi în numeroase proiecte secundare în care Joey a activat fie ca toboşar, fie în calitate de chitarist, în formaţii pe care le-a fondat precum grupurile Scar the Martyr sau Murderdolls. De-a lungul carierei, a colaborat cu artişti importanţi ai genului **heavy-metal**, precum Rob Zombie, Metallica sau Korn.

Compozitor şi instrumentist polivalent, Joey Jordison a fost unul dintre cei mai activi muzicieni ai generaţiei **metal** a anilor '90. În data de 26 iulie 2021, Joey Jordison a părăsit pentru totdeauna scena în urma unei afecţiuni neurologice grave, lăsând un gol imens în sufletele apropiaţilor şi ale tuturor celor care l-au cunoscut prin muzica sa.

David LAPADAT

Triumful consecvenței

La începutul anului 1990, cuprinşi de valul entuziasmului, am visat cu toții la un “viitor luminos”, cum se spunea înainte vreme. Din păcate, realitatea actuală ne-a topit serios din optimismul inițial, iar muzica uşoară nu putea face, normal, excepție în acest cor al nerealizărilor, pentru că într-o societate totul se leagă. Pe vremuri aveam zeci de festivaluri inter-județene, cum erau numite, unde muzica uşoară românească era promovată corespunzător, iar tinerii solişti aveau unde să-şi testeze talentul, din rândul acestor amatori născându-se vedetele de mai târziu. Astăzi mai sunt doar câteva, iar dintre acestea unele nu-şi mai respectă profilul originar, acela de competiții de muzică uşoară românească. A dispărut marele festival “Melodii” de la Bucureşti, cel de la Mamaia a avut ultima ediție în 2012, la... Constanța (teatrul de vară al celei mai mari stațiuni de pe litoral fiind abandonat şi lăsat intenționat să se degradeze), TVR a “îngropat” manifestările pentru care avea marcă înregistrată şi care i-ar fi putut asigura în continuare superioritate în domeniu (“Şlagăre în devenire”, “Steaua fără nume”), aşa încât, fără a fi defetişti sau pesimişti, nu putem privi fără încruntare situația cenuşie, ca să nu spunem neagră, a muzicii uşoare româneşti la ora actuală. Să fim bine înțeleşi, doar la nivel de infrastructură, logistică, difuzare, promovare manifestări de gen stăm prost, deoarece avem compozitori de mare valoare şi interpreți pe măsură, dar ce pot face aceştia fără sprijin? UNDE să cânte, UNDE să-şi demonstreze înzestrările de excepție, din moment ce la radio şi pe micile ecrane aproape nu mai sunt difuzați, iar unii tineri comentatori nespecialişti îi “alintă” cu formule gen “expirați”, “dinozauri”, “depăşiți”? Şi nu ne putem aştepta la nimic bun în viitor, în condițiile acestei “culturi a negării” cu care vor să ne fericească neo-progresiştii occidentali, în care nu mai există nici un respect pentru valori şi pentru oamenii cu pregătire. Iar cu globalismul trâmbițat din păcate şi de unii politicieni de la noi lucrurile se vor înrăutăți şi mai mult, cu atacuri la adresa limbii române, a tradițiilor, a identității naționale, aşa încât pentru excepționala şcoală românească de creație în domeniul muzicii uşoare se anunță nori negri. Festivalul internațional “Cerbul de aur” de la Braşov nu mai are deloc consistența artistică de pe vremuri şi oricum se desfăşoară din an în Paşte, neavând un calendar respectat. În aceste condiții, interpreții noştri de frunte culeg lauri peste hotare, la mari competiții de gen, cu melodii ale creatorilor români (Cornel Fugaru, Marius Țeicu, Cristian Faur, Eduard Cârcotă, Andrei Tudor, ş.a.), semn că, aşa cum subliniam, nu valoarea, calitatea ne lipsesc, ci cadrul în care acestea să fie evidențiate. Mirabela Dauer, Corina Chiriac, Angela Similea, Mihaela Mihai, Marina Voica, Aura Urziceanu, Aurelian Andreescu, Carmen Trandafir înainte sau mai recent Monica Anghel, Nico, Luminița Anghel, Paula Seling, Paul Surugiu-Fuego, Mihai Trăistariu au reprezentat cu cinste culorile țării din Egipt, Malta, Cipru, Bulgaria, Polonia până în Australia şi Kazahstan, fără ca asta să deblocheze inerțiile care mențin acest gen muzical atât de îndrăgit la periferia preocupărilor oficiale.

La ora actuală există în România un singur festival internațional de muzică uşoară, după ce acela de la Medgidia, “Dan Spătaru”, a fost desființat (oare când vor înțelege primarii localităților că au fost aleşi nu pentru a-şi

Andrea Stocchino

Horia Moculescu înmânând premiul UCMR Carlei Boboc

impune gustul personal, ci pentru a dezvolta ceea ce au preluat de la înaintași?). Este vorba de excepționalul festival "George Grigoriu" de la Brăila (orașul natal al reputatului compozitor), care, mai mult de atât, are loc anual, în ciuda dificultăților inerente, îndeosebi în această perioadă. La ediția 2021, a 16-a, s-au respectat întocmai restricțiile impuse de pandemie (măști, distanțare fizică), dar s-a simțit din plin "setea" publicului de la Brăila (competent, bun

Yernazar Juban

cunoscător, distins) de întâlnirile față în față cu artiștii, după doi ani și mai bine de pauză forțată. Reacția elegantă a spectatorilor s-a armonizat cu cea a teatrului "Maria Filotti", o bijuterie datând din 1850 și inclusă în Patrimoniul Cultural Național. Aminteam anterior de rolul pe care se cade să-l joace oficialitățile politice și administrative, a căror menire este aceea de a se îngriji de imaginea pozitivă a județelor sau a localităților pe care le păstoresc, iar atunci când este posibil chiar să dea o nouă dimensiune acestei imagini. Dacă la București (unde Festivalul internațional "Florin Bogardo" n-a găsit înțelegere pentru o a doua ediție), Constanța sau Amara, de pildă, acest lucru nu se întâmplă, ca să nu mai zicem de orașe mari ale țării (Iași, Cluj-Napoca, Timișoara, Bacău, Pitești, Craiova, ș.a.), care n-au nici un festival important de muzică ușoară, ei bine, Brăila dă tuturor o lecție, la care reprezentanții localităților amintite, dar și ale altora, ar trebui să stea rușinați în bănci și să ia notițe. Pentru că Brăila este orașul (și, evident, județul) unde au loc cele mai multe festivaluri muzicale naționale și internaționale, în absolut toate genurile – muzică clasică, ușoară, jazz, folk, folclor, fanfară! Meritul indiscutabil aparține președintelui Consiliului Județean Brăila, Francisk Iulian Chiriac, care a avut sprijinul Primăriei Municipiului Brăila – primar Marian Viorel Dragomir, asemenea oameni făcând cinste funcțiilor pe care le ocupă și pentru care au fost aleși. De organizarea propriu-zisă s-a ocupat ca de obicei Centrul județean pentru conservarea și promovarea culturii tradiționale Brăila, condus cu profesionalism și rigoare de Alina Petronela Sulicu. Încă de la prima ediție directoare a manifestării a fost Maria Pușcaciu, care s-a stins din viață după ediția a 15-a, dar dânsa a lăsat în urmă o echipă formidabilă, alcătuită în mare parte din femei ("amazoanele" Festivalului!), care ne-a oferit o ediție cu adevărat impecabilă. Pe lângă reușitele certe, tradiționale de-acum (cea mai bună orchestră, dotări tehnice de vârf, program de sală, punctualitate la repetiții, cazare fără cusur, plimbare cu vaporul pe Dunăre), au fost și câteva premiere – tombolă cu premii în toate cele trei seri, degustare de vinuri, parada modei, fotografii color gratuite cu autograf din partea vedetelor pentru toți spectatorii, interviuri cu participanții în sala "Pro Arte" - care au făcut și mai agreabile zilele de festival. Se înțelege, totul a fost posibil datorită implicării unor sponsori generoși. La loc de frunte între partenerii media s-au numărat revista "Actualitatea Muzicală" a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, TVR3 (care a filmat și a difuzat un montaj amplu), "Ultima Oră". Până se va reveni la

Bianca Mihai

transmisia în direct (să sperăm că acest lucru se va petrece la ediția viitoare, de dorit pe unul din canalele TVR), festivalul a fost transmis live prin streaming pe Facebook.com/Centrul.de.Creatie.Braila, audiența depășind toate așteptările. Sunetul, luminile, proiecțiile pe ecranul uriaș din spatele scenei, totul la nivel internațional,

s-au datorat firmei Top Sound. Şi dacă tot vorbim de nivel internaţional, cum ar putea el fi altfel la o manifestare la care au fost prezenţi 7 finalişti şi 2 membri ai juriului de peste hotare? Şansa tuturor concurenţilor (dintre care unii nu mai evoluaseră niciodată alături de o orchestră!) şi a vedetelor s-a chemat formaţia de acompaniament condusă de compozitorul Ionel Tudor (claviaturi), răsplătit la Gală de organizatori cu un frumos buchet de flori - indiscutabil cea mai valoroasă din ţară, mai toţi componenţii făcând parte din Big-Band-ul Radiodifuziunii Române. Elogiile din seara finală exprimate din partea tuturor participanţilor s-au îndreptat şi către Andrei Tudor (claviaturi), Diana Bouroşu (saxofoane), Daniel Bouroşu (chitară solo), Liviu Negru (chitară), Eugen Tegu (chitară bas), Laurenţiu Zmău (baterie), Daniel Pirici (percuţie), instrumentişti de mare clasă. Orchestra a

Juriul

Andrei Petruş

avut alături o echipă din care au făcut parte Liviu Elekeş (regizor muzical), Marius Văduva şi Romeo Bazaban.

În fiecare seară privirile erau îndreptate către postamentul pe care o graţioasă domnişoară aşeza mult-râvnitul Trofeu aurit “George Grigoriu”, realizat de artistul plastic Mihai Hlihor. Sarcina de a decide în vitrina cui va ajunge trofeul a revenit unui juriu alcătuit din Horia Moculescu, Adrian Romcescu, Luminiţa Anghel, prof. Cornel Cristei, Tatiana Apanasenko (Ucraina), Marian Kataroski (Macedonia de Nord), preşedinte de juriu fiind poeta Andreea Andrei, membră U.C.M.R., fiica ilustrului compozitor omagiat. Juraţii au primit în ultima seară, când fiecare dintre ei a anunţat un premiu, diplome de excelenţă şi buchete de flori, gest confirmând o dată în plus ospitalitatea şi recunoştinţa organizatorilor. Au fost 13 finalişti din ţara noastră şi 7 de peste hotare, iar momentul când, la Gală, unii şi-au văzut speranţele spulberate a fost acela când s-au înmânat diplomele de participare. Au rămas în scenă doar 6, între aceştia urmând a se stabili ierarhia finală. Emoţiile erau uriaşe în culise, mai ales după ce, unul câte unul, membrii juriului anunţau distincţiile, aşa încât rămâneau tot mai puţini candidaţi... Frumoasa Daria Nicoleta Peltea, 18 ani, din Medgidia, este elevă la Şcoala populară de arte “Theodor Burada” din Constanţa şi laureată la concursul “Florentin Delmar” de la Focşani (premiul I), la “Mamaia copiilor” şi a mărturisit tristă că abia aştepta să împlinească vârsta pentru a putea participa la festivalul internaţional “Dan Spătaru”, dezamăgirea ei fiind uriaşă când noul primar al oraşului a desfiinţat manifestarea. A interpretat melodiile “Marea mea iubire, marea” de George Grigoriu (toţi concurenţii au dat viaţă

Daria Nicoleta Peltea

obligatoriu unei creații a acestuia) şi "Dorul" de Doina Sulac, fiind recompensată cu o Mențiune. Gingaşa, delicata Carla Boboc, 16 ani, una din mezinele competiției, elevă la Craiova, nu venea decât după un premiu I dobândit la

Finaliștii

festivalul "Ursulețul de aur" de la Baia-Mare, dar iată că aici a avut imensa fericire de a-i fi înmânat de către Horia Moculescu prestigiosul premiu al Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România. Ea cântat melodiile "Eternitate" de George Grigoriu (interpretare remarcabilă a acestei piese alese de foarte mulți soliști) şi "Trăiesc" de Marius Țeicu. Premiul III a fost oferit de unul din sponsori, Farmaciile Iris, şi a revenit unei soliste foarte muzicale (cu distincții anterioare la Brăila, Focşani, Amara, Bianca Mihai din Buzău, studentă la Cibernetică, la ASE Bucureşti. Ea a dat viață pieselor "Nesfârşitul dragostei" de George Grigoriu şi "Inimă, nu fi de piatră!" de Edmond Deda. Unul din preferații publicului a fost frumuşelul Andrei Petruş, 19 ani, din Vălenii-Şomcutei, jud. Maramureş, a cărui pregătire muzicală a fost evidentă: absolvent al Colegiului de arte din Baia-Mare, actualmente student la Canto clasic la Academia de muzică "Gheorghe Dima" în Cluj-Napoca. A cântat "Nu suntem îngeri" de George Grigoriu şi "De dragul tău" de Andrei Tudor, primind premiul II din mâna lui Adrian Romcescu. La precedenta ediție, în 2019, a triumfat Yerik Tolenov din Kazahstan, ceea ce cu siguranță a produs vâlvă între studenții de la Academia Națională de Arte din Almatî, ceea ce l-a făcut pe unul din colegii lui să ia şi el drumul Brăilei. Yernazar Juban are 24 de ani, a cântat cu o voce impresionantă "Eternitate", dar şi vibranta melodie kazahă "Kustar ani" (Cântecul păsărilor"). Premiul I, oferit de sponsorul Eldomir Impex, i-a fost înmânat de Luminița Anghel, vedetă pe care o admiră, fiind laureată la marele festival "Vocile Asiei" din Kazahstan. Amuzant este faptul că în acel moment era clar cine a câştigat distincția supremă, doar că, distrat, italianul n-a realizat că a rămas doar el în culise dintre cei şase! Drept care nu i-a venit să creadă când a fost strigat să primească Trofeul şi cei 4000 de euro aferenți, oferiți de sponsorul Agricost S.A.! Andrea Stocchino are 26 de ani, vine de la Roma, este pianist şi compozitor, a studiat jazz la un colegiu din Saint-Louis, SUA., fiind al cincilea peninsular care triumfă la Brăila. A interpretat tulburător "Il tempo delle cattedrali", piesă ce deschide celebrul musical "Notre Dame de Paris", compozitor Riccardo Cocciante, dar şi surprinzător de dinamic şi de... rock "Niciodată, niciodată" de George Grigoriu. Absolut emblematic, Trofeul l-a primit din partea Andreei Andrei şi a lui Cezar Grigoriu, fiica, respectiv fiul lui George Grigoriu, ceea ce l-a emoționat profund pe câştigător.

La întrebarea prezentatorului: "Sunteți de acord cu palmaresul final?", toată sala a răspuns printr-un "Da!" convingător, ceea ce la urma urmei este cea mai mare satisfacție pentru juriu şi pentru organizatori. Sigur, au mai fost câțiva finalişti interesanți, care ar fi intrat oricând în palmares la alt concurs, dar aici nivelul a fost ridicat. Între aceştia: Karina Ioana Todireanu (19, Botoşani, studentă la clasa de jazz a UNMB), Eden Loren (19, Italia), Vasilia Stoicikova (20, Bulgaria, studentă la Facultatea de muzică din Braşov, unde se pregăteşte cu prof. Petre Vârlan), trupa Nord (Brăila) sau Alexandru Rotaru (20, Buzău, chitarist talentat, cu un repertoriu aparte), ceea ce ne face să reiterăm sugestia noastră din anii trecuți de a se acorda şi un Premiu

Luminița Anghel, Nico

de Popularitate. Înafara compozițiilor lui George Grigoriu şi a celor deja amintite s-au mai cântat melodii semnate de Ion Cristinoiu, Jolt Kerestely, Ionel Tudor, Cristian Faur, Dan Byron, Laurențiu Matei, Eugen Oleinic, Ionuț Drăghici, ceea ce ne-a trimis nu o dată cu dulce nostalgie la versiunile originale, cu Luminița Dobrescu, Angela Similea, Mihaela Runceanu, Marina Florea, Gabriel Cotabiță, Adrian Daminescu, din perioada de aur a muzicii noastre uşoare. Dintre creațiile lui George Grigoriu s-au mai cântat

"Țurai!", "Nu se poate trăi fără dragoste", "O fată şi-o chitară", "Amurgul", "Doar băieții sunt de vină", "Cred în fericirea noastră", "Cui îi pasă de mine?", "Ana", "Speranțe-vis, speranțe-flori", "Dacă tu m-ai fi iubit".

Ca de obicei, în fiecare seară publicul a fost regalat cu recitaluri ale unor artişti cunoscuți. Contratenorul Cezar Ouatu are dragi amintiri legate de Brăila, atât din copilărie, având rude aici, dar şi din maturitatea artistică – premiul cucerit la Festivalul internațional "Hariclea Darclée". După cum se ştie, el a studiat canto clasic la Conservatorul

Cezar Grigoriu și Andreea Andrei înmânând Trofeul

"Giuseppe Verdi" din Milano şi a reprezentat România la finala Eurovision din 2013, cu piesa "It's My Love" de Cristian Faur. În recitalul de la festivalul dunărean a inclus versiuni proprii ale unor şlagăre de muzică uşoară, " Eternitate" de George Grigoriu sau "Copacul" de Jolt Kerestely, dar şi piese de jazz, şansonete, canzonette, secvențe muzicale celebre - "Caruso" (Lucio Dalla), "Parla più piano" (Nino Rota), "West Side Story" (Leonard Bernstein). Tot în finala Eurovision ne-a reprezentat în anul 2000, cu o clasare modestă, formația Taxi, cu piesa "Luna", dar liderul formației, Dan Teodorescu, îşi făcuse remarcat talentul de compozitor încă dinainte de înființarea grupului (care s-a petrecut în 1999), cu un premiu II la Mamaia în 1994 - "Tot mai mult", solist Ovidiu Komornyik. Recitalul formației a cuprins piesele cunoscute, impregnate de umor, ironie sau abordând teme sociale şi politice. Poate pe viitor, fiind vorba de un festival de muzică uşoară, se va renunța la programarea în seara finală a unor formații pop-rock, cu atât mai mult cu cât şi la ediția actuală momentul de vârf a fost atins de recitalul comun, pus sub genericul "Music Forever, Friends Forever" (sperăm totuşi că vor adopta şi o titulatură românească...), susținut de două mari vedete ale muzicii noastre uşoare, Luminița Anghel şi Nico, în acompaniamentul formației Ionel Tudor. Dinamism, muzicalitate perfectă, duete de senzație, repertoriu cuceritor, emoție – am regăsit toate acestea în colaborarea perfectă dintre cele două artiste, aplaudate din culise de reprezentanții Kazahstanului, fiindcă ambele au lăsat amintiri de neuitat în această țară, prin premiile cucerite la marele festival "Voices of Asia". Dar Luminița Anghel se poate mândri cu importante premii cucerite şi în Cehia, Malta, Cipru, Egipt, Bulgaria, nemaivorbind de premiul I la "Cerbul de aur", cele de la Mamaia (cu compoziții de Ionel Tudor sau Andrei Kerestely) şi mai ales locul 3 la Eurovision în 2003, alături de trupa Sistem, cu piesa "Let Me Try" de Cristian Faur. Şi Nico a avut o apariție remarcată la Eurovision în 2008, alături de Vlad Miriță, piesa "Pe o margine de lume" de Andrei Tudor fiind considerată cea mai valoroasă compoziție, cu cea mai bună orchestrație, din concurs. Nu doar prietenia o leagă de Luminița Anghel, ci şi traiectoria artistică: a cucerit şi ea premii în Egipt, în Bulgaria, la "Cerbul de aur" sau la Mamaia. Ce o singularizează în peisajul genului este apropierea de nume cunoscute din hip-hop – BUG Mafia, Puya, Don Baxter, Cabron. Luminița Anghel şi Nico au luminat seara de festival cu o demonstrație copleşitoare de forță artistică, la care sperăm că au asistat toți care aspiră la gloria muzicii uşoare.

Am scris în titlu despre consecvență, referindu-ne la urmărirea cu rigurozitate a traseului pe care şi l-a impus festivalul încă de la prima ediție, în 2005 – acela al promovării muzicii uşoare de calitate, cu profund respect pentru moştenirea lui George Grigoriu şi a altor corifei ai muzicii uşoare româneşti. Şi am mai adăuga: bun gust, bun simț, eleganță, nici o concesie făcută vulgarităților ce domină peisajul actual al genului. Aproape că nu ne vine să credem că am asistat la o manifestare atât de echilibrată, de civilizată în aceste vremuri tulburi, în care cultura se degradează continuu... Aşa încât, din nou, felicitări brăilenilor!

Cezar Ouatu

Octavian URSULESCU

Retro Rockul Carantinei II

„Actualitatea Muzicală" a fost prima publicaţie care, anul trecut, a anunţat fondarea „Rockului Carantinei". Un proiect „omagiu" apărut în martie 2020, în care muzicienii pop-rock români din mai multe generaţii au reînregistrat piese de rezistenţă din istoria muzicii româneşti. După sezonul de anul trecut (11 remake-uri din anii 60 – 70 - 80, înregistrate de fiecare acasă, apoi filmate live fără spectatori), cu sprjinul Ministerului Culturii şi al UCMR (pentru producţia unui DVD promoţional), cu numeroase ecouri în presă şi difuzări la radio şi TVR, au apărut noi propuneri, de la alţi artişti (dar şi formaţii deja constituite). Cu un sprijin redus de la acelaşi Minister şi o campanile crowdfunding, o nouă gală „Retro Rock" a fost organizată de Promusic Events la clubul Quantic din Bucureşti, în 7 iulie, de astă dată cu spectatori.

Din nou, 11 piese, interpretate de 35 de artişti pop-rock, dar şi omagierea unor personalităţi pentru aportul la industria rockului românesc: regretaţii Cornel Chiriac şi Petru Umanschi, precum şi Andrei Partoş, Lenţi Chiriac şi Ionel Marchiş. Un nou film se anunţă pentru youtube şi programele speciale de sărbători de la TVR 3, care va include un moment special dedicat lui Dan Andrei Aldea şi Sfinx de o echipă condusă de Mihai Pocorschi (Mişu Cernea, Mike Godoroja, Vladimir Pocorschi, Bubu Cernea...), care va fi filmat ulterior. Plus omagierea câtorva maeştri de sunet, aşadar un capitol în plus faţă de 2020.

Days Of Confusion

Dar iată şi noile remake-uri (înregistrate în ambele variante, de studio şi live): Metronom - „Sinestezie" (piesă din opera rock omonimă, descoperită de curând de Arhiva Muzeul Rock din România, refăcută de trupa Days Of Confusion) şi Loredana Groza / Adrian Enescu - „Bună seara, iubito" (aceeaşi formaţie); Compact / Telegraf - „Regele ielelor"; Pro Musica - „Logica timpului" (singura înregistrare necenzurată) şi Compact B - „Cine eşti tu, oare?" (reluate de grupul OneNightStand din Sibiu); Metropol – colajul „Cântec simplu / Atunci e bine" (dirijat de Mike Vlahopol, cu solista Dana Borteanu, invitat compozitorul Viranyi Attila); Secret - „La metrou" şi Zebre - „Totuna" (propuse de trupa cvasifeminină Kunnstra); FFN - „Soare în priviri" (grupul arădean CeiTrei); Dida Drăgan & Monolit - „Dacă valul cântă", respectiv Laura Stoica - „Un actor grăbit" (o echipă grupată în jurul solistei Alexandra Crăescu). Cum se observă, au apărut şi compoziţii mai noi, apărute după 1989.

„Rockul Carantinei" nu se opreşte însă aici. A fost deja pusă în pagină o piesă propusă de anul trecut: Sfinx - „Focuri vii" (cu şef de proiect Călin Pop). Sunt în curs de înregistrare Roşu şi Negru - „Cadrane" (hitul ieşenilor din 1971, cu trompetistul originar Petrişor Burneci şi fiul său, Sebastian); Valeriu Sterian (Voltaj); un colaj de două compoziţii semnate Petre Magdin pentru Dida Drăgan (The Groovy Bastards)... Separat, au apărut noi provocări, independent de proiect: Sfinx - „Şir de cocori" (Alberto Bolocan), Phoenix - „Pavel Chinezu, leat 1479" (Axis), Semnal M - „Moara" (Pragu de Sus, care va fi inclusă pe următorul disc al timişorenilor). Fosta trupă timişoreană Impact şi-a văzut o compoziţie inedită refăcută, cu un videoclip impresionant - „Omul de zăpadă". Există de asemenea în proiect o piesă inedită Mony Bordeianu, înregistrată cu Cornel Chiriac la Radio Europa Liberă (acceptată de Teodora Enache şi Călin Grigoriu), Mondial - „Regele străzilor" (propus de chitaristul Gabi Nacu din Anglia), FFN - „La răscruce de vânt"...

Cum se vede, un „Rock & Roll – Hall of Fame" românesc, care are de omagiat, încă, multe compoziţii, formaţii, personalităţi din lumina ori umbra reflectoarelor, multe apărute într-un regim „anti" şi dispărute prea repede. Dar rămase afectiv în memoria melomanilor români şi „rejudecate" pe piaţa muzicii libere de orice constrângere. La mulţi f-ani, rockului românesc!

Doru IONESCU

Onenightstand

Redutele şlagărului (III)

La a IV-a ediţie, festivalul de muzică uşoară românească "Melodii", găzduit de aceeaşi ospitalieră, pe atunci (acum nu ştiu cum mai e), Sală Polivalentă din Capitală (Palatul sporturilor şi culturii), a bătut un record de durată, având loc între 25 februarie şi 2 martie 1983, cu nu mai puţin de 6.000 de spectatori pe seară! Evident, conform tradiţiei împământenite deja, el s-a chemat "Melodii '82", fiindcă jumătate din competiţie s-a referit la recolta muzicală a anului precedent, gravată pe discuri Electrecord aflate la standuri în foyer-ul sălii, deloc puţine fiind titlurile lansate la concursul "Şlagăre în devenire" (reamintesc că festivalul de la Mamaia se va relua abia în vara acelui an 1983). Acompaniamentul a fost asigurat, impecabil ca de fiecare dată, de Orchestra de muzică uşoară a Radioteleviziunii Române, sub bagheta lui Sile Dinicu (cu tânărul Ionel Tudor la pian) şi de grupul vocal "Choralis" condus de Voicu Enăchescu. Organizatorii au fost aceiaşi – Consiliul culturii (ministerul de resort al timpului, cu secretarul de stat Ladislau Hegheduş coordonator direct), U.C.M.R. şi Radioteleviziunea, ei apelând ca de obicei la autentici profesionişti: Biţu Fălticineanu de la Teatrul de revistă "Constantin Tănase" (regia artistică), arh. Cristian Varlam (senografie), Doina Anastasiu (regia de montaj TV), Paul Enigărescu (regia muzicală), Mariana Şoitu (redactor TV), fiindcă pe atunci nu se făceau nici un fel de concesii în acest sens. Ca prezentator, am anunţat juriul în ordine alfabetică: compozitorul şi dirijorul Dan Ardelean, criticul muzical Petre Codreanu, dirijorul Voicu Enăchescu, compozitorii Aurel Giroveanu, George Grigoriu, criticul muzical Smaranda Oţeanu, compozitorul Vasile Şirli, specialişti cărora li s-au adăugat doi reprezentanţi ai publicului, un economist şi o studentă. Membrii juriului ridicau în acelaşi timp plăcuţele cu notele, putând folosi şi jumătăţi de punct, iar nota cea mai mare şi cea mai mică se anulau, pentru a se evita orice bănuială de subiectivism (cum am mai scris, acelaşi procedeu se utilizează la diverse competiţii, inclusiv la dansul sportiv). Am păstrat fişele de la ediţia respectivă şi din ele am aflat că s-au acordat în total 85 de note de 10! De asemenea spectatorilor li s-au înmânat la intrare buletine de vot, depuse la finalul serilor în urne speciale, preferinţele acestora ducând la stabilirea premiilor publicului.

Ion Cristinoiu

Firesc, seara întâi a fost consacrată pieselor în primă audiţie, deschiderea fiind făcută de cele două minunate creaţii ale lui Horia Moculescu distinse cu Marele premiu la ediţia anterioară, ambele cântate de Corina Chiriac, "Pentru tot ce-a fost îţi mulţumesc" şi "Inima ta". Încă din prima seară au fost câteva modificări în program: melodia lui Radu Şerban "Salut, băieţi!", ce urma să fie cântată de Luigi Ionescu, a lipsit, iar compozitorii Dumitru Lupu şi Viorel Covaci au concurat cu alte titluri decât cele anunţate, primul cu "E nevoie de iubire" (Viorela Filip), al doilea cu "Iubirea mea dintâi" (Elena Cârstea). Am ţinut să anunţ de fiecare dată şi semnatarii aranjamentelor orchestrale, în caz că aceştia nu erau chiar compozitorii respectivi. Actorii Stela Popescu, Alexandru Arşinel şi Silviu Stănculescu au fost responsabili cu momentele de "proză", în timp ce recitalurile muzicale au fost susţinute de Cornel Constantiniu şi de câştigătorul primului "Cerb de aur" la Braşov în 1968, belgianul Jacques Hustin, extrem de îndrăgit de publicul nostru. Înafară de concurs au fost audiate melodiile "În numele vieţii" de Dan Ardelean (cu frumoasa studentă în anul II, la Canto clasic, la Conservatorul bucureşean - talentata soprană Florenţa Marinescu) şi "Erou al muncii, erou al păcii" de Camelia Dăscălescu, solişti Florenţa Marinescu şi Dorin Teodorescu. După cum se vede, doresc să schiţez un tablou veridic, nicidecum cosmetizat, al acestui concurs şi al întregii perioade, aşa încât nu voi ocoli titlurile "tematice". Aşa erau vremurile, compozitorii şi textierii nu trebuie acuzaţi... Şi în seara a doua au concurat tot melodii în primă audiţie, înafară de concurs (legat de cele enunţate anterior) fiind prezentată, în deschidere, piesa "Du-te inimă în zbor" de Aurel Giroveanu. Organizatorii adoptau o tactică infailibilă: în deschiderea şi în închiderea concertelor programau asemenea piese, pentru ca în rest să poată fi cântate melodii obişnuite, cu texte "normale". Îmi aduc aminte, amuzat, că între organizatori (probabil lucra la Consiliul culturii) se

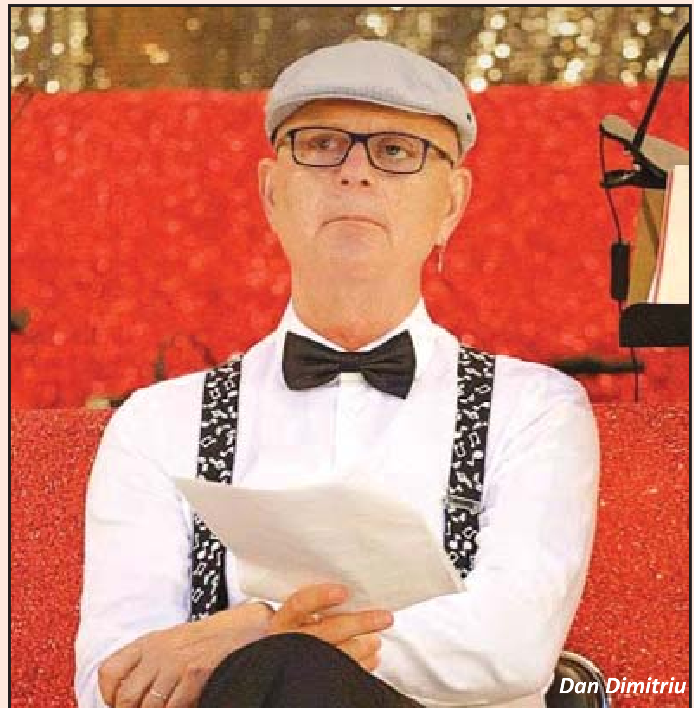

Corina Chiriac

număra bravul Eugen Aron, care regiza spectacole de revistă la Teatrul din Deva. Din acest motiv la toate marile festivaluri ne întâlneam în finală cu compozitori și soliști de la această instituție, ceea ce, la urma urmei, nu era deloc

Florența Marinescu

rău, în provincie sunt numeroși oameni de talent. Așa încât am asistat la două debuturi absolute venite de la Deva: compozitorii Alexandru Dobondi (instrumentist la Deva) și Gheorghe David (dirijor la același teatru). Piesa celui dintâi, "Ești viața mea", a fost cântată de colega de la Deva Irina Soroiu (cu un premiu individual la ediția a II-a), iar a celuilalt, "Cu mine doar o clipă", de Laura Nicorovici și George Mihăescu , probabil soliști la același teatru. Aceeași Laura Nicorovici a înlocuit-o pe Janina Matei în piesa lui Paul Urmuzescu "Umbra stelelor". În cântecul "Mama, doar mama" de Marius Țeicu, Corina Chiriac a avut-o alături pe fetița Amira Chiran, în timp ce în piesa "Un pământ al tuturor" de Marcel Dragomir, Doina Limbășanu a cântat împreună cu un grup de copii din corul Radio, dirijat de Eugenia Văcărescu-Necula. N-au fost decât vreo 7 note de 10, cel mai ridicat punctaj, 67, fiind totalizat de melodia "La noapte" de Vasile V. Vasilache, cu Mirabela Dauer. A fost o repriză de umor, cu actrița Draga Olteanu-Matei, dar mai ales au existat două recitaluri muzicale internaționale, cu Jani Hoeg din Danemarca și Gayga, din Polonia. Aceasta din urmă fusese proclamată "regina rockului" (uite că nu numai noi aveam "regi" și "regine"!) în țara sa.

Se înțelege, interesul a fost mult mai mare pentru melodiile lansate în anul anterior, multe din ele cunoscute și fredonate deja. Multe titluri laureate la concursul TVR "Șlagăre în devenire", dar și la alte competiții ale anului, cum ar fi Festivalul cântecului ostășesc "Te apăr și te cânt, patria mea" (l-am prezentat de câteva ori, avea o calitate muzicală certă), la "Zbor de porumbei" de la Mamaia sau la Festivalul cântecului de muncă, al Sindicatelor – firește, acestea din urmă selecționate pentru a strecura câteva refrene ceva mai "angajate" între melodiile de dragoste. Cu aplauze și respect a fost primită creația "Cântec pentru mama", pe versuri de Alexandru Mandy, aparținând lui Mișu Iancu, membru al U.C.M.R. din 1932! Solicitat de autori a fost duetul vocal Stereo (Crina Mardare și Elena Perianu), iar în melodia lui Dan Dimitriu, "Săptămîna", Nicu Alifantis l-a avut alături, la muzicuță, pe Augustin Pop. Piesa "Noua garofiță", de Henry Mălineanu, solist Gică Petrescu, n-a mai fost adusă la microfon, iar înafară de concurs am ascultat "Urare de iarnă" de Camelia Dăscălescu, pe versurile poetului Corneliu Vadim Tudor. La capitolul umor în fișele mele pentru acea seară apare doar Nicu Constantin (căruia i-a dat replica Ion Duțu), iar la recitaluri muzicale am notat pe Jaques Renay (Anglia) și pe poloneza Gayga, pesemne invitată în două seri, datorită forfait-ului bulgarului Bisser Kirov (nici unguroaica Annamaria Sasvaryi nu știu dacă a mai ajuns...). Între piesele lansate în anul 1982, prezentate în a patra seară, două, semnate de Camelia Dăscălescu și de Gelu Solomonescu, fuseseră laureate la concursul "Zbor de porumbei", găzduit de Teatrul de vară din Mamaia, prin care s-a pregătit terenul pentru reluarea marelui festival de la Mamaia, întrerupt după cum se știe în 1976. Înafara celor premiate, așa cum am spus, la "Șlagăre în devenire", au fost selecționate piese laureate la alte manifestări din acea perioadă, cum ar fi "Festivalul cântecului de muncă", organizat de Uniunea Generală a Sindicatelor. În melodia lui Dan Stoian, interpretată de grupul vocal feminin 3T, la rampă a apărut un original cvartet de suflători din cadrul orchestrei Radio: Nelu Marinescu (trompetă), Nicolae Farcaș (trombon), Micky Ștefănescu (clarinet), Alexandru Hagicu (tuba). A fost o seară foarte bună, cu 32 de note de 10, momentele umoristice, susținute de actorii Mitică

Dan Dimitriu

Popescu, Jean Constantin și Mihai Fotino, completând de minune un program atractiv, agrementat de recitalurile muzicale avându-i ca protagoniști pe Mirabela Dauer, Dan Spătaru, Marius Țeicu (cu piesele de succes "Plouă cu soare", "Voi, copii", "Uită ce-am spus" sau "Fotografia") și formația Savoy. Înafară de concurs a fost prezentată creația lui Gelu Solomonescu "Vă mulțumește țara!", cântată de

tenorul Dorin Teodorescu. Dintre piesele anunțate şi fireşte selecționate a lipsit "Întâia oară" de Florin Bogardo, ce urma să fie cântată de Puiu Faur.

Palmaresul pieselor lansate în anul precedent, 1982, unele chiar devenite autentice şlagăre între timp, a respectat, în cea mai mare parte, punctajele acordate de juriu. Creația lui Cornel Fugaru "De ce-ai plecat din viața mea", solist Nicu Pop (autorul a consacrat multe din refrenele sale celebre în propria versiune vocală de studio, apărea rar pe scenă), a primit "Diploma juriului". Cinci creații au fost distinse cu "Premiul juriului", toate cu punctaje mari (de notat că n-a existat nici un total maxim,

Marina Voica, Marius Țeicu

70, cel mai ridicat punctaj fiind 68,5). Este vorba de "Săptămâna" de Dan Dimitriu (cu Nicu Alifantis), "Nu e drept să fi uitat" de Ion Cristinoiu (Mirabela Dauer), "La revedere" de Marcel Dragomir (Angela Similea), "Dragoste, dragoste" de Laurențiu Profeta (Mirela Voiculescu), "În zori" de Vasile V. Vasilache (Mirabela Dauer) – în ordinea punctajelor, doar 1 punct despărțind prima şi cea de-a cincea laureată. Trei cântece cu punctaje ceva mai mici, dar nu mult (jos pălăria pentru corectitudine!) au fost răsplătite cu "Premiul organizatorilor": "Primăverii n-ai ce-i face" de Horia Moculescu (Horia Moculescu şi Choralis), "În luna florilor" de Camelia Dăscălescu şi "Copilul meu" de Ionel Tudor (ambele cu Eva Kiss). Ca de fiecare dată, publicul a făcut dreptate, acordând trei premii aplaudate şi meritate, reparând nedreptatea făcută melodiei "Unde erai?" de Marius Țeicu, cântată de Corina Chiriac şi Marius Țeicu, care n-a primit Premiul Juriului deşi întrunise 68,5 puncte! Celelalte premii de popularitate, fiindcă asta sunt, la urma urmei, au revenit pieselor "Tu vei rămâne tu" de Dan Dimitriu (cu Marina Voica) şi "Balada unui greier mic", compozitor şi interpret Mihai Constantinescu. A se observa succesul lui Dan Dimitriu, care pe lângă cele două distincții a şi orchestrat numeroase piese, inclusiv laureate (Vasile V. Vasilache, Mihai Constantinescu). Dar adevăratul triumf a fost al lui Ion Cristinoiu, cu nu mai puțin de 6 creații selecționate în cele două competiții ale festivalului, ambele sale şlagăre lansate în 1982 primind coronița de lauri. Iar coronița, să-i zicem, de aur, a însemnat Marele Premiu al acestei secțiuni, pentru melodia "Casa mea", cu Angela Similea, la care a semnat nu doar muzica, dar şi orchestrația şi versurile. Şi pentru a da o dimensiune specială acestei "seri Ion Cristinoiu", înafară de concurs a fost prezentată melodia sa "Vivat România!", interpretată de Cleopatra Melidoneanu, Florența Marinescu, Dorin Teodorescu alături de corul Preludiu şi de grupul vocal Choralis.

Aşa cum era de aşteptat, chiar dacă era vorba de specialişti (probabil cea mai mare notă, care se anula, aparținea mereu unuia din cei doi "reprezentanți ai publicului"!), la secțiunea "Prime audiții" punctajele au fost ceva mai mici. După audierea piesei înafară de concurs "Am cules flori de cuvinte" de George Grigoriu (cu Elvira Cârje, Cleopatra Melidoneanu, Florența Marinescu, Dorin Teodorescu, Nicolae Nițescu, Ion Bogza) şi descrețirea frunților cu umorul de calitate al lui Alexandru Arşinel am trecut la derularea palmaresului. Tot cinci Premii ale Juriului şi aici, în ordinea punctajelor: "La noapte" de Vasile V. Vasilache, "Cine ştie?" de Sile Dinicu (ambele cu Mirabela Dauer), "Să nu mă-ntrebi" de Horia Moculescu (Corina Chiriac), "Primele iubiri" de Ionel Tudor (Cornel Constantiniu), "Povestea valsului" de Mişu Iancu (Eva Kiss). S-au acordat trei Premii ale Organizatorilor, chiar dacă două dintre melodii totalizaseră punctaje ce le dădeau dreptul la Premii ale Juriului! Dar, desigur, nu contează, era important cu adevărat traseul ulterior, care să le permită accederea în finala de la festivalul următor, "Melodii 83"! Ele au fost "Un pământ al tuturor" de Marcel Dragomir (Doina Limbăşanu şi grup de copii), "Îți mulțumesc" de Vasile Veselovski (Corina Chiriac), "Om lângă om" de Paul Urmuzescu (Marina Voica). Doar două premii ale publicului la această secțiune, pentru piese cu punctaje destul de mici, "Lasă-mă să cred" de Aurel Manolache şi "Să nu te joci cu dragostea" de Jolt Kerestely, ambele în interpretarea lui Dan Spătaru, a cărui popularitate se înțelege a jucat un rol important. Uneori este greu să înțelegi opțiunile juriilor şi aşa s-a întâmplat şi acum. Melodia "Mama, doar mama" de Marius Țeicu (Corina Chiriac) a primit doar 65 de puncte, deşi a fost una

Paul Urmuzescu, Jolt Kerestely

dintre puținele care s-au impus cu adevărat ulterior, figurând în repertoriul reputatei soliste și astăzi. Din fericire, organizatorii au luat decizia corectă, acordându-i Marele Premiu.

Festivalul "Melodii '82" a fost și un barometru al inspirației compozitorilor de gen, cu mai mult de două titluri fiind selecționați Ion Cristinoiu, Horia Moculescu,

Vasile Veselovski, Mihai Maximilian

Vasile V. Vasilache, Marius Țeicu, Marcel Dragomir, Ionel Tudor, Dan Dimitriu, un "lot" redutabil de campioni ai șlagărului. Firește, orice palmares este imperfect, nemaivorbind că nu poate cuprinde, fatalmente, toate piesele valoroase (doar la "Prime audiții" au fost aproape 40 de melodii!). Totuși, nu mă pot împiedica să reamintesc că a fost o recoltă bună, cu alte câteva cântece al căror traseu ulterior a câștigat adeziunea publicului și ne-a dus cu gândul că, poate, meritau mai mult: "Spune-mi că suferi de iubirea mea"-Ion Cristinoiu (Expres), "Nopți"-Vasile Veselovski și "A fost ca niciodată"-Petre Mihaăescu (ambele cu Marina Voica), "Nu știu de ce?"-Camelia Dăscălescu (Cornel Constantiniu), "Ce drag îmi e să cânt!"-Ion Cristinoiu (Doina Limbășanu), "Vacanța" (Mihai Constantinescu). Nu mai vorbesc de melodiile lansate în 1982, dintre care câteva au rămas pe nedrept înafara palmaresului, chiar dacă însuși juriul le-a acordat punctaje mari. Între ele: "Cineva"-Marius Țeicu (Angela Similea), "Cântec pentru mama"-Mișu Iancu (Mirela Voiculescu), "Noaptea"-Ionel Tudor (Stereo), "Azi am aflat"-Mircea Romcescu și "Am început să te iubesc"-Temistocle Popa (ambele cu Mirabela Dauer), "Bună dimineața, soare!"-Vasile V. Vasilache (Expres), "Milioane de copii"-Aurel Manolache (Dan Spătaru), precum și alte piese semnate de Paul Urmuzescu, Petre Mihăescu, Dan Stoian sau Ion Cristinoiu. Parcurgând listele cu finaliștii, constat că a fost probabil una din ultimele ocazii când au concurat nume ilustre ale componisticii de gen, adevărați veterani, seniori ai cântecului: Nicolae Kirculescu, Mișu Iancu, Gelu Solomonescu, Edmond Deda, Radu Șerban, Florentin Delmar, Paul Urmuzescu, Sile Dinicu. Numele lor a strălucit pe frontispiciul manifestării (și din fericire discurile festivalului sunt un document prețios), alături de cele ale unor tineri compozitori cărora le-au predat ștafeta: Ionel Tudor, Mihai Constantinescu, Viorel Covaci, Mihai Elekeș, Dumitru Lupu, Mircea Romcescu, Valeria Dogaru. Compozitorii s-au dovedit mai puțin încrezători în capacitatea soliștilor tineri de a le pune în valoare muzica, drept care alături de "monștrii sacri" au fost relativ puțini cei care aparțineau încă detașamentului tânăr: Elena Cârstea, Mira Moreno, George Sava, Liana și Mihai Elekeș (e drept, în compozițiile acestuia din urmă), Viorela Filip, George Enache, Ligia Oancea, Nicu Pop, Stereo, dar, așa cum s-a putut constata, arareori ei au dat viață unor piese laureate. O emoție aparte a produs-o întâlnirea cu interpreți pe care în acei ani începusem să avem tot tot mai rar ocazia să-i aplaudăm în astfel de evenimente, cum ar fi Luigi Ionescu, Nicolae Nițescu, Lucky Marinescu, Jean Păunescu, primii trei deja plecați dintre noi.

O inițiativă în premieră a fost seara jazz-rock, care a atras mii de tineri la Polivalentă. Formații participante: Roșu și Negru, Tradițional Jazz (Reșița), Cristal (Galați), Semnal M (Cluj-Napoca), Compact. Venind de la Timișoara, valorosul grup Celelalte Cuvinte a evoluat în componența: Călin Pop (leader, vocal, chitară solo), Radu Manafu (chitară), Marcel Breazu (chitară bas, vocal), Leontin Iovan (baterie). Între piesele abordate atunci s-au numărat "Cântec de boală", "Gong", "Caracteruri", "Unui bârfitor" și firește "Iarbă prin păr".

Romeo Iorgulescu, Angel Grigoriu

Ajuns la a IV-a ediție, festivalul de muzică ușoară românească "Melodii" era deja o certitudine, cu o adevărată antologie a șlagărelor din anul 1982, constituindu-se în ultima repetiție înaintea reluării festivalului de la Mamaia, ce avea să se producă în vara lui 1983. Dar despre toate la timpul lor...(va urma)

Octavian URSULESCU

Interviu cu Mircea Romcescu

Absolvent al clasei de vioară de la Conservatorul "Ciprian Porumbescu", Mircea Romcescu este membru al U.C.M.R. încă din anii '80, când creațiile sale cucereau premii importante la festivalurile "Melodii" de la București și la cele de la Mamaia, dar mai ales la concursul "Şlagăre în devenire" al Televiziunii. Fratele său Adrian Romcescu este la rându-i foarte cunoscut, compozitor și interpret apreciat, tatăl lor fiind la vremea respectivă concert-maestrul Orchestrei de muzică ușoară a Radioteleviziunii Române, dirijate de Sile Dinicu. În egală măsură chitarist valoros, Mircea Romcescu a condus formația Academica, unde l-a avut coleg pe Ionel Tudor. Este căsătorit cu îndrăgita interpretă Olimpia Panciu. După o activitate fructuoasă în Danemarca, ei au revenit la București, unde Mircea ar dori să-și poată valorifica înzestrările muzicale, din păcate muzica ușoară românească este tot mai marginalizată, valorilor autentice fiindu-le preferate în mass-media veleitari fără nici o pregătire muzicală, dar "dotați" cu mult tupeu, iar în ziua de azi se pare că doar asta contează. Mircea Romcescu este un observator atent și critic al acestor realități deloc îmbucurătoare, de aceea l-am provocat la un mic interviu.

Octavian Ursulescu: *Dragă Mircea, cititorii noștri ar dori să afle ce mai faci, cu atât mai mult cu cât numele tău apare frecvent în articolele "remember" din revista noastră, prin care încercăm să propunem melomanilor de azi o imagine cât mai corectă a marilor manifestări muzicale din trecut, din păcate nedepășite de cele actuale, câte mai sunt.*

Mircea Romcescu: Dacă tot ai amintit de aceste relatări emoționante, sunt impresionat de câtă informație valoroasă, de calitate, conțin! Remarcabilă este și pagina intitulată "Istoria șlagărului românesc", unde pot fi descoperite unele dintre cele mai frumoase cântece ale muzicii ușoare românești. Fără a încerca vreun compliment gratuit, toți muzicienii sunt convins că au aceeași părere, sinceritatea aprecierilor la adresa muzicii românești, implicit a mea, mă face să aștept în continuare articole la fel de pertinente și de riguroase. Eu însumi am avut câteva revelații, deoarece uitasem autorii unor mari șlagăre din anii '70 și '80, așa încât ceea ce faceți la "Actualitatea Muzicală" este extrem de important pentru tot ceea ce înseamnă patrimoniul cultural-artistic din țara noastră. Nu sunt deloc vorbe mari, ci purul adevăr, acum când nimănui nu-i mai pasă de asta. Recunosc că eu sunt un cititor fidel al revistei, poate fiindcă am avut și eu locul meu în această istorie frumoasă, care a adus multă bucurie în acele vremuri întunecate. Bine că mai sunt oameni cu dragoste și respect pentru cei care au pus umărul la construcția unei adevărate culturi naționale, altminteri ar fi fost doar o mare "gaură neagră" în loc de muzica bună făcută de profesioniștii care din păcate nu mai există azi...

O. U.: *Una din marile dureri ale tuturor celor din perimetrul muzicii ușoare românești – compozitori, textieri, interpreți – este legată de difuzarea (de fapt... ne-difuzarea!) creațiilor de gen la Radio și pe micul ecran. Dacă de la posturile private, comerciale nu putem avea pretenții, atâta timp cât nici C.N.A., când le acordă licența, nu impune nici o condiție legată de patrimoniul muzical autohton, cu TVR și SRR lucrurile stau cu totul altfel, sunt posturi publice, plătite (și au mii de angajați!) din banii noștri...*

M. R.: Este exact așa cum spui. Auzisem ceva despre desființarea redacției de muzică ușoară de la SRR și mă întreb cum oare a fost posibil ca nici un redactor și nici sindicatul de acolo să nu scoată nici o vorbă atunci când se punea la cale această mârșăvie? Eu am aflat acest lucru de la Ștefan Naftanailă, la câțiva ani de la desființarea respectivă, în clipa când l-am întrebat de ce nu mai aud deloc muzica noastră, a celor... "bătrâni", la SRR. Noi, compozitorii, n-am fost înștiințați, deși era o decizie majoră. Nimeni de la CREDIDAM, de pildă, n-a

suflat o vorbă, așa că fiecare a aflat din surse personale, ca și mine. Aș fi urlat din toți plămânii dacă aș fi știut la momentul respectiv, fiindcă am șansa de a nu fi absolut deloc dependent de unii sau de alții de la diverse instituții. Din moment ce toată lumea a tăcut mâlc, conducerea a prins curaj, și-a zis că totul e în regulă și a parafat abuzul. După cum știm, nimic pe lumea asta nu se obține prin tăcere, prin liniște de mormânt. În Danemarca, redacția de muzică/ divertisment de la radio (musik og underholding redaktionen) este cea mai mare și cu personalul cel mai numeros, fiindcă, așa cum este normal, nu se poate face radio doar cu știri, oricât de bune ar fi ele. În schimb la Radio România Actualități muzica a devenit "umplutură" și nu se prezintă/ anunță nimic, nici artistul, ca să nu mai vorbim de autor! Dar

dacă toată lumea tace, ca să nu se supere conducerea, nu-i de mirare că s-a ajuns atât de jos şi bănuiesc că se poate chiar mai rău, fiindcă în continuare este linişte şi nimeni nu se arată indignat. Norocul meu că măcar în Danemarca piesele mele sunt încă difuzate, chiar dacă n-am mai fost acolo de peste 14 ani. La ei asta nu contează, importantă este muzica, produsul şi nu persoana. Sunt membru al Uniunii Compozitorilor din Danemarca încă

din primăvara lui 1989, am şi reprezentat această ţară cu compoziţiile mele la marea finală Eurovision.

O. U.: *Am mai publicat în revistă luări de poziţie similare din partea unor oameni de muzică. Unul dintre aceştia remarca scandalizat că până şi la un concurs de cultură generală pe subiecte româneşti cântecele difuzate erau străine!*

M. R.: SRR a "uitat" de autorii români după 1990, dar s-ar părea că soluţii nu prea există, fiindcă fiecare instituţie – şi aceasta nu face excepţie – este "stat în stat", iar cei cu funcţii importante, care ar avea un cuvânt greu de spus, nu se implică, tac strategic, în încercarea de a-şi conserva poziţia şi salariul. Puţinii care spun lucrurilor pe nume nu doar că nu sunt susţinuţi, dar au de suferit, sunt marginalizaţi, excluşi din prim-planul vieţii publice. Cum este posibil, de pildă, ca în emisiunea lui Cătălin Măruţă (bravo lui, jos pălăria!) de la ProTV să se reamintească telespectatorilor momente din cadrul festivalului de la Mamaia, deşi după câte ştiu acest post n-a transmis niciodată festivalul, deci toate filmările se află la TVR? Este absolut jenant pentru postul public TV.

O. U.: *Şi au fost nu mai puţin de 10 asemenea emisiuni, în care au fost reascultate şlagăre de Vasile Veselovschi, Cornel Fugaru, Jolt Kerestely, Dumitru Lupu, Aurel Manolache, Ionel Tudor, Virgil Popescu, Cristian Faur, Andrei Kerestely, Săndel Bălan, cărora le-au dat viaţă Mirabela Dauer, Monica Anghel, Gabriel Cotabiţă, Cătălin Crişan, Adrian Daminescu, Oana Sîrbu, Daniel Iordăchioae, Carmen Rădulescu, Luminiţa Anghel sau Andreea Antonescu, deci autori şi solişti din toate generaţiile. În schimb TVR n-a făcut nimic în acest sens... poate anul viitor, când se va împlini un deceniu de la ultima ediţie a festivalului de la Mamaia!! Trist este faptul că TVR nu mai transmite nici manifestările cele mai importante ale genului, de te întrebi ce fac miile de angajaţi de acolo. E vorba de singurul festival internaţional de muzică uşoară cu desfăşurare anuală, "George Grigoriu" de la Brăila (anul acesta a fost ediţia a 16-a, cam tot atâtea câte a adunat "Cerbul de aur" în mai bine de 5 decenii!) sau Festivalul naţional al romanţei "Crizantema de aur" de la Târgovişte, organizat fără întrerupere din 1968.*

La final, cum vezi situaţia actuală a genului, că "industrie muzicală" e jenant să spunem?

M. R.: Mă exasperează lipsa de reacţie a artiştilor, autorilor, textierilor, care parcă au paralizat în faţa muntelui de impostură şi de nesimţire ale acelora care au pus mâna, pe nesimţite, pe frâiele muzicii pop/ uşoare, parcă în complicitate (mai ştii?) cu şefii caselor de discuri/ producţie, în sensul că noi, cei cu studii muzicale, cu biografii artistice bogate, suntem catalogaţi drept "expiraţi", fiind daţi la o parte ca să le facem loc marilor "talente" care nici nu ştiu unde e nota do pe portativ! Sunt plin de "elan combativ", aş lupta în această cruciadă cu impostura, doar că nimeni nu mă mai invită nicăieri... Aşa că fac tot ce se mai poate pe net, pe facebook sau pe alte platforme de internet. Noroc că măcar aici ne putem exprima liber şi cine vrea să cunoască şi alte opinii are liniile deschise!

Octavian URSULESCU

“Porto Franco” 2021

În timp ce alte manifestări au dispărut sau au fost amânate, organizatorii invocând tot felul de motive (pandemia a devenit alibiul preferat...), iată că într-o

localitate mică pasiunea și seriozitatea organizatorilor ne dau o lecție. După ce că a existat și ediția de anul trecut (fiind în aer liber, ne așteptam ca și la tradiționalul festival de la Amara să se procedeze la fel...), iată că la Sulina a avut loc, de această dată cu mai puține restricții, a IV-a ediție a Festivalului de muzică pop-rock pentru tineret “Porto Franco”, găzduit, în condiții foarte bune, pe faleza Dunării. În expunerea de motive, organizatorii afirmă că festivalul se dorește a fi un intrument motivațional, menit să catalizeze apariția de noi valori tinere în sfera interpretării muzicale și să valorifice acest potențial interpretativ în sensul promovării muzicii pop-rock, adresându-se interpreților cu vârsta cuprinsă între 12 și 20 de ani. Anul acesta au ajuns în finală 12 soliști talentați din toată țara (pentru ei și pentru însoțitorii lor a fost o ocazie binevenită pentru a petrece o vacanță de vis în locul unde Dunărea se întâlnește cu marea!), toți demonstrând că iubesc muzica românească (îndeosebi cea ușoară, așa încât acel “rock” din titulatură...) și internațională, mai veche sau mai nouă. Cum spuneam, atmosfera a fost una de vacanță, relaxată, organizarea absolut impecabilă (echipa de la Casa de cultură din Sulina – managerul Paul Nour, Florentina Dunaev, Gabi Cârlan - a fost ca de obicei la înălțime), publicul cald și participativ, stresul fiind evident mult mai mic decât la ediția 2020, cu acele restricții datorate pandemiei. Președinte al juriului a fost muzicianul și jurnalistul Bogdan Dragomir (de la Radio România Regional), fost component al Cvintetului vocal “Luchian” al regretatului Ioan Luchian Mihalea, din juriu făcând parte Eugen Mihăescu (de la formația Krypton), Dan Iliescu (Timpuri Noi), fostul membru al formației Accent Paul Prisada (TV Tulcea) și Valentina Rodiceanu, deci îndeosebi specialiști în rock.

Prezentatorul Valentin Dunaev a anunțat rând pe rând laureații, toți concurenții interpretând o piesă românească și o alta străină (la multe concursuri mai că a devenit obligatoriu! N-ar fi mai bine ca mai întâi tinerii să deprindă să cânte ca lumea în limba română?). Excepție a făcut Daria Neniță din Bârlad (premiul III la secțiunea 12-15 ani), care a cântat “Fântânile albastre” de Horia Moculescu și “Voi cânta pentru mileniul 3” de Marius Țeicu. Nutrim speranța că nu din acest motiv... patriotic n-a fost așezată mai sus în palmares... La aceeași secțiune premiul II a revenit lui Eduard Anghelescu din Craiova (“Tu ești primăvara mea” de Florin Bogardo), iar premiul I Bryannei Holingher, tot din Craiova (“Dau viața mea pentru o iubire” de Marius Țeicu). Nu menționăm și titlurile pieselor străine, pentru că nu contează, copiii nu fac decât să-și imite idolii străini, visând să ajungă pe urmele lor, ceea ce le dorim din toată inima, dar din păcate asta nu se va întâmpla... La secțiunea 16-20 de ani, Cosmina Penghiș din Buciumeni, jud. Galați, a primit premiul III (“Trenul pierdut” de Adrian Ordean), iar premiul II a intrat în posesia Lorenei Turtică din Bârlad (“Te-am așteptat”- Valeriu Pașa). Cunoscut și de la alte competiții de gen, Theodor Andrei din București a fost recompensat cu

Iulia Perpelea

premiul I (“Dacă noi ne iubim” - Holograf), în timp ce Trofeul festivalului a ajuns tot în Capitală, Iuliana Perpelea oferind o versiune reușită a piesei lansate de Luminița Anghel, “Mi-e frică” (Sfera). Dacă ar fi purtat prenumele Maria, titlul piesei străine, “Proud Mary”, s-ar fi potrivit de

Alexandra Canareica

înalt nivel în muzica uşoară românescă (premii prestigioase, discuri, apariții TV), valoroasa interpretă Alexandra Canareica a fost o surpriză plăcută, ea nefigurând pe afiş. Deşi are zeci de piese proprii, s-a oprit din repertoriul autohton doar la "Ploaia" (Spin) şi la varianta rock a temei folclorice "Constantine, Constantine", în rest respectând "trend"-ul manifestării, cu hit-uri preluate de la Suzy Quatro, Roxette, BZN, Bon Jovi, Martina McBride. Festivalul s-a încheiat apoteotic cu un senzațional regal de rock oferit de trupa Pacifica, în inedita formulă Teo Boar, Vlady Cnejevici, Toni Șeicărecu, adevărați monştri sacri ai genului. Sigur că nu puteau lipsi "Să te gândeşti la mine", "După ani şi ani", "Trenul pierdut" (ce ziceți,

minune pentru fericirea trăită de ea în acea seară! Ceilalți finalişti au fost Alessia Ciocan (jud. Galați), Irina Gheorghiță (Tulcea) – la 12-15 ani, Narcisa Ciocan (jud. Tulcea), Andrada Vasile, Elena Costăchescu – la 16-20 de ani.

Au fost, aşa cum este normal la o casă mare, şi trei reuşite recitaluri înafară de concurs. Trupa Ruskyi Ritm din Tulcea a oferit un repertoriu interesant şi atractiv, cu prelucrări rock ale unor melodii ruseşti tradiționale. Cu o carieră la

Ruskyi Ritm

Pacifica

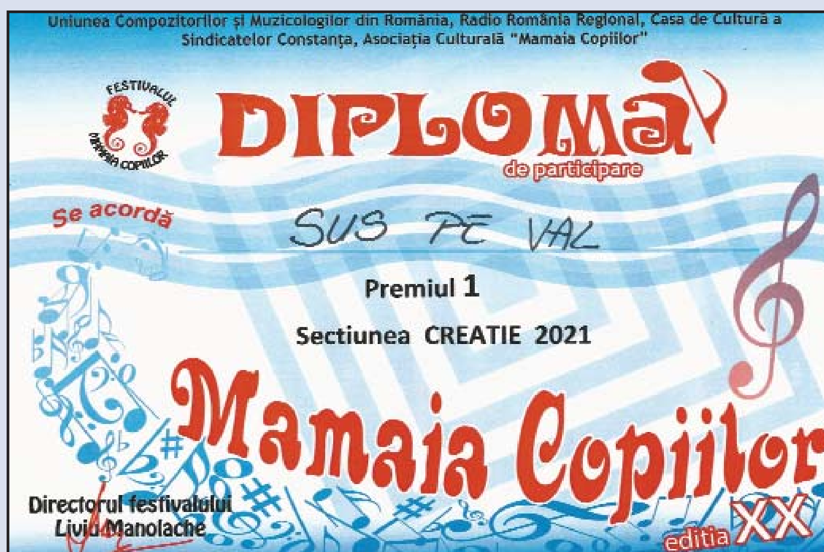
se poate cânta rock şi în limba română?), alături de niscai Queen şi Van Halen, plus un "Caruso" (Lucio Dalla) în care Toni Şeicărescu şi-a demonstrat încă o dată înzestrările vocale excepționale.

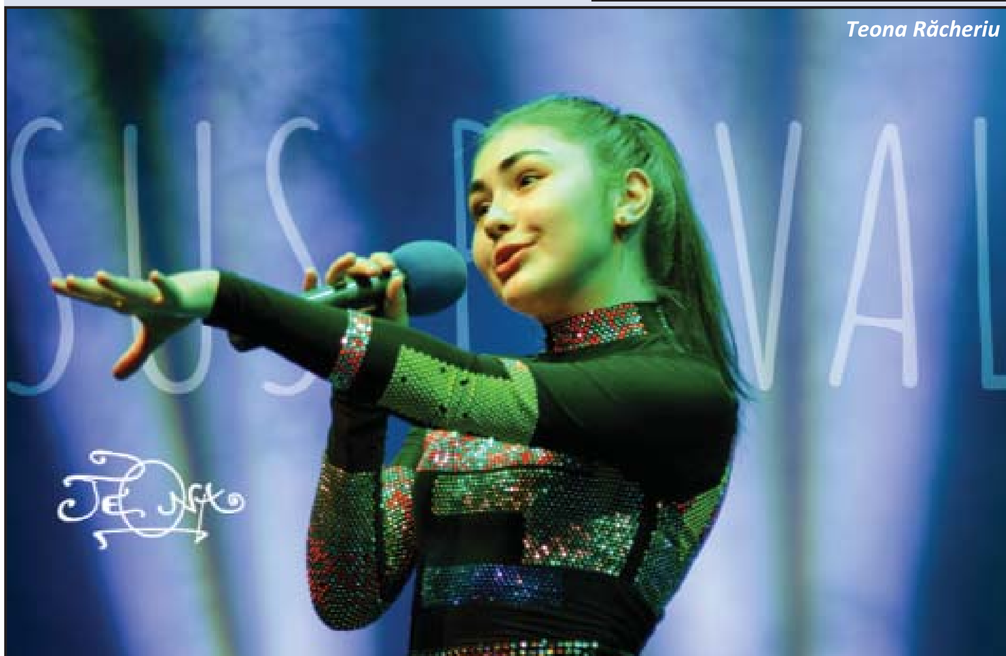
Încă o dată jos pălăria în fața inimoşilor, pasionaților organizatori de la Sulina, care au demonstrat că se poate face un festival de calitate chiar şi atunci când nu posezi un buget dolofan, ca în alte părți! (foto: Marina Bădulescu, Agerpres)

Octavian URSULESCU

Premii la „Mamaia copiilor"

După ce anul trecut tradiționalul festival "Mamaia copiilor" a operat, datorită pandemiei, doar o selecție online, fără jurizare, iată că anul acesta talentele juvenile din întreaga țară s-au reîntâlnit pe scena Casei de cultură a sindicatelor din... Constanța (oare când va renova totuşi primăria Teatrul de vară din Mamaia?). Felicitări organizatorilor, care reuşesc totuşi să mențină pe linia de plutire această manifestare emblematică. Cunoscuta interpretă Camelia Florescu, cu tot mai multe succese şi în postură de textieră (este o poetă cu zeci de premii la activ) ne-a comunicat, fericită, rezultatele îmbucurătoare ale melodiilor în care a fost implicată. Astfel, după ce anul trecut a obținut premiul II cu melodia "Nu mai este timp", la ediția 2021 a câştigat premiul I cu piesa "Sus pe val", ambele compuse de Bela Andraşi şi interpretate de Teona Răcheriu din Piatra-Neamț. Este vorba de secțiunea "Şcolari", la care celelalte distincții au fost acordate melodiilor "Codrii sunt şi frații mei" de Mihai Alexandru (Trofeu), "Super eroi" de Oana Puşcaşu (premiul I ex aequo), "Fetele" de Marcel Iorga, "Cartea găsită" de Nicolae Caragia (premiul II ex aequo), "Noii patrioți" de Gabriel Băruță, "Copilărie, nu pleca!" de Sergiu Rudichi (premiul III ex aequo). Au participat şi alți autori specializați pe această categorie de vârstă, cum ar fi Cristian Alivej sau Claudiu Bulete, deci concurența a fost puternică. Spre deosebire de anul trecut, când fiecare autor avea dreptul să înscrie câte două melodii la fiecare secțiune (Preşcolari, Şcolari, Adolescenți), în 2021 regulamentul a permis doar câte una, cuplul Andraşi-Florescu calificându-se în toate cele trei finale. Iată celelalte titluri finaliste ale acestor autori de tot mai mare succes la nivelul concursurilor de copii (au fost gale ale laureaților separate pentru 2020 şi 2021): "Şi puțin şarm" (la secțiunea Preşcolari 2020) – din păcate solista Liu Nan Fânaru din Bacău nu s-a prezentat din motive necunoscute, aşa încât s-a ratat un posibil premiu; "Întrebări pentru părinți" (Preşcolari 2021) – solistă Sara Dan (Cluj); "Nu e nici un secret" (Şcolari 2020) – Teona Răcheriu; "Poți să zbori" (Adolescenți 2021) – Alecsia Ilieş (Uricani). După succesul de la "Mamaia copiilor", compozitorul Bela Andraşi şi textiera Camelia Florescu speră să fie din nou finalişti, ca şi anul trecut, la marele festival național al romanței, "Crizantema de aur" de la Târgovişte. (**M. G.**)

Teona Răcheriu

Bela Andraşi, Teona Răcheriu, Camelia Florescu

„Seri alese"

În fiecare joi seară, de la orele 20, din studioul video amenajat în locuința de la Mogoșoaia pornește în eter familiarul refren „Bună seara, dragi români!", al formației Alesis. Este nu numai ceea ce se numește în vremea din urmă un "podcast", ci un adevărat concert live cu invitați binecunoscuți, gazde fiind, așa cum am spus, îndrăgiții artiști Alina (o voce senzațională) și Romeo (compozitor, textier) Negoiasă, reuniți de mulți ani sub titulatura Alesis, nelipsită de la marile evenimente muzicale. Spre deosebire de celelalte "podcast"-uri, care s-au înmulțit în vremea din urmă, mai ales datorită pandemiei și în care practic există doar dialoguri, "Seri alese" oferă adevărate spectacole, în care se cântă, se dansează, grație și unor dotări tehnice (sunet, lumini, microfoane) de excepție. Iar invitații de până acum au fost toți unul și unul: Marina Voica, Mirabela Dauer, Teo Trandafir, Paul Surugiu-Fuego, Irina Loghin, Stela Enache, Iuliana și Costin Ghinea ("Prestige Orchestra"), Amna, compozitorul Marius Cristi Popa, Octavian Ursulescu. Pe lângă melodii din repertoriul propriu, extrem de bogat, Alina și Romeo Negoiasă oferă la fiecare întâlnire momente poetice, umor, precum și interpretări ale unor bijuterii din tezaurul muzicii ușoare românești. La ultimele ediții, din această categorie au făcut parte "De-ai fi tu salcie" de Horia Moculescu, "Copacul" de Jolt Kerestely, "Oameni" de Marius Țeicu sau "Of, inimioară" de Edmond Deda. Atâta timp cât nici TVR, nici Radio România nu fac nimic pentru muzica ușoară românească, iată că Alesis ne demonstrează, cu mult bun gust și remarcabil talent, că mai există respect pentru valori. În imaginea alăturată – Marina Voica, exuberantă, debordând de energie, în cursul show-ului în care a fost protagonistă. (**I. S.**)

Marina Voica, Alina și Romeo Negoiasă

Album cu amintiri

✔ Două legende în imaginea alăturată: realizatoarea și prezentatoarea de la Radio România, Lucia Popescu-Moraru (între altele a lansat faimoasa emisiune „Vineri noaptea în direct"), văduva marelui actor Marin Moraru, și... unul din magnetofoanele pe care se lucrau pe vremuri

emisiunile (se poate vedea banda și „blancul", care de fapt e bicolor). Acum, la Radio-ul public se utilizează firește foarte mult computerele, dar o bună parte din kardex-ul istoric se află încă înmagazinată pe benzi de magnetofon. Nutrim speranța că toate melodiile din „Fonoteca de aur" vor fi rapid transpuse pe computer, fiindcă benzile magnetice se deteriorează în timp, iar o parte din ele a fost aruncată la un moment dat într-un depozit insalubru, la Jilava.

✔ O fotografie ce alătură artiști care în prezent locuiesc în țări diferite, deși toți trei sunt români. Bine încadrat de cele două prezențe feminine, Nancy Brandes, fostul lider al grupului Roșu și Negru, este de multe decenii vedetă în Israel, în postură de compozitor, pianist și dirijor, iar la unele spectacole dovedește un talent uimitor în... stand-up comedy! În urmă cu câțiva ani el a fost invitat în juriu la festivalul internațional „Cerbul de aur" de la

Brașov. În stânga imaginii o recunoașteți desigur pe cunoscuta cântăreață de muzică populară din Bucovina, Daniela Condurache, care se împarte între Botoșani și București. Iar în dreapta ne zâmbește cuceritor frumoasa Paula Mitrache, interpretă de muzică ușoară și actriță care înainte de a se stabili în Italia (a apărut și pe scena festivalului de la Sanremo!) a cucerit în țară premii la concursuri de frumusețe. Cei trei au fost cu ani în urmă protagoniștii unui turneu în Israel. (**M. G.**)

„Folk la altar: Generaţia generică” (Râşnov, 2021)

Între 28 şi 31 iulie 2021, la Râşnov, am participat la un festival inedit organizat de Asociaţia Mioritics, aceeaşi care de 12 ani girează „Festivalul de Film şi Istorii” din acelaşi

oraş. O manifestare impresionantă, ajunsă în august 2021 la a XIII-a ediţie, care pune în pagină şi numeroase concerte, de toate genurile. Separat acum, folkul românesc a beneficiat de o gală pilot, cum i-au spus coordonatorul Mihai Dragomir şi responsabilul muzical Radu Rădescu, cei care mi-au cerut un afiş care să celebreze începuturile, primii artişti ai genului în România.

Pionierii, fondatorii unui gen muzical nou, în marginea direcţiei oficiale impuse de regimul comunist, mai cu seamă după 1971.

Programul a presupus nu numai recitaluri în frumoasa Biserică Evanghelică din Râşnov (sediu al unui muzeu interesant), ci şi interviuri cu artiştii (dimineaţa, transmise în direct pe pagina facebook a festivalului), continuate de emisiuni – portret cu aceştia (postate pe youtube de Arhiva Multimedia TVR). La care s-au adăugat omagieri ale altor personaje importante ale mişcării, stabilite în străinătate (Marcela Saftiuc, Adriana Ausch) sau dispărute din această lume: Florian Pittiş, Dan Andrei Aldea, Valeriu Sterian, Dorin Liviu Zaharia, Anda Călugăreanu, Horia Stoicanu (cel de la care am „împrumutat” termenul Generaţie generică), Nicu Vladimir...

Fireşte, nu puteau lipsi din amintirile celor prezenţi Adrian Păunescu şi Cenaclul „Flacăra”. Ori Festivalul „Primăvara baladelor”, Casa de cultură a studenţilor din Bucureşti şi Club A. Au fost pomeniţi, de asemenea, încă alţi oameni din lumina ori umbra reflectoarelor: fraţii Florin Silviu şi Octavian Ursulescu (organizatorii primului festival naţional de folk, în 1971, la clubul 303), ziariştii George Stanca, Teodora Ionescu şi Nelu Stratone, Valeriu Mircea Popa şi Dan Oprina, Eugen Eliu, Mihai Munteanu, Mişu Diaconescu, Helicoidal, Bebe Paraschivescu şi încă destui alţii, că i-am avut ori nu în arhivele video. Fiecare interviu a presupus şi prezentarea unor cărţi apărute de-a lungul deceniilor, care tratează pe larg genul folk.

Festivalul a fost deschis de două chitare clasice, mânuite de timişorenii Ilie Stepan şi Horea Crişovan, mai tânărul confrate al liderului de la Pro Musica, partener de scenă încă de la primul disc al trilogiei Stepan Project – „Lumina”. Un recital dedicat lui Florian „Moţu” Pittiş. Fireşte, ne-am adus aminte de primul grup folk consacrat la scară naţională, autor al unei opere folk singulare - „Creanga de cireş”. Eugen Avram, artist apărut în anii ’80, ne-a oferit în primul rând melodii deosebite (unele foarte puţin cunoscute) din operele unor Valeriu Sterian, Horia Stoicanu şi Dan Andrei Aldea.

Mircea Vintilă a adus amintiri cântate din repertoriul propriu, dar şi melodii compuse cu Horia Stoicanu ori de Dorin Liviu Zaharia. Că a cântat doar cu vocea şi chitara, ori însoţit de negativ, „Ciocu” a adus în prezent şi atmosfera unică a super-grupului folk Pasărea Colibri. Doru Stănculescu, probabil primul folkist filmat de TVR, a cântat melodiile tinereţii sale, începând cu „Ecou de romanţă”, primul mare succes compus pentru Mihaela Mihai, sora sa. Alături de vechiul său partener de scenă – flautistul Sorin Minghiat – ne-a reamintit deopotrivă de orchestraţiile marelui muzician Dan Andrei Aldea, care i-a produs ultimele două discuri.

Zoia Alecu a reprezentat de minune folkul la genul feminin, omagiind-o pe marea ei prietenă. Anda Călugăreanu. Repertoriul a inclus melodii de pe cele patru CD-uri, editate într-un răstimp de nouă ani, iar programul a fost îmbogăţit de arhive cu Marcela Saftiuc şi Adriana Ausch. Adrian „Puiu” Ivaniţchi, decanul de vârstă al

Doru Ionescu, Mircea Florian, Nicu Alifantis

folkului nostru, a sosit de la Sighişoara, ca de obicei, cu mai multe poezii cântate din opera poeţilor optzecişti. Dar a venit şi cu amintiri unice despre Dorin Liviu Zaharia, căruia i-a cântat două compoziţii, între care „Vinovaţii fără vină” în varianta originală, nu cea cunoscută, adaptată de Pasărea Colibri.

Mircea Vintilă

Cornel Chiriac pentru Radio Bucureşti în 1968). Un repertoriu variat şi... eclectic, dar prea puţin cunoscut, al unuia dintre pionierii multimedia care concertează prea rar (şi atunci când o face, nu are timp să repună în pagină mai multe compoziţii din prima sa perioadă de creaţie).

Cântece cu poveste şi poveşti cu cântec, care vor putea fi văzute în majoritate în emisiunile „Remix", din această toamnă, la TVR 3, datorită lui Daniel Secărescu, care a filmat şi montat cu patru camere, în condiţii profesionale. Fireşte, ne rămâne alăturarea arhivelor din epoca de aur... muzical. Şi sublinierea unei întâmplări - folosind o sintagmă din istoria genului – unice şi irepetabile... care sperăm să devină repetitivă.

Doru IONESCU

Nicu Alifantis a prezentat practic un „best of", deşi i-au rămas destule melodii celebre pe dinafară. M-am bucurat să comunic numerosului public că piesa sa „Ce bine că eşti, ce mirare că sunt" (cu care a început recitalul) a fost votată şi selectată (într-o acţiune oficială girată de Comunitatea Europeană) drept cea mai frumoasă melodie românească de dragoste. Festivalul s-a încheiat cu Mircea Florian, cantautorul care deţine probabil cea mai veche înregistrare folk din România („Vocea oilor", realizată de

Sorin Minghiat, Doru Stănculescu

Jim Morrison - „drumul excesului conduce către Palatul Înţelepciunii"

Există o istorie care pare îngheţată şi o istorie vie, aşa cum există adevărul care moare şi adevărul care trăieşte, după cum remarca Leonard Cohen. Acest fapt, imposibil de explicat în cuvinte potrivite, este revelat la fiecare pas într-o plimbare pe aleile pustii ale cimitirului parisian Père Lachaise în zilele de vară. Plăcile grele de marmură îmbie la o tăcere apăsătoare şi, în acelaşi timp, în copacii înalţi şi verzi freamătă viaţa, ca un suspin în adierea vântului. Pe măsură ce înaintezi, nume familiare scrise pe pietre impunătoare îţi atrag privirea. Sufletul tresare pentru o clipă, dar raţiunea spune că ochii nu vor da peste numele cuiva drag şi totuşi golul se cască din nou, pentru că acele nume ţi-au fost dragi toată viaţa: Enescu, Wilde, Proust, Piaf, Molière, Chopin, Rossini. Sentimentul impunător care se naşte din clipa de eternitate surprinsă de pietrele reci îşi pierde din intensitate. Gândul îţi zboară la opera pe care artiştii au lăsat-o în urmă, prin care, de altfel, revezi oportunitatea unei reîntâlniri mult mai vii şi poate mai reale decât cea de pe aleile din Père Lachaise. Şi atunci poţi să mergi mai departe. După ce treci de statuia lui Balzac, peisajul începe să se anime. Mai întâi câteva perechi cercetează cu o concentrare

deosebită harta cimitirului, căutând cu priviri iuți poate un angajat. Auzi atunci cuvinte fugare, întrebări succinte: „l'américain?”, apoi surprinzi indicații ample ale mâinilor care desenează căi nevăzute deasupra aleilor. Pe măsură ce înaintezi, „l'américain” se preschimbă în „Jim” şi apoi nu mai întâlneşti perechi, ci grupuri de patru sau cinci oameni, care îşi spun unul altuia zâmbind: „Am venit să îl vedem pe Jim Morrison”. Mormântul lui Morrison este discret, plasat între alte locuri de veci, spre groaza justificată a rudelor celor adormiți, care le văd tulburat somnul celor apropiați. Într-adevăr, aura rebelă a rock-ului transcende parcă barierele morții atunci când vine vorba de Morrison. Lângă piatra sa funerară se bea, se fumează, se recită poezie. Vizitatorii nu aduc flori, ci lasă pachete de țigări, sticle de bere sau whisky (toate sigilate) şi uneori lumânări. Un copac fără frunze şi fără ramuri, cu trunchiul decojit pe care mâini necunoscute au scris versuri nemuritoare, îi veghează eternitatea lui Morrison. Plângerile curg pe adresa administrației cimitirului, iar un zâmbet imperceptibil apare pe chipul de marmură al lui Jim, care şi-a păstrat abilitatea de a perturba liniştea sacrosanctă de care se cred îndreptățiți să se bucure administratorii şi autoritățile.

În vara aceasta, pe data de 3 iulie, s-au împlinit 50 de ani de la moartea lui James Douglas Morrison, personalitate pregnantă a secolului XX, cunoscut mai ales ca Jim Morrison, poetul-şaman, care şi-a propus să deschidă Porțile Percepției (The Doors) şi să împlinească visul despre infinit al lui William Blake. Veniți de la mii de kilometri depărtare, cei care s-au simțit apropiați de ceea ce Morrison a reprezentat au umplut aleile Père Lachaise-ului. Televiziuni precum NBC News au surprins o parte din emoția stârnita în mijlocul mulțimii.

Un tânăr pasionat de cinematografie, devenit star rock, Morrison s-a considerat înainte de toate poet. Teama de a fi apreciat ca poet prin prisma imaginii sale de vedetă a fost cea care l-a împins pe Jim Morrison pe calea exilului în Paris. Obosit, neînțeles, a părăsit Statele Unite pentru a-l face uitat pe Jim rebelul şi pentru a-l redescoperi pe James poetul. Ceea ce a vrut să ucidă este tocmai elementul care i-a făurit legenda. Morrison nu şi-a dat seama că tocmai poezia a dat măsura succesului său, alături de contribuția inestimabilă a membrilor The Doors (Ray Manzarek, Robby Krieger şi John Densmore), care au adăugat elementul de care are nevoie poezia pentru a deveni nemuritoare şi anume muzica.

Se întâmplă adesea să fim înțeleşi atunci când bănuim cel mai puțin. Cărțile de poezie ale lui Morrison au fost editate sau reeditate constant de-a lungul ultimilor 40 de ani. Unele poeme şi-au făcut loc până şi în mediul universitar. Albumul postum „An American Prayer” (1978), în care Jim îşi recita poeziile, ocupă un loc important în istoria rock-ului. Volumul substanțial apărut cu ocazia aniversării a 50 de ani de la moartea lui Morrison cuprinde poezii şi gânduri nepublicate încă, pe care publicul aşteaptă cu nerăbdare să le parcurgă. În data de 3 iulie 2021, fanii i-au transmis singurul omagiu care cu siguranță l-ar fi impresionat pe Morrison. Pe mormânt a fost aşezat un banner care conținea mesajul: „Thanks for your words” („Îți mulțumim pentru cuvintele tale”).

Jim Morrison a rămas în multe privințe acelaşi adolescent timid, cult, care îşi impresiona colegii recitând poezii sau pasaje filozofice, care îşi uimea profesorii cu eseurile sale critice despre tablourile lui Hieronymus Bosch. Într-o epocă tulburată de violență şi nedreptate, Morrison şi-a găsit liniştea în poezie. Nu a fost un guru, dar a fost un lider, care a încercat să le explice contemporanilor că o conştiință aservită, o conştiință absentă şi, în fine, un spirit care renunță la transcendență sunt formele cele mai grave pe care servitutea le poate lua. Cu toate că nu s-a identificat pe deplin cu generația sa (nici măcar în ceea ce priveşte viciile), fiind mai degrabă o fire conservatoare, Morrison a ştiut să îşi exprime gândurile prin simboluri şi metafore ajungând la mase imense de tineri, nu întâmplător, prin limbajul rock-ului psihedelic. A înțeles poate într-un sens prea literal maxima lui Blake, poetul vizionar, care postula că „drumul excesului conduce către Palatul Înțelepciunii”. Dar după cum trebuie să ştii să trăieşti, la fel de bine trebuie să ştii şi cum să mori, iar Morrison a reuşit să facă pasul spre legendă. A murit la 27 de ani, la fel ca Hendrix şi Janis Joplin cu puțin timp înaintea lui, dar a lăsat în urmă opera sa, ce a însemnat muzică, poezie, scenariu de film, dramă şi filosofie. Uitându-ne retrospectiv, ar fi fost de ajuns să existe doar „The End”, un cântec cât o istorie a unei lumi iraționale, pentru ca astăzi noi să putem aprecia adevărata valoare a artistului Jim Morrison şi a grupului The Doors. După ce a intrat într-un con de umbră la începutul anilor

‘80, mitul Jim Morrison a renăscut în toată forța sa evocatoare în 1991, odată cu apariția controversatului film *The Doors,* realizat de Oliver Stone. De atunci, generații noi de tineri îl redescoperă pe Jim Morrison şi se îndrăgostesc de muzica The Doors, ceea ce stă mărturie asupra faptului că Jim nu a scris pentru o epocă anume, ci, la fel ca miturile cosmogonice străvechi atât de frumos descrise de Eliade, a reuşit în opera lui să atingă acel punct universal din conştiința umană. Morrison şi-a făurit propria mitologie şi a sfârşit prin a se confunda cu ea. Legenda sa este reactualizată mereu, reînvie an de an în data de 3 iulie şi îl dezvăluie pe Morrison ca pe un simbol al poeziei si al muzicii rock ale anilor ‘60 şi, în acelaşi timp, afirmă faptul că rock-ul nu a fost doar un capriciu al unor tineri rebeli, ci şi-a câştigat locul în istoria artelor ca una dintre cele mai frumoase forme de expresie a spiritului uman.

David LAPADAT

Mama, doar mama

Versuri: Eugen ROTARU

Muzica: Marius ŢEICU

♩ = 115

Do rem Fa/Sol

O - chii cei mai dragi din lu - me Ca - re sunt fă - cuţi a - nu

Gla - sul ca - re şi-n tă - ce - re E-n - ve - lit în mân - gâ - ie

Do La€ Re€

- me Să ne dea lu - mi - na lor

- re Şi în vor - be de a - lint

Fa/Sol Sol Do Fa/Sol Sol

Par - că rup - tă din - tr-un soa - re Ci - ne oa - re? Ci - ne-i

E o cal - dă dez - mier da - re Ci - ne oa - re? Ci - ne-l

Do Do Fa Do La€

a - re orchestra Ma - ma doar ma - ma fă - ră-a fi da - toa - re

a - re

rem Sol€ Do Fa

Îţi dă tot ce-n su - flet a - re Ma - ma doar ma - ma Ui -

mim€ La€ Fa/Re Sol€ Do FaŢ/Sol

- tând par - că de si - ne Ea tră - ieş - te doar prin ti - ne Ma - ma

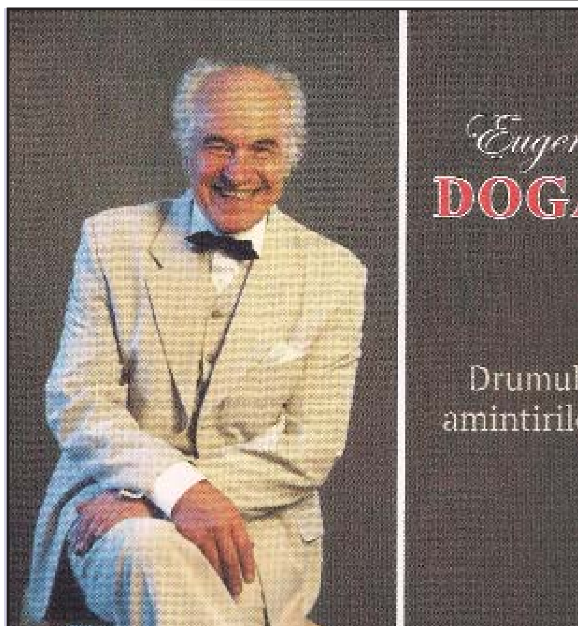
Sol Do

doar ma - ma

D'a capo al ⊕ e poi **Coda**

⊕ **Coda**

ma - ma

Eugen Doga: „Drumul amintirilor"

Cel de-al doilea album tip "Best of" editat de casa de discuri Eurostar renumitului compozitor Eugen Doga a apărut în aceleaşi superbe condiţii grafice. El conţine 20 de compoziţii şi se deschide – se putea altfel? - cu celebrul vals din filmul "Dulcea şi tandra mea fiară". Între acestea, emoţionant, ca un ultim "rămas bun", piesele cântate de regretatul Iurie Sadovnic fie singur ("Rugă"), fie în duet cu Anastasia Lazariuc ("Oglinda clipelor"). Pe lângă numeroasele piese instrumentale, multe din ele din banda sonoră a unor filme, întâlnim melodii cântate de Anatasia Lazariuc ("Codrii mei frumoşi"), Mihai Constantinescu ("Maria Mirabela"), Margareta Ivănuş, duetul Nadejda Cepraga-Ştefan Petrache sau de corul "Moldova". Alte titluri cunoscute şi publicului nostru, din concerte sau de pe anteriorul album editat de Eurostar: "Aleea de mesteceni", "Cascada de Paris", "Drumul ţiganilor". Interpretează Orchestra Cinematografiei Sovietice, Orchestra Tele-Radio Moldova, Orchestra Radio Bucureşti. Cele două recente albume editate de casa de discuri Eurostar vor fi comercializate din clipa lansării lor publice, eveniment ce sperăm să nu mai întârzie.

Constantin Florescu: „Şlagăre de altădată"

A V-a apariţie din frumoasa, lăudabila serie "Colecţia de aur" (subintitulată "Nostalgia") a casei de discuri Roton constă într-un album dublu dedicat interpretului ieşean Constantin Florescu, cunoscut îndeosebi pentru performanţele sale de pe scena Festivalului naţional al romanţei "Crizantema de aur" de la Târgovişte, unde de altfel a cucerit, cu ani în urmă, Trofeul concursului de interpretare. Ceea ce nu înseamnă că el nu şi-a ilustrat talentul şi pe tărâmul muzicii uşoare, culegerea de faţă reunind îndeosebi piese ale acestui gen, celebre creaţii româneşti şi internaţionale, între care şi canzonete. Aşadar, solistul abordează cu curaj teme muzicale extrem de diverse, care merg la suflet ascultătorilor, îndeosebi celor mai în vârstă, nostalgici (numele colecţiei este cât se poate de potrivit). Alături de refrene binecunoscute ale unor melodii străine, din categoria celor ce nu vor îmbătrâni niciodată, "evergreen", întâlnim cu bucurie cântece din aceeaşi zonă, aparţinând unor iluştri compozitori români, unele din ele reunite într-un încântător potpuriu. Între aceştia: Petre Andreescu, Ionel Fernic, Gherase Dendrino, Elly Roman, Camelia Dăscălescu, Radu Şerban, Nelu Danielescu, Edmond Deda, Emanuel Ionescu, Noru Demetriad, Henry Mălineanu, Vasile Veselovski. La majoritatea pieselor orchestraţiile şi procesarea sunetului

aparţin muzicianului ieşean Maricel Maxim, contribuţii similare având şi Silviu Iuraşcu, Cristi Bardan, Dan Spînu. Un album dublu al tandrelor aduceri aminte, o apariţie absolut remarcabilă a casei de discuri Roton (poate că o copertă mai puţin întunecată s-ar fi impus...) şi mai ales o realizare de calitate a interpretului Constantin Florescu, ce încununează o carieră de excepţie. (**M. G.**)

Revistă lunară de informare, opinie şi dezbatere editată de UNIUNEA COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA şi finanţată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor şef: Mihai COSMA
Redactori: Octavian URSULESCU, Norela-Liviana COSTEA
Secretar de redacţie: Costin ASLAM

Corespondenţi naţionali:
Sanda HÂRLAV-MAISTOROVICI, Mariana POPESCU, Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Cristina ŞUTEU, Alex VASILIU, Petre-Marcel VÂRLAN

Semnează în acest număr:
Luminiţa ARVUNESCU, Andra APOSTU, Dumitru AVAKIAN, Loredana BALTAZAR, Teodora CONSTANTINESCU, Rodica GIURGIU, Sabrina GRIGORESCU, Doru IONESCU, David LAPADAT, Florian LUNGU, Marin MARIAN, Doina MOGA, Livia TEODORESCU-CIOCĂNEA, Carmen STOIANOV, Vasile VASILE, Irina VESA

www.ucmr.org.ro

Adresa redacţiei: Bucureşti, Calea Victoriei 141, sect. 1, 010071, România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67
E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL
TEL: 021-242.30.32 ISSN: 1220-742x